

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2008 – 2013

**BÜKK-MISKOLC TÉRSÉGI LEADER
AKCIÓCSOPORT**

(BÜKK-MAK LEADER NONPROFIT KFT.,
2012.05.01-TŐL BÜKK-TÉRSÉGI LEADER EGYESÜLET)

TARTALOMJEGYZÉK

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
I.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe.....	3
I.2. Főbb célkitűzések.....	3
I.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja.....	3
I.4. A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők.....	3
I.5. A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások.....	4
II. HELYZETELEMZÉS	5
II.1. A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése.....	5
II.1.1. A térség általános jellemzői – kiindulási állapot, 2008.....	5
II.1.2. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok.....	6
II.1.3. A térség demográfiai helyzete (2008-as adatok alapján).....	7
II.1.4. Gazdasági környezet.....	8
II.1.5. Társadalmi környezet.....	9
II.2. A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség.....	11
II.3. A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése.....	13
II.3.1. Pályázati eredményeink.....	13
II.3.2. Eredmények a stratégiai céljaink elérésében.....	13
II.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága.....	17
II.5. SWOT elemzés.....	18
III. HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA	18
III.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe.....	18
III.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez.....	20
III.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései.....	20
III.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia intézkedései.....	22
III.4.1. A 2013. évben forrással párosított intézkedések.....	22
III.4.2. A 2013. évben forrással nem párosított intézkedések.....	35
IV. A HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁVAL KAPCSOLATOS INTÉZKEDÉSEK ..	57
IV.1. Nyilvánossági intézkedések, projektötlet gyűjtés.....	57
IV.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása.....	58
IV.2.1. A HACS munkaszervezet által eddig elvégzett munka.....	58
V. MELLÉKLETEK	73
V.1. HVS mellékletek.....	73
V.1.1. A HVS felülvizsgálat során végzett tevékenységek.....	73
V.1.2. Forrásallokáció.....	74
V.1.3. A nyilvánossági intézkedésekre vonatkozó igazoló dokumentumok.....	74
V.1.4. Térképek.....	74
V.1.5. Táblázatok.....	76
V.1.6. Fenntarthatósági alapelvek.....	80
V.2. A HVS LEADER Terv megvalósítására vonatkozó mellékletei.....	82
V.2.1. LEADER Intézkedési Terv.....	82
V.2.2. Projekt adatlap.....	82

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

I.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

A Bükk-Miskolc Térségi LEADER Akciócsoport (BÜKK-MAK LEADER, 2012.05.01-től Bükk-Térségi LEADER Egyesület, a továbbiakban: HACS) Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának (a továbbiakban: HVS) célja, hogy együtt megteremtjük a Bükk-Miskolc térség fenntartható fejlődését a tiszta és vonzó településeinken, az éledő közösségeinkben, a vendégek, turisták számára is eladható módon.

A vidékfejlesztési közösség legfontosabb feladata a munkanélküliség és az értékteremtés nélküli munkavégzés minél nagyobb mértékű felszámolása. Legfontosabb kitörési lehetőségünk a közösségi együttműködések építése a megújuló energiaforrások hasznosítására, a decentralizált energiatermelők, -fogyasztók mérlegkörének kialakítására, amely közösségeinknek, roma telepünknek, versenyképtelen vállalkozásainknak, működésképtelen nonprofit szervezeteinknek munkalehetőséget, rendszeres bevételt és szabadságot biztosít, miközben megteremti az esélyt a versenyképes anyagi javak előállítására. A természeti adottságaink kihasználása, a hagyományaink megőrzése, a helyi termékek integrációjának megszervezése, a külterjes állattartás, a falusi turizmus és közép-kategóriájú vendéglátás fejlesztése munkahelyeket teremtenek, közösségünk a saját maga által megfogalmazott és elfogadott vidékfejlesztési stratégia megvalósításával a fenntartható fejlődés, gyarapodás útján indul el.

I.2. Főbb célkitűzések

A vidékfejlesztési közösség 5 fő célkitűzést fogalmazott meg, melyek az alábbiak:

1. **XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása.**
2. **Megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiahatékonyság növelése.**
3. **Idegenforgalom fejlesztése.**
4. **Közösségek fejlesztése.**
5. **Életminőség javítása a településeinken.**

A célkitűzések elérése érdekében megfogalmazott intézkedéseket a III.4. fejezet tartalmazza.

I.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja

A HVS felülvizsgálat indoka egyrészt a hazai és globális gazdasági és társadalmi környezetben bekövetkezett változások, másrészt a LEADER eljárás átalakítása, a stratégia végrehajtásának előrehaladása és a HVS által az eddig elért eredmények fényében a LEADER Terv szükség szerinti átdolgozása, aktualizálása, annak érdekében, hogy a HVS mellékletének tekintett, a támogatható intézkedéseket tartalmazó LEADER Intézkedési Terv összeállítható legyen.

Továbbá a HVS felülvizsgálata lehetőséget adott a legutóbbi felülvizsgálat óta eltelt időszakban elért eredmények összegzésére, elemzésére, a fejlesztési intézkedések aktualizálására a közösség javaslatai alapján.

I.4. A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

A HACS a Vidékfejlesztési Minisztérium előírásai alapján a HVS felülvizsgálatát a 2013. március 26. - 2013. április 05. időszakban hirdette meg a weboldalán és a tagság körében e-mailben. A HACS elnöksége a 2013. március 29-i ülésén az Irányító Hatóság (IH) által adott lehetőségnek megfelelően Tervezést Koordináló Csoportot (a továbbiakban: TKCS) alakított és az saját eljárásrendet fogadott el. Az elnökségből alakult TKCS-ben biztosított volt az üzleti és civil szféra együttesen több mint 50 %-os aránya.

A HACS a 2013. évi LEADER Tervhez való javaslatlattétel lehetőségét az alábbiak szerint biztosította:

- HPME javaslati űrlapot szerkesztett a javaslatok egységes struktúrában való kezelhetősége érdekében, melyet online közzétett és a tagságnak megküldött.
- A kitöltött HPME javaslati űrlapok személyes benyújtását a munkaszervezet munkaidőben a LEADER HACS irodában és a két, a HVS felülvizsgálat érdekében összehívott fórumon tette lehetővé.
- A kitöltött HPME javaslati űrlapok megküldésére bárkinek postai úton és e-mailben is lehetősége volt.

A HVS felülvizsgálat társadalmasításának eredményeként a munkaszervezet és a TKCS összesen 35 HPME – intézkedés téma javaslatot kezelt, a beérkezett javaslatok 43 %-át (15 db) a civil szféra képviselőinek, 32 %-át (11 db) az önkormányzati szféra képviselőinek, 25 %-át (9 db) a munkaszervezet javaslati tettek ki. A HACS 2013. április 09-i közgyűlésén összesen 52 fő vett részt, akik közül 41 fő képviselt HACS tagot. A tagok képviselőinek 43 %-a (18 fő) az önkormányzati szféra, 57 %-a (23 fő) a vállalkozói- és civil szféra képviseletében jelent meg. A határozatképesség Alapszabály szerinti elérésének érdekében tartott megismételt közgyűlésen a tagság 18 db LEADER intézkedés véglegesítésével jóváhagyta a III.4. fejezetben olvasható LEADER Tervet (forrással párosított HPME-k: Helyzet – Probléma – Megoldás – Eredmény elemzések) és a HVS mellékletét képező 2013. évi LEADER Intézkedési Tervet. A jóváhagyott 18 db intézkedés két javasolt téma kivételével (helyi termelői piacok; energiaültetvény telepítése) az összes projektötlet támogathatóságát lehetővé teszik, így a társadalmasítás teljes mértékben megvalósult.

I.5. A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások

A HACS tagság a 2013. április 09-én tartott közgyűlésen ismételten megerősítette a HVS fő célkitűzéseit, intézkedéseit. Ezt figyelembe véve a HVS-ben HPME-k, intézkedések a 2013. évi felülvizsgálat során törlésre nem kerültek. A HVS felülvizsgálat társadalmasítása során beérkezett igényeknek megfelelően a HVS-ben 6 db HPME, intézkedés aktualizálásra került és a HACS 12 db új HPME, intézkedést dolgozott ki. Az aktualizált és újonnan kidolgozott HPME-k, intézkedések a fő célkitűzések szerint csoportosítva az alábbiak:

1. XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása célkitűzés:

HPME-k, intézkedések aktualizálása:

- 1.5.d. Mikro-vállalkozások eszközbeszerzésének támogatása.
- 1.7.a. LEADER Energia Információs és Tanácsadó Irodák létesítése.

Új HPME-k, intézkedések kidolgozása:

- 1.1.c. Helytörténeti és helyi szakmai gyűjtemények infrastruktúrájának fejlesztése.
- 1.3.b. Helyi Községi Konyhák fejlesztése helyi termék- és megújuló energia bázison.
- 1.7.c. BTLE RES Tanszék és Szakkollégium oktatási, működési eszközeinek támogatása.

2. Megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiahatékonyság növelése célkitűzés:

HPME, intézkedés aktualizálása:

- 2.3.a. LEADER Energiaudvarok fejlesztése.

Új HPME-k, intézkedések kidolgozása:

- 2.3.b. „LEADER – BEV – WAYS” kisállomások és főállomások fejlesztése.
- 2.3.c. Községi Kútúró Berendezés beszerzésének támogatása.

3. Idegenforgalom fejlesztése célkitűzés:

HPME-k, intézkedések aktualizálása:

3.2.a. Ökoközlekedés és állomásainak fejlesztése.

Új HPME-k, intézkedések kidolgozása:

3.3.b. Kreatív LEADER Ifi Parkok kialakítása.

3.4.b. LEADER „Natura Sanat” központok kialakítása.

4. Községek fejlesztése célkitűzés:

HPME-k, intézkedések aktualizálása:

4.2.b. Helyi termékek integrációjának fejlesztése.

4.3.a. LEADER rendezvények támogatása.

Új HPME, intézkedés kidolgozása:

4.3.b. LEADER rendezvények infrastruktúrájának fejlesztése.

5. Életminőség javítása a településeinken célkitűzés:

Új HPME, intézkedés kidolgozása:

5.1.c. RES bázisú tisztálkodó helyek fejlesztése.

5.3.b. A természeti értékeink dokumentálásának támogatása.

5.6.c. LEADER Kulturális Műhelyek kialakítása.

5.7.a. A HVS megvalósítását elősegítő tanulmányok elkészítésének támogatása.

A HPME-ket, intézkedéseket tartalmazó LEADER Terv (III. fejezet) módosításai mellett az egyéb kiegészítő fejezetek aktualizálásra kerültek. Fenti módosítások a stratégiai irányt, a HACS fő célkitűzéseit nem módosítják, a jövőképp megvalósulásához a hatékonyság növelésével (átláthatóbb HVS) és új, speciális projektötletek támogatottá tételével járulnak hozzá.

II. HELYZETELEMZÉS

II.1. A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése

II.1.1. A térség általános jellemzői – kiindulási állapot, 2008.

A HACS illetékességi területe 44 települést foglal magába, melyek közül 4 kisváros. A térség lakossága 2008-as adatok szerint 94 363 fő, a városokban élő lakosok száma 24 048 fő.

A HACS illetékességi területét alkotó települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Böcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkszentkereszt, Bükkszerc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

1.ábra: A HACS területi elhelyezkedése.

A HACS 44 települése az Észak-magyarországi régióközpontot Miskolcot, valamint a Bükk hegységet öleli körbe. A térség természeti- és gazdaságföldrajza változatos. A nyugati rész ritka növény- és állatfajokban gazdag flóráját és faunáját a Bükki Nemzeti Park őrzi. A térség keleti részének természeti gazdagsága a folyókban, tavakban, termálvizeinkben és jó minőségű öntéstalajokban jelentkezik. Minden területünkön gazdaságosan kihasználhatóak a megújuló energiaforrások. A térségünk a turisták százezreit vonzza. Mész-kőbányáink és a kavicsbánya tavak kiváló építőipari alapanyagot adnak.

A térségnek 1990-ig jól működő gépgyártása, vegyipara, bányászata, kohászata volt. A keleti piacok összeomlása után vállalatunkat felszámolták, munkanélkülivé tették lakosaink ezreit. A térségben a roma lakosság aránya kb. 15 %, akik a települések többségén nyomortelepen, elkülönülten élnek, a munkaerőpiaci esélyeik alacsonyak. A keleti részen nagyméretű ipari, építőipari és mezőgazdasági vállalkozások találhatóak, a nyugati rész kisebb méretű, elsősorban a turizmussal, borászattal foglalkozó vállalkozásaival szemben.

A dél-bükk lankákon kiváló minőségű szőlő és gyümölcs terem, a borospincék százai turistalátványosságok. Több településünkön rendszeresen, kulturális élményt adó rendezvényeket szerveznek (falunapok, sajtóparti esték, gombafesztivál, stb.).

A HACS erőssége, hogy területén fontos európai közlekedési útvonalak találkoznak, természeti erőforrásai, földalatti vagyona, termálvíz készlete, építőanyag lelőhelyei gazdagok, változatos tájai vonzzák a turistákat, építőanyag-ipara, gépgyártása fejlődik, a megújuló energiaforrások használata területén hazai viszonylatban élen jár, dombsági mezőgazdasági adottságai ökológiaalkodásra alkalmasak, alföldi mezőgazdasági nagyüzemei életképesek. Mindezek előnyösen kombinálódhatnak a közösség elhivatottságával, tenni akarásával. A HACS gyengesége elsősorban a munkanélküliségben, a fiatalok elvándorlásában, az elöregedésben, a szakképzetlenség arányának gyors növekedésében, az elszegényedő közösségekben, a halálozási arány növekedésében, a súlyos betegségek korai megjelenésében, a kommunális szennyezés rendkívüli nagyságában, az elhagyott ipartelepek nagy számában, a vagyon elleni bűncselekmények elszaporodásában, a közösségek szétesésében mutatkozik meg.

Az átlagjövedelmek országos viszonylatban a legalacsonyabbak közé tartoznak, az igénybe vehető szolgáltatások elégtelenek és alacsony színvonalúak. Az innovatív humán erőforrás folyamatosan „újratermelődik”, de a körülmények miatt a szakemberek az ország más területén kamatoztatják tudásukat. A hely szellemére a végletek jellemzőek. A csodálatos természeti tájrészek mellett sivár, elhagyott, elszegényedett területeket, a high-tech rendszerek tövében legsötétebb nyomort és kilátástalanságot találunk. A szétesett, kétségbeesett közösségek ellenére az összefogás, a közös jövőbe vetett hit és tett akarata is él még. Rajtunk múlik, hogy a mérleg merre billen.

II.1.2. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok

A HACS hegyvidéki külterületeinek flórája és faunája rendkívül gazdag, a víz, a levegő és a talaj szennyezőktől, zajtól mentes. A napsütéses órák száma magas és nagy mennyiségű fás szárú biomassza termelődik. A hegyi települések összességében rendezettek. A legváltozatosabb a Bükk-lába, amelyen áthúzódik a Bükki Nemzeti Park országos jelentőségű védőzónája. A Bükk-lába mikrokörzet természetes növényzetét és állatvilágának fajgazdagságát a több száz éves tájhasználat jelentős részben leszűkítette. Az

elhagyott szőlőkben, legelőkön kisebb-nagyobb foltokban megőrződött sztyeppréteket, sztyeppcserjéseket találhatunk. A patakokat kísérő, kiszélesedő völgyek alján réti csenkeszes kaszálók és mocsárrétek virítanak. Mindezeket elcsúfítja az egyre növekvő illegális személerakás, törmelékrakat, kommunális hulladék. A karsztvízből származó patakok gazdag élővilágát pusztítja a települések kommunális szennyezése. Az ipari termelés visszaesésével, átalakulásával együtt járt a talaj, a víz és a levegő ipari szennyezésének megszűnése. A bükk-lábi területeink optimálisak lettek az ökológiai gyephasznosítás, a legeltetés és rétgazdálkodás számára, így lehetséges az ökológiai gyephasznosítás, a legeltetés és rétgazdálkodás, az extenzív és ökológiai tartású állattállomány felszaporítása, a völgytalpi nedves gyepek kaszálónkénti hasznosítása, az extenzív gyephasznosítás, szakaszos legeltetés, a fás legelők, legelőerdők rehabilitációja, a hagyományos gyümölcsösök, szőlők, szórt kertek fejlesztése, szaporítóanyag előállítás helyi alanyok és helyi termőfajták felhasználásával és a gyümölcs feldolgozása. Mindezt alapvetően megnehezíti a mezei lopások elszaporodása. A harmadik mikrokörzetünket a Sajó-Hernád menti településeink alkotják, melyek flórája és faunája a legszegényesebb. A területre jellemző az intenzív mezőgazdálkodás, amely növényvédő szerekkel, műtrágyával, folyamatos talajműveléssel bő termést ér el, de a természetes populációt az ártéri erdőbe, nádasokba, erdősávokba szorítja vissza. A felszíni folyóvizek vegyipari szennyezéseinek forrása, mennyisége és minősége legtöbbször ismeretlen és rendkívül nagy károkat okoz a vízi ökoszisztémában. A folyókban, patakokban élő halakban feldúsuló szennyezések hatása a konzumens szervezetekre ismeretlen. A folyóvizek és állóvizek partjai kommunális szeméttel rendkívül szennyezettek.

A megújuló energiaforrásaink potenciálja kiemelkedően magas és változatos, amelynek hasznosítása mind a keleti, mind a bükk-lábi területeken megkezdődött.

Az energetikailag rendkívül értékes szilárd- és folyékony kommunális hulladékot magas áron szállítják el és kezelik, mely a lakosságot és a közületeket terheli. Az elszegényedő települések lakói a szolgáltatást nem tudják igénybe venni, ezért a szemét a közvetlen környezetükben marad. A szegregált, közműhiányos telepi lakókörnyezet alkalmatlan a környezettudatos életvitel kialakítására.

II.1.3. A térség demográfiai helyzete (2008-as adatok alapján)

A HACS területén 44 település található, melyek közül 4 városi rangú (Felsőzsolca, Emőd, Nyékládháza, Alsózsolca), a térség lakóinak 25 %-át kitevő 24.048 lakossal. Mind a négy a rendszerváltás után kapta meg a városi rangot, ezért fejlődési pályájuk elején tartva, részben funkcióhiánnyal küzdenek. A települések jelentős százaléka 1990 után nyerte vissza önállóságát, a közszolgáltatások terén hiányosságok vannak. A több mint 2000 lakosú településeink száma 11, összesen 37 ezer fővel (39 %). A települések 34 %-án lakik a népesség 64 %-a. A településeken összesen kb. 15 % a roma lakosság aránya, akik többsége a társadalom perifériáján él. A térség lakosságának száma az utóbbi 5 évben nem változott jelentősen, az országos folyamatokkal ellentétesen 1 %-kal (121 fővel) növekedett. A Miskolcra való kiköltözések mellett a hátrányos helyzetű rétegek arányának növekedése jellemző. A lakosság kor szerinti összetételét vizsgálva megállapítható, hogy a 14 év alattiak 16.298 főt számlálnak, amely nagyságrendileg azonos az 59 év feletti 17.264 fős számával. A két korosztály 36 %-os részarányt tesz ki és az országos adatokhoz viszonyítva 4 %-kal magasabb a 15-59 év közöttiek száma. 2 %-kal alacsonyabb a 6-14 éves korúak és ugyancsak (pár %-kal) kevesebb az időskorúak száma. A lakónépesség életkor szerinti változását vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy 1990 óta nagymértékben, 41%-kal csökkent a gyermekkorúak (0-14 éves) száma, ennél kisebb volt a fiatal felnőttek (15-39 éves) 12 %-os, valamint az idősebb felnőttek 6 %-os fogyása. Az előzőekkel ellentétben az időskorúak száma viszont jelentősen, 29 %-kal emelkedett. A népesség öregedését jelzi, hogy 1990-hez képest a gyermekkorúak aránya nagymértékben csökkent (az 1990 évi 20,8 %-ról 2006 évben 13,8 %-ra), ezzel ellentétben az időskorúaké jelentősen (11,4 %-ról 16,6 %-ra) nőtt. Az öregedési index – a száz gyermekkorúra (0-14 éves) jutó öregkorúak (65 éves és idősebb) száma – 1990-ben még 55 volt, 2006-ban már 120. Az eltartási mutatót, azaz a felnőtt korúakra jutó gyermek és időskorúak számát illetően kismértékű csökkenés figyelhető meg, ezen belül viszont mérséklődött a gyermekkorúak és emelkedett az időskorúak eltartottsági aránya. Az adott év halandósági viszonyai alapján a várható élettartamra készülnek statisztikai számítások. Miskolc városban, egy 2004-ben született kisfiú átlagosan 68, egy kislány 76 év élettartamra számíthat. A 7 évesnél idősebb népesség végzettség szerinti vizsgálatából egyértelműen kiténik a térségre jellemző aluliskolázottság. Egyetemi vagy főiskolai végzettséggel feleannyian rendelkeznek, mint az országban máshol (12 % helyett 6 %). Középszintű okleveles végzettsége is 3 %-kal (21 % helyett 18 %) kevesebb itt élőknek van. Megdöbbentő, hogy a 7

évnél idősebbeknek 52 %-a rendelkezik csak maximum 8 általánossal. Azok aránya, akik még a 8 osztályt sem végezték el 24 %, az országos 20 %-os adathoz képest.

II.1.4. Gazdasági környezet

II.1.4.1. A térség infrastrukturális adottságai

A térség geopolitikai helyzete jó. Az M3-as autópálya és az M30-as út összeköttetést biztosít a fejlett Európához és a keleti részekhez. A Budapest-Kassa vasútvonal kiemelt jelentőségű. Felsőzsolca állomás északra és a kelet felé történő elágazás csomópontja. A térségen keresztülhalad egy másik fő európai közlekedési hálózat, a Tina-tengely vonala (Krakkó-Kassa-Debrecen-Nagyvárad). A közúthálózat, a Miskolci elkerülő út 1. ütemének megépítésével továbbfejlődött. A 37-es főút (Miskolc-Szerencs) Gesztelyig történő négysávósítása a térség sok településének gyors kapcsolatot jelent az Unió hálózatokhoz. Kilenc keleti, síksági településünknek van vasútállomása. Helyközi autóbuszmegálló szinte minden településen van. Az info-kommunikációs lehetőségek többnyire adottak, de a lakosság nagy része számára nem elérhetőek. Az idősek, az elszegényedettek, a romák gyakran kimaradnak a közösségi életből és tájékoztatásból, a közlekedési nehézségek fokozottan sújtják őket. A települések úthálózata javarészt az országos tendenciákhoz hasonlóan önkormányzati út. Az úthálózat több mint fele felújításra szorul. Bár a térség lakosainak száma jelentős (94 ezer fő), de még sincs középiskola, kollégium, filmszínház, illetve mentőállomás. Ez a térség történelmi helyzetéből, a nagyobb városok (elsősorban Miskolc) közelségéből adódik. Alapvető szolgáltatások és közösségi terek hiányoznak, a szakszolgáltatások főként a hátrányos helyzetű lakosság számára nehezen elérhetőek. Hiányoznak a társadalmi integrációt elősegítő, a személyre szabott és speciális szükségleteket kielégítő ellátások, programok. A közműellátottság jónak mondható. Kivételt képeznek a szegregált telepek, ahol vagy nem volt, vagy már véglegesen kikapcsolták a közműveket. Elektromos energia a települések valamennyi belterületén hozzáférhető, a közterületek ellátottsága megosztott. Közüzemi vízhálózat valamennyi, zárt közcsatorna-hálózat szinte valamennyi településen megtalálható. A hulladékgazdálkodás terén meghatározó az ISPA támogatásból megépült hejőpapi regionális hulladéklerakó, mellyel a települések javarésze szerződése van, de továbbra is valamennyi településen fellelhető egy vagy több illegális lerakó, ahová sok esetben nem a helyi lakók, hanem más települések vállalkozásai hordják a hulladékot, elsősorban építési törmelékeket.

Adminisztratív, pénzügyi és kereskedelmi szolgáltatásokkal a nagytelepüléseink jól ellátottak, hiányosságok elsősorban a kisebb, illetve a zsáktelepüléseken jelentkeznek. A térségnek négy ipari parkja van, melyben összesen 1800 munkavállalóval 51 vállalkozás működik. Az egészségügyi, szociális, gazdaságfejlesztési, hírközlési és közbiztonsági szolgáltatások, a körzetközpontokban, illetve a nagy településeken található, magukon viselve a körzetesítés előnyeit és hátrányait.

II.1.4.2. A térség helyzete a vállalkozások szempontjából (2008-as adatok alapján)

A térség gazdasági versenyelőnyei között a régióközpont közelsége mellett geopolitikai helyzete is sok erősséget tartalmaz. Térségünk fontos európai közlekedési útvonalak találkozási pontjában fekszik. Az M3-as és M30-as autópálya, a 37-es út és a 26-os út négysávósítása, a Budapest-Kassa vasút, illetve a mezőkövesdi repülőtér közelsége logisztikai és gazdaságfejlesztési szempontból jelentős előnyöket jelent a vállalkozásoknak. A gazdag természeti erőforrások, földalatti kavics és lignit vagyon, a változatos és vonzó táj mellett a humán erőforrás ellentmondásos képet mutat. Az országos átlagot meghaladó munkanélküliségi ráta csak részben jelzi a foglalkoztatási helyzetünket, mivel a problémáink fő forrása a munkanélküliek rossz – tartósan képzetlen – összetételéből adódik. Nagy a kihívás és megoldandó feladat Kassa és Debrecen gazdasági elszívó hatásának ellensúlyozására. A felhagyott iparterületek és a kihasználatlan termelői infrastruktúra csak részben lehetőség a vállalkozásaink számára, jelenleg ezek csak egy akut, a környezetet károsító problémát jelentenek. A településeken kiépített vezetékes infrastruktúra segíthet a vállalkozások letelepítésében. Vidékfejlesztési közösségünk területén 4044 vállalkozás működik, amely 1000 főre vetítve 43 vállalkozást jelent. A cégek többsége (97 %-a) 1-9 főt foglalkoztató egyéni vállalkozás, 16 közülük 50 főnél több szakembert alkalmazó kis- és középvállalkozás, de megtaláljuk az 500 főnél nagyobb létszámot foglalkoztató nagyvállalatot is. A HACCS vállalkozásainak szektoronkénti vizsgálata alapján megállapíthatjuk, hogy 949 vállalkozásunk (23 %) a kereskedelem, javítás területén

működik és 758 vállalkozás foglalkozik gazdasági szolgáltatással, ingatlanügyekkel. Az építőipari cégek részesedése 14 %. A vállalkozások foglalkoztatottság szerinti megosztása ettől a rangsortól eltérő. A bányászat, feldolgozóipar, energiaipar 7488 főt foglalkoztat (28 %), melyből a legnagyobb részt a feldolgozóipar alkalmaz. Ebben a szektorban átlagosan 19 fő az egy vállalkozásban foglalkoztatottak száma, amíg a kereskedelem, javítás területén működő cégekben ez csak átlagosan 4 fő. A többi szektornál megállapíthatjuk, hogy sok az alvó vállalkozás, amely gyakorlatilag nem foglalkoztat senkit, illetve a tulajdonosok mellékszolgáltatásként tevékenykednek a cégben. Így lehetséges csak, hogy az idegenforgalomban vagy az építőiparban statisztikailag 3 foglalkoztatottat, az egyéb szolgáltatások esetében 2 foglalkoztatottat mutatnak a számok.

Megállapíthatjuk, hogy sok a kényszervállalkozás. Elsősorban az ipari parkokra jellemző, hogy sok a külföldi tulajdonban lévő vállalkozás, amelyek egyben a nagy létszámot foglalkoztatók. A HACS kis cégeinek beszállítói lehetőségei a külföldi tulajdonú és más környékbeli (miskolci) telephelyű nagyvállalkozáshoz is korlátozott. A vállalatok közötti gazdasági szerveződések (konzorciumok, klaszterek) még szervezetlenek. Jellemző a térségre, hogy – a népesség belső arányaihoz képest – kevés a roma vállalkozó, illetve önfoglalkoztató.

II.1.4.3. A térség foglalkoztatottsági helyzete (2008-as adatok alapján)

Az akciócsoporthoz tartozó területén található közösségeink a rendszerváltás óta egyre mélyülő munkanélküliséggel küzdenek. Az utóbbi öt évben a munkanélküliségi mutató alacsonyabb (9-10 %) a megyeinél (13 %), de jóval meghaladja az országos átlagot (7 %). A foglalkoztatási létszám és a foglalkoztatási ráta egyaránt az országos szint alatt marad. Magas a bújtatott, nem regisztrált munkanélküliek aránya. A népesség 67 %-a munkavállalási korú. A lakosság 28 %-a a hagyományos ipari ágazatokban (bányászat, feldolgozóipar, energiaipar) dolgozik, 24 % a közszférában foglalkoztatott. A terciér szektor előretörése a kereskedelemben és a javításban (14 %), valamint a szállítás, távközlés (11 %) terén érhető tetten. Az összes többi ágazat (mezőgazdaság, építőipar, turisztika, pénzügyek) mind 10 % alattiak, összesen 23 %-ot tesznek ki. A munkanélküliek összetételében a fizikai jellegű tevékenységet végző állástalanok dominanciája (76 %) érvényesül, de súlyarányuk emelkedést, ezzel összefüggésben a szellemi foglalkozásúaké csökkenést mutat. Az elmúlt években emelkedett a fiatalok, pályakezdekők, illetve az 55 éves és idősebb állástalanok aránya, illetve magasabb lett az alacsony iskolai végzettségűek aránya. A legfeljebb 8 általánossal rendelkezők aránya 32 %-ról 35 %-ra nőtt, míg a diplomásoké 1 %-pontosan 6 %-ra csökkent. Az álláskereső nagy hányada tartósan, egy éven túl munkanélküli. A térségben a rendszeres szociális segélyben részesülő aránya 39 %, a megyei arány 47 %, a régiós pedig 43 %. A térségben a jól képzett, szakmai jártassággal rendelkező különféle vas- és fémipari foglalkozásúakat keresik, emellett szezonális jelleggel igény mutatkozik bizonyos kereskedelmi, vendéglátó-ipari, idegenforgalmi szakmák iránt és az építőiparban is szinte mindig keresnek megbízható, jó szakmai tudással bíró kőművest, ács-állványozót, festő-mázolót. A felsőfokú végzettségűek közül a térségben számottevő igény mutatkozik a különféle mérnökök, valamint HR, pénzügyi és logisztikai előadók, vezetők iránt. A közhasznú foglalkoztatás elsősorban segédmunkásokra korlátozódik, de néhány esetben szakmunkások és munkairányítók is felvételre kerülnek. Gyakran ez az egyetlen elérhető munkalehetőség az alacsony státuszú, főként a cigány lakosság számára. Az aktív korú romák többsége munkanélküli, nincs folyamatos munkaviszonya.

Az alacsony képzettségi szint segéd- és betanított munka betöltésére teszi alkalmassá a romákat, konzerválja a szegénységet. A családok főként segélyekből élnek, a hátrányos helyzetűek többségénél a harmadik generáció születik bele munkanélküliségbe: szakképzettség, munkakultúra-, szociokulturális hiányok rontják helyzetüket, szűkítik az amúgy is rossz munkaerőpiaci lehetőségeiket. Nő a segédmunkások, a képzetlen munkanélküliek aránya. A munkaerőpiaci problémákat tovább erősíti a romákkal szembeni előítélet és diszkrimináció.

II.1.5. Társadalmi környezet

II.1.5.1. Hátrányos helyzetű települések bemutatása

A HACS 44 településéből a 311/2007. Korm. Rendelet szerint 14 hátrányos helyzetű. A legnagyobb létszámmal a pitypalatny-völgyi régi szénbányász falvak szerepelnek - Varbó kivételével -, melyek a bányák

bezárása után elszegényedtek. A falvakban nagy számú cigány nemzetiségű él. A többi 10 településből 3-ban – így Bükkaranyoson, Ongán és Sályban a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat, a többi 7-ben hasonlóan a fenti 4-hez, a bányászat, a szolgáltatás és az elektromos-energiatermelés foglalkoztat legtöbb lakost. Egyik településen sincs háztáji állattartás és nincs hosszútávon eladható, korszerű, jelentős jövedelmet biztosító termék-előállítás. A települések természeti erőforrásokban gazdagok, ezek kiaknázása áram- és hőtermelésre kiválóan alkalmasak. Bükkaranyos élen jár a megújuló energiaforrások hasznosításában. Itt működik az ország első olyan kisgazdasága, amely szélerőművel, napelemmel és biomassza kazánnal jóval több energiát termel, mint amennyit elfogyaszt. Bükkaranyoson, a LEADER + keretében valósult meg a hazai első lovaspostakocsi szolgálat. Az 1630 fő lakosú Dédestapolcsány a felmérésünk szerint a legrosszabb helyzetben van, a lakosság 40-50 %-a a társadalom peremére sodródott. Gesztely legfőbb problémája, hogy a településen élőknek nincs olyan tudása, lehetősége, amely az anyagi javak előállítása vagy a szolgáltatások területén kiterjesztési pont lehetne. Hasonlóan értékeljük helyzetét Alacska, Hernádkak, Kács, Onga, Parasznya, Radostyán, Sajókápolna, Sajólad, Sajólászlófalva, Sály és Sajópetri. Minden hátrányos helyzetű településünk egyetért abban, hogy közvetlen lehetősége a gazdagodásra a XXI. század nagy üzletében, az energiatermelésben van. Ezt a stratégiai célt a romaszervezetek és a lakosok elfogadták.

II.1.5.2. A térség jelentősebb non-profit szervezeteinek jellemzése

A HACS területén több mint háromszáz non-profit szervezet található, amelyek területi megoszlásuk szerint a városokba, nagyobb településekre vagy turisztikával foglalkozó területekre koncentrálnak.

A szervezetek egy része a minimálisan szükséges működésén kívül aktív tevékenységet nem folytat. Sok közülük csak egy konkrét cél érdekében létrehozott szervezet, amely céljának sikeres vagy sikertelen teljesítése után tevékenységét nem fejlesztette tovább. Legszenvedelmesebb a településfejlesztéssel, lakásüggyel foglalkozó szervezetek passzivitása. Az aktív szervezetek közül legtöbb a sporttal, a szabadidős tevékenységgel, az oktatás támogatásával, a kultúrával és a közbiztonság védelmével foglalkozik. Egyesek közülük széles tevékenységi körrel rendelkeznek országhatáron belül és kívül. Működésük rendszeres, széles rétegeket mozgatnak meg. Legtöbbjük időszakosan tevékenykedik, munkájuk falunapokra, egyes rendezvényekre korlátozódik. Összességében elmondhatjuk, hogy kistérségi szinten a non-profit szervezetek között nagyon szegényes a kapcsolatrendszer, egymás értékeit nem ismerik, egymás rendezvényeit nem látogatják. Ez is az oka, annak hogy kulturális, művészeti, tudományos, sport területeinken tehetségek kallódnak el, nem kapnak bemutatkozási, továbblépési lehetőséget. A non-profit szervezetek közéletre gyakorolt hatása legtöbb helyen elhanyagolható. A települések mindennapi életében a civilség társadalomformáló ereje csekély. Legtöbb civil szervezet az oktatás területére jegyezték be, amelyek főként a jelenlegi törvényi szabályozások ösztönöztek, „kényszerítették” ki. A szülők és vállalkozók csak ezeken a csatornákon keresztül képesek az iskolai oktatás, nevelés feltételein javítani.

Az akciócsoport területén belül a terület nagyságához és a lakosság számához képest elenyészően kevés a gazdaságfejlesztéssel és munkaüggyel foglalkozó non-profit szervezet, kutatással, tudománnyal foglalkozó szervezet pedig nincs. Ez a helyzet a térség gazdaságélénkítését jelentősen hátráltatja. Figyelembe véve a leszakadt társadalmi rétegek nagyságát, a jelenlegi egy adományozással foglalkozó szervezeten kívül többre lenne szükség. A szociális ellátással, egészségüggyel foglalkozó szervezeteknek sokkal nagyobb szerepet kell vállalni a karitatív tevékenységben. A nonprofit szervezetek megerősítése a térség fejlesztése során kiemelt fontossággal bír. Jelentősége nem csak a társadalmi élet fellendítésére gyakorol hatást, hanem elengedhetetlen a gazdaság területén is. A közösségfejlesztés hosszú távú hatása jelentős társadalmi erőket képes megmozgatni, gazdasági megtakarításokat eredményez. A térség sikerességének alapja a civil társadalom megerősítése, településeken belüli és kistérségek, térségek közötti párbeszéd beindítása a társadalom és gazdaság minden területén.

II.1.5.3. A térség legfontosabb problémái és lehetőségei

Legfontosabb problémánk a munkanélküliség. A közösségeink többsége előregedett, elszegényedett, szétesett, melyek tartós szegénységét erősíti a szakképzetlenség, az alacsony iskolai végzettség és a roma lakosság komplex problémája. A külföldön eladható, nemzetközi piacon is versenyképes ipari termék előállításának, szolgáltatás nyújtásának aránya a térségben rendkívül rossz. A még működő vállalkozásaink

versenyképessége folyamatosan csökken, melynek oka a saját kutatás-fejlesztés hiánya, a kiemelkedően nagy adóterhek, valamint az energiaárak gyors emelkedése.

Legfontosabb lehetőségünk a közösségi együttműködések építése a megújuló energiaforrások hasznosítására, a decentralizált energiatermelők, - fogyasztók mérlegkörének kialakítására, amely közösségeinknek, roma telepeinknek, versenyképtelen vállalkozásainknak, működésképtelen nonprofit szervezeteinknek munkalehetőséget, rendszeres bevételt és szabadságot biztosít, miközben megteremti az esélyt a versenyképes anyagi javak előállítására. A természeti adottságaink kihasználása, a hagyományaink megőrzése, a helyi termékek integrációjának megszervezése, a külterjes állattartás, a falusi turizmus és közép-kategóriájú vendéglátás fejlesztése munkahelyeket teremtenek, közösségünk a saját maga által megfogalmazott és elfogadott vidékfejlesztési stratégia megvalósításával a fenntartható fejlődés, gyarapodás útján indul el.

II.2. A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség

Az akciócsoport jogi szervezetét - a BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.-t - 147 tag alapította: 44 önkormányzat, 46 nonprofit szervezet, 55 vállalkozás, és 2 tag az egyéb közszférából. Az 54/2011. VM rendelet előírásai alapján a vidékfejlesztési közösség egyesületet alapított, mely 2012. május 01-től átvette a LEADER HACS feladatokat. Az új HACS Bükk-Térségi LEADER Egyesület 145 tagból áll, akik közül 42 tag a közszférát, 61 tag a civil szférát és 42 tag az üzleti szférát képviseli. A két szervezet tagsága ~ 60 %-ban azonos.

A HACS a 2008-2012. években közel 300 db szakmai fórumot, rendezvényt szervezett meg, irodájában számtalan ügyfelet és potenciális ügyfelet, lakost, szakembert fogadott, 130 nyertes pályázóval tartja a kapcsolatot.

A HACS munkaszervezete 2008-ban (RENEXPO Augsburg) együttműködést épített ki a RENEXPO hazai szervezőjével, a REECO Hungary Kft.-vel, akikkel közösen több alkalommal kiállítóként és előadóként részt vett a RENEXPO Central Europe Nemzetközi Kiállításon és Konferencián. A RENEXPO a megújuló energiák korszerű hasznosítását és az energiahatékonyságot demonstrálja, ami a vidékfejlesztési közösség első két – legfontosabb – célkitűzése.

2009-ben faluszépítő mozgalmat, versenyt hirdettünk „Tiszta, Vonzó Porta – Tiszta, Vonzó Település” címmel, melyen összesen 604 porta vett részt. Ezek közül 364 tiszta, vonzó porta tulajdonosa nyerte el a címet és az ahhoz járó dicsőségtáblát. 2009.09.18-án rendeztük meg a verseny díjátadó ünnepségét, ahol több, mint 300 fő vett részt.

A HACS a B.A.Z. megyei vajdával együttműködésben kidolgozta a „Cigány Nemzetiség Vidékfejlesztési Stratégiájának” (CINEVIS 2009-2015) alapjait, melyet 2009. március 27-én országos fórumon publikáltak. A bőcsi faluházban megtartott rendezvényen közel 100 fő jelent meg, köztük a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, a Vám- és Pénzügyőrség, a B.A.Z. megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a B.A.Z. Megyei Rendőr Főkapitányság, az FVM VKSZI, országos és megyei romaszervezetek, érintett HVI-k, egyetemek, községi és községi kisebbségi önkormányzatok, LEADER HACS-ok képviselői. A cigányság vidékfejlesztési stratégiájának alapjai a fórumon elhangzott javaslatok szerint: „Hulladékból Anyag és Energia Integráció” (HAE) építése, ezzel összefüggésben a megújuló energiaforrások közösségi hasznosítása; a cigányság hierarchiájának újbóli felépítése; hagyományok, vallás, erkölcs, kultúra, művészet felelevenítése, oktatás; önellátó gazdálkodás.

2010.05.27-én Budapesten, a RENEXPO Central Europe Nemzetközi Kiállítás keretében megrendeztük a „Megújuló energia alapú térségfejlesztés itthon és külföldön” c. szakmai konferenciánkat a HACS stratégiájának bemutatása érdekében. A konferencián összesen 70 fő vett részt, ahol a RES hasznosításban egyedülálló szerepet játszó külső szervezetek is bemutakoztak, mint a MET Hidrogén Tagozata, az ENIN Környezetipari Klaszter és Bányahő-hasznosító Holding Nonprofit Kft.

2010. tavaszán 27 tagból álló konzorciumot szerveztünk. A konzorcium – melyben helyi önkormányzatok és nonprofit szervezetek vesznek részt – célja, hogy a közösség által megfogalmazott „1 falu – 1 MW” komplex térségfejlesztési program LEADER támogatással megvalósuló első ütemét második ütemmel fejlessze tovább, külső pályázati források bevonásával. A konzorcium 2010.06.30-án közösen pályázatot nyújtott be a KEOP-2009-4.3.0 – „Megújuló energia alapú térségfejlesztés” pályázati kiírásra, mintegy 1,8 milliárd forint támogatási igénnyel.

2010.07.02-án beléptünk a Hidrogén és Tüzelőanyag-cella Nemzeti Technológiai Platformba, melynek célja a hidrogén és tüzelőanyag-cella technológiák hazai kutatás-fejlesztésének és alkalmazásának elterjesztése - a hidrogéngazdaság magyarországi kiépítésének elősegítése.

2010.11.29-én, a lengyel - magyar vidékfejlesztési együttműködés szellemében 40 fős lengyel LEADER delegációt fogadtunk, akik megismerhették a magyar LEADER program működését, a HACS munkáját, eredményeit és „1 falu – 1 MW” programját.

Miskolc Megyei Jogú Várossal megállapodást kötöttünk a város és a HACS hosszú távú, meghatározatlan időre szóló együttműködésére, a térség fenntartható fejlődése érdekében közös fejlesztési stratégia kidolgozására és megvalósítására. Miskolc MJV Közgyűlésének 2010.12.16-i határozatának megfelelően az Önkormányzat tagként csatlakozott a HACS-hoz.

A tapasztalatok szerint a hazai és külföldi szakma egyre szélesebb körben ismeri el a HACS stratégiájának célkitűzéseit, programját az Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Energetikai Helyettes Államtitkársága kiemelt mintaprojektként kezeli. Együttműködésünk során több alkalommal részt vettünk Magyarország Megújuló Energia Cselekvési Tervével, az Új Széchenyi Tervvel és hazai pályázati akciótervekkel kapcsolatos üléseken, javaslatainkkal hozzájárultunk azok elkészítéséhez.

2010-ben meghirdettük a „Tiszta-Vonzó Településem” c. rajz és tanulmány pályázatot, melyre 418 db pályamű érkezett be a területünkön élő, tanuló általános iskolás diákoktól. 2011.04.08-án mintegy 260 gyermek vett részt a rajz- és tanulmány pályázat eredményhirdető, díjkiosztó ünnepségén (Alsózsolca). A pályázatra 440 pályamű érkezett be a településeinkről - a rajzokon megjelentek az iskolákban 100 % LEADER támogatással létesített „Közösségi Energiaudvarok” energiatermelő berendezései.

Együttműködést folytatunk az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezető értékelemző munkatársaival, akikkel közösen három NER 300 előpályázatot dolgoztunk ki, ezek közül a bírálók az egyiket nyertesnek ítélték. A „HU-NER-TOWN-300” címmel a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz (NFM) benyújtott, előminősítést nyert pályázati javaslatunk szerinti projektre 7 tagból - Miskolc, Eger, Kecskemét, Salgótarján és Veszprém Megyei Jogú Városok, Eszterházy Károly Főiskola (Eger); HACS - álló konzorcium alakult, mely 2011.05.09-i határidőig az NFM-en keresztül benyújtotta pályázati dokumentációját az Európai Bizottsághoz.

2011.09.22-én, az alsózsolcai Közösségi Házban ~ 50 fővel megrendeztük a „BÜKK-MAK LEADER pályázati lehetőségek – 2011.” című információs fórumunkat, ahol a hallgatóság a vendég előadóktól – a megjelent hazai és külföldi RES beszállító cégek képviselőitől - széleskörű tájékoztatást kapott a „BÜKK-MAK LEADER Közösségi Energiaudvarok fejlesztése” c. célterület keretében pályázható berendezésekről, rendszerekről, nagy hangsúlyt fektetve az elektromos járművek töltésére alkalmas töltőrendszerekre.

2011.10.27-én vidékfejlesztési közösségünk megalakította a Bükk-Térségi LEADER Egyesületet, mely az IH által 2012. május 1-i hatállyal LEADER Helyi Akciócsoportként elismerésre került és átvette a LEADER pályázatokkal kapcsolatos feladatokat a BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.-től.

Az eddigi több éves szakmai együttműködés kiszélesítéséeként a Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, Mezőgazdasági-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar és Bükk-Térségi LEADER Egyesület megállapodást kötöttek „Megújuló Energiaforrás Kihelyezett Tanszék” létrehozására. A Bükkaranyosra kihelyezett tanszékkel részt veszünk a Debreceni Egyetem MSc szakos hallgatóinak graduális képzésében. A HACS vállalta, hogy a hallgatók részére betekintést enged a munkaszervezet munkájába, a tanulmányutakon szakmai vezetést ad, fogadja az Egyetem gyakornokait és diplomadolgozatukhoz segítséget nyújt. Ezen túl a gépészeti- és a megújuló energiaforrások hasznosítását érintő kutatás – fejlesztés terén is erősíteni kívánjuk együttműködésünket, a vidékfejlesztési közösség és az Egyetem számára is hasznos közös projektekkkel, pályázatokon való közös részvétellel.

II.3. A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése

II.3.1. Pályázati eredményeink:

EMVA III. – IV. pályázati jogcímek, célterületek	Támogatott pályázatok száma (db)	Kipályázott forrás (Ft)
EMVA III. összesen:	74	1 742 811 767
Mikrovállalkozások fejlesztése	28	707 279 538
Turisztikai tevékenységek ösztönzése	24	563 069 865
Falumegújítás és -fejlesztés	12	197 392 273
Vidéki örökség megőrzése	10	275 070 091
EMVA IV. - LEADER összesen:	117	992 032 062
Közösségi Energiaudvarok fejlesztése	53	603 193 601
Energiaudvarok berendezéseit fejlesztő vállalkozások támogatása	4	67 466 492
Energiaközpont fejlesztése	1	41 680 105
Mobil árudák beszerzése	6	38 263 945
Nyitott műhelyek fejlesztése	6	45 509 524
Látványközpont kialakítása	1	39 999 994
Tour központ kialakítása	1	20 839 917
Képzés	1	12 223 008
Igás állattartó oktatás fejlesztése	1	7 926 614
Képzési központ kialakítása	1	20 000 000
Rendezvények	40	91 141 062
Térségen belüli szakmai együttműködések	1	2 704 200
Térségek közötti és nemzetközi együttműködések	1	1 083 600
Összesen:	191	2 734 843 600

1.táblázat: a HACs pályázati eredményei 2008 – 2012. első félév.

II.3.2. Eredmények a stratégiai céljaink elérésében:

1. Célkitűzés: A XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása

2008-ban a vidékfejlesztési közösségünk megalakította a „Magyar Virtuális Mikrohálózatok Mérlegköri Klaszterét”, mellyel szervezett formában teret nyitott a XXI. századi technológiák meghonosításának és a leendő energia kistermelők az energiakereskedelemben való belépésének. A klaszternek több innovatív helyi vállalkozás a tagja.

A 2009-2010. évben reménytelni sikereket ért el és országos, valamint nemzetközi ismertségre tett szert Tóth Miklós harsányi feltaláló napelemes tetőcserep fejlesztése, mely ÚMVP III. mikrovállalkozás fejlesztés jogcímben támogatást nyert. Ugyancsak ismert és sikeres helyi technológiai fejlesztések a Kontra LED Kft. innovatív LED berendezései, rendszerei, valamint Kocska Tamás feltaláló napparabola berendezése. A feltalálók, fejlesztők munkájához a HACs a lehetőségei szerint a legtöbb segítséget megadta.

Az ÚMVP III. mikrovállalkozás fejlesztés jogcímen belül 27 helyi vállalkozás pályázatát, mintegy 674 millió Ft értékben támogattuk, köztük alternatív szakrendelő létesítését, technológia fejlesztéseket, tervező és tanácsadó iroda létrehozását, raktárcsarnok fejlesztését, fűtéstechnikai kutatás fejlesztést, digitális nyomda, dokumentációkezelő rendszer létrehozását, helyi termékek üzletének kialakítását, innovatív gyártóüzem, korszerű autómosó, hulladék feldolgozó üzem létesítését, integrált vállalatirányítási rendszer bevezetését, korszerű géppark beszerzését. A pályázatok megvalósítása folyamatos.

Az ÚMVP IV. tengelyben megújuló energiaforrásokkal és az energiahatékonysággal kapcsolatos képzésre mintegy 12 millió Ft támogatási összeget ítéltünk meg.

A HVS hagyományos mesterségek programja keretében a 2009. évben kiírtuk a „Nyitott műhelyek fejlesztése” LEADER célterületünket, melyben 6 db nyertes pályázat született. A projektek keretében kézműves csűr, „mézskalács műhely”, mesterségek háza, kézműves- és játszóház, két bemutató és gyakorló műhely létesül.

A mobil áruda rendszer kiépítésének előkészítése folyamatban van, az önkormányzatok segítségével megkezdtük a helyi termékek integrációjának szervezését. A helyi termékek integrációjának megvalósításához, valamint lehetőség szerint a mikrovállalkozások fejlesztéséhez további források elkülönítése szükséges.

2. Célkitűzés: A megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiatékonyság növelése

Az ÚMVP III. tengely első támogatási időszakában (2008.) benyújtott pályázatok kivétel nélkül illeszkedtek a HVS-hez. A HVS-ben megfogalmazott célkitűzések, valamint a HACs által előírt pontozási rendszernek köszönhetően a pályázatok túlnyomó részében energiatékonysági céllal megjelentek a kis- és házi méretű RES hasznosító berendezések (pl. építések esetében napkollektorok felszerelése).

A HACs fő mintaprojektje a 2008-2010. időszakban az „1 falu – 1 MW” program volt, ami lehetővé teszi, hogy a közösségek kisméretű energiatermelő rendszerei a szigetserű termelés mellett mérlegkörben elektromos energiát adjanak és vegyenek.

Az „1 falu – 1 MW” program I. üteme (LEADER):

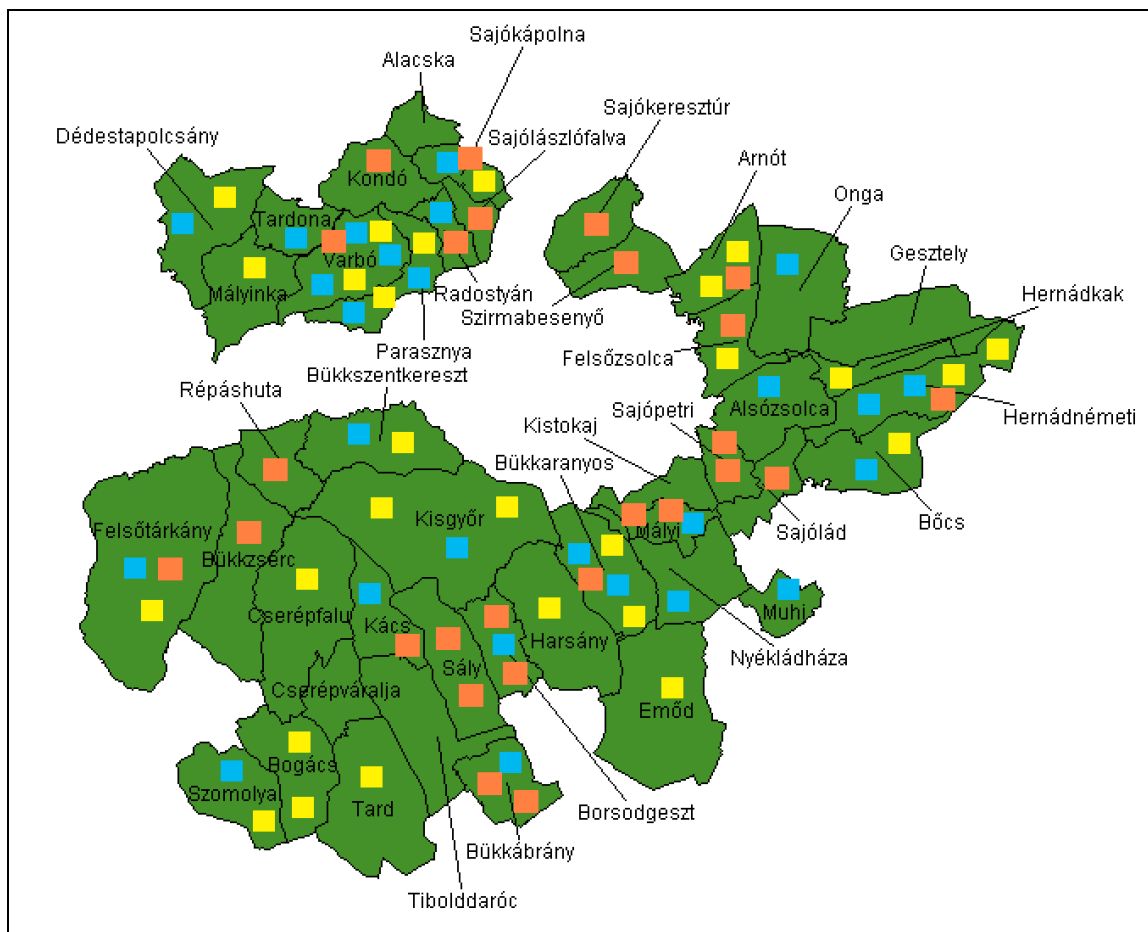
A „MIKROVIRKA” (Magyar Virtuális Mikrohálózatok Mérlegköri Klasztere) rendszerű „1 falu - 1 MW” közösségi energiatermelési és -elosztási programunk I. ütemében, 2010-2012. között 53 db „Közösségi Energiaudvarban” napelem rendszerek, növényolajos minierőművek, napparabolák, faapríték tüzelésű kazánok, szélturbinák, napkollektorok, elektromos járműtöltők (21 db) beruházását 100 %-os mértékben, LEADER forrásból, 603 millió forint összegben támogattuk.

Elsőként a Dédes Szolgáltató Nonprofit Kft., valamint a Szomolyáért Alapítvány valósították meg nyertes „Közösségi Energiaudvar” projektjüket. A dédestapolcsányi ~ 8 millió forint értékű rendszer 5,4 kWp beépített villamos teljesítményű napelemes kiserőmű rendszerből és egy 2 m² felületű napkollektorból áll, mely a Lajos Árpád Általános Iskola áram- és melegvíz ellátását segíti. A szomolyai, ~ 10,4 millió forint értékű rendszer szintén a helyi általános iskola tetején működik és az előzetes számítások szerint, éves viszonylatban akár 400.000 Ft megtakarítást hozhat az intézmény számára. 2012.09.18-án, Felsőtárkányban adták át az első, a LEADER 2. fordulójában megvalósult, elektromos járműtöltővel is felszerelt „Közösségi Energiaudvart”. Az, hogy nem csak nagyvárosokban (pl. Miskolcon, az ÉMÁSZ központ előtt, átadás: 2012.08.28.), hanem falvakban is létesülnek elektromos töltőutak, jelentősen elősegítheti az „e-mobilitás” - az olcsó, zéró emissziós elektromos közlekedés elterjedését. Az energiaudvarokban termelt energia csökkenti az áramszámlát, azonban a zöld áram az egyre elérhetőbb áron beszerezhető elektromos járművekben hasznosítva még több megtakarítást hozhat a közösségek számára.

A HACs célja, hogy minden településén legalább egy energiaudvar megjelenjen, a 2013. évben is ezt tartja egyik legfontosabb LEADER célterületének.

Az „1 falu – 1 MW” program II. üteme (KEOP):

A program második üteme KEOP támogatással tervezett, melyre 27 tagból álló konzorcium alakult a HACs vezetésével. A projekt alapjai a tervezhetően termelő „Közösségi Biogáz” (KGB) erőművek, az „Energiaudvarok” termelésének kiszabályozására, mérlegköri központ irányításával. 2010.06.30-án vidékfejlesztési közösségünk benyújtotta közel 1300 oldalas pályázati dokumentációját a KEOP-2009-4.3.0 – „Megújuló energia alapú térségfejlesztés” pályázati kiírásra. A konzorcium és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Közreműködő Szervezete 2011.12.23-án aláírták a projekt első fordulós támogatási szerződését. A közel 1,9 milliárd forint költségvetésű, 75-80 % támogatási intenzitású projekt első ütemében, 2013. június 30-ig, 86,9 millió forintból kell a részletes terveket és tanulmányokat kidolgoznunk, majd azoknak megfelelően a beruházást 2013-2015 között ~ 1,8 milliárd forintból megvalósítanunk.

2. ábra: A LEADER támogatással létesülő energiaudvarok helyszínei (LEADER I. forduló citromsárga, LEADER II. forduló narancssárga színnel) és a KEOP-7.4.3.0 projekttel érintett RES beruházási helyek (kék színnel).

A fő fejlesztési programunk szellemében együttműködést építettünk az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezető értékelemző munkatársaival, akikkel közösen kidolgoztuk és benyújtottuk pályázati javaslatunkat a NER-300 kiírására, az EU legnagyobb támogatási összeggel gazdálkodó, RES mintaprojekteket támogató pályázati rendszerébe. A pályázati javaslat a Bíráló Bizottság szakmai értékelése alapján előminősítést nyert. A projektre 7 tagból - Miskolc, Eger, Kecskemét, Salgótarján és Veszprém Megyei Jogú Városok, Eszterházy Károly Főiskola (Eger); HACS - álló konzorcium alakult, mely gyakorlati szakemberekből álló projekt menedzsmentjének közreműködésével összeállította és a 2011.05.09-i határidőig az NFM-en keresztül benyújtotta pályázati dokumentációját az Európai Beruházási Bankhoz. A projekt ~ 72 MWp RES termelő kapacitás kiépítésére, a központi termelésű erőművek, a decentralizált energiatermelők, települési mobil energiátárolók és elektromos plug-in rendszerek együttműködtetésére irányul, országos intelligens makrohálózatban, elsősorban a közlekedési eszközök alternatív üzemanyaggal történő kiszolgálására, az országos villamos irányítási rendszerbe illeszkedve.

2012-ben megfogalmaztuk a „LEADER Elektromos Utak és Kutak Hálózata – LEADER-BEV-WAYS” c. mintaprojektünket, melyre 2013. áprilisában több LEADER Helyi Akciócsoporttal együttműködve EMVA térségek közötti együttműködési pályázatot nyújtunk be.

A célkitűzés a vidékfejlesztési közösség stratégiájában kiemelt szerepet kap, továbbra is jelentősen támogatni kívánjuk a megújuló energiaforrásainkat hasznosító, energiahatékonyt szolgáló komplex fejlesztéseket.

3. Célkitűzés: Az idegenforgalom fejlesztése

Az ÚMVP III. tengely első fordulós támogatásával a térségben 19 turisztikai pályázat megvalósítása kezdődött / kezdődhet meg, mintegy 437 millió Ft értékben. A pályázatok vendégházak, borházak, ifjúsági szálláshelyek, kerékpárkölcsonzó kialakítására, valamint borturisztikai szolgáltatások fejlesztésére irányulnak.

A fejlesztéseket kiegészíti a közel 21 millió Ft LEADER támogatásból létesült BÜKK-MAK LEADER Tour központ, mely összehangolja és koordinálja a HACS területén az idegenforgalmi marketing, termékfejlesztési, minősítési, képzési, oktatási, tájékoztatói és szervezési tevékenységeket.

Településeinken 6 db nyitott műhely megvalósítása kezdődött meg, összesen 45 millió Ft értékben. Nyitott műhelyeink a hagyományos mesterségek bemutatását szolgálják, ahová a LEADER+-ban támogatott lovas postakocsi szolgálatunk utaztathatja a hozzánk látogató turistákat.

A HACS és partnerei nyertes pályázatot nyújtottak be a „Magyarország–Szlovákia–Románia–Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013” („HUSKROUA”) pályázati kiírására „Turisztikai programok és idegenforgalmi stratégia közös fejlesztése” címmel, melyet a bíráló szervezet nyertesnek ítélt. A projekt megvalósítása folyamatban van.

Turisztikai programjainkat kiegészítik majd a helyi termékek integrációjának érdekében tervezett fejlesztéseink, melyeket jelen LEADER időszakban is támogatni kívánunk.

4. Célkitűzés: Közösségek fejlesztése

A HACS a közösségek fejlesztése területén is jelentős eredményeket ért el a 2008-2010. tervezési – végrehajtási időszakban.

2009.03.27-én, a B.A.Z. megyei cigányvajdával közösen megtartottuk a „Cigány Nemzetiség Vidékfejlesztési Stratégiája – CINEVIS 2009-2015” c. szakmai fórumunkat, ahol közel 100 fő jelent meg, köztük a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, a Vám- és Pénzügyőrség, a B.A.Z. megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a B.A.Z. Megyei Rendőr Főkapitányság, az FVM VKSZI, országos és megyei romaszervezetek, érintett HVI-k, egyetemek, községi és községi kisebbségi önkormányzatok, LEADER HACS-ok képviselői. Az eseményről készült riportot egy helyi és egy országos televízió sugározta, a fórum meghívója és tudósítása számos weboldalon megjelent. Az esemény után Lakatos Attila vajdával és a helyi cigányvezetőkkal Ongán egy alternatív, szilárd hulladék ökobegyűjtési- és hasznosítási rendszert készítettünk elő az ottani romaközösség foglalkoztatására. A hasonló projektek részére LEADER célterületet írtunk ki, azonban a projekt témájából adódóan nehézkesen megvalósítható (engedélyeztetések) rendszerre mégsem készült el és a HACS-hoz nem került benyújtásra pályázat. Az együttműködés eredményeként a Lakatos Attila vajda által vezetett szervezet, a Borsodi Vajda Nonprofit Kft. tagként belépett az „1 falu – 1 MW” program megvalósítására létrejött konzorciumba, valamint a benyújtott KEOP pályázatunkban biogáz üzem létesítésére pályázik. A vajda célja, hogy a program támogatásával létrehozandó biogáz üzem működtetéséhez a helyi és környékbeli romaközösségek munkanélküli tagjai szolgáltatassák a települési hulladék biomasszát, melyért „elektromos áram bónuszt”, vagy készpénzt kaphatnak.

2009.03.17-én, a „Tiszta, Vonzó Porták - Tiszta, Vonzó Települések” fórumán 30 fővel elindítottuk a LEADER támogatásra tervezett faluszépítő mozgalmunkat, mellyel kapcsolatban rendkívüli érdeklődés volt tapasztalható.

2009.09.18-án rendeztük meg a „Tiszta, Vonzó Porták” versenyének díjátadó ünnepségét, melyen több, mint 300 fő vett részt. A verseny a vártnál nagyobb sikert aratott: a 44 LEADER településről összesen 604 nevezés érkezett be, 364 tiszta, vonzó porta tulajdonosa nyerte el a címet és az ahhoz járó dicsőségtáblát. A mozgalom híre a településeinken élő összes családhoz eljutott és akik részt tudtak venni benne, nagy lelkesedéssel láttak hozzá portájuk – így a településük szépítéséhez. A mozgalomban egyes önkormányzatok is részt vettek, felvirágoztatva, a hulladéktól megtisztítva a településük utcáit.

Az ÚMVP IV. tengely (LEADER) első fordulójában 22 rendezvény pályázatot támogattunk, mintegy 78 millió Ft értékben. A támogatással megvalósuló rendezvények jelentős közösségformáló erővel bírnak. Megvalósul többek között a Bükkszentkereszt Napok, a Bogácsi Nyári Fesztivál, a sajkópaplnai „BÜKK-MAK 44” kultúr – sport rendezvény, a „BÜKK-MAK Diákolimpia” (Bükkszentkereszt), a „BÜKK-MAK LEADER Ifjúsági Találkozó” (Varbó), több falunap és egy művésztabor Hernádnémetiben.

2010-ben meghirdettük a „Tiszta-Vonzó Településem” c. rajz és tanulmány pályázatot, melyre 440 db pályamű érkezett be a területünkön élő, tanuló általános iskolás diákoktól. A rajzverseny záró rendezvényén mintegy 264 gyermek vett részt.

A közösségeink fejlesztését továbbra is fontos célkitűzésünknek tartjuk, így a LEADER rendezvények célterületet a 2011. évhez hasonlóan a 2013. évben is pályázhatóvá tesszük, valamint a fent részletezett együttműködések folytatni és kiterjeszteni tervezzük.

5. Célkitűzés: Az életminőség javítása a településeinken

Az ÚMVP III. tengely első támogatási időszakában 11 db falumegújítási és -fejlesztési (199 101 eFt lekötött forrás) és 10 db vidéki örökség megőrzési (283 165 eFt lekötött forrás) projektet támogattunk, melyek a közterek, piacterek megújításával, templomok felújításával, a települések felbecsülhetetlen értékű kulturális örökségei állapotának megőrzésével hozzájárulnak a vidéki lakosok életminőségének javításához. Megvalósításra és elszámolásra került többek között a bükkaranyosi Református Templom felújítása és Harsány Község emlékpark, pihenő- és játszópark beruházása.

„Tiszta, Vonzó Porta” mozgalmunk keretében 604 porta szépült meg a lakosok önkéntes munkájával, mely láthatóan vonzóbbá tette a mozgalomban részt vevő települések megjelenését.

A közel 40 millió Ft LEADER támogatással létesülő BÜKK-MAK LEADER Látványközpont megvalósult, melynek feladata, hogy mintaprojektként utat mutasson a tiszta, vonzó települések és települési központok megvalósítása, a BÜKK-MAK faluszépítők központjaként összehangolja az ilyen irányú tevékenységeket, kezdeményezéseket.

A 2012. november 30-i határidőig a Bükk-Térségi LEADER Egyesülethez összesen 27 db EMVA III. falumegújítás és -fejlesztési pályázat érkezett be, mintegy 260 millió Ft-os támogatási igénnyel. A pályázatok ügyintézését a HACS munkatársai elvégezték. A jogcímben a HACS rendelkezésére álló keret 134 millió Ft, tehát a 2013. áprilisában a pályázatok felének támogatására nyílik majd lehetőségünk.

A BÜKK-MAK LEADER HVS összes célkitűzése hozzájárul az 5. célkitűzésünk megvalósulásához.

II.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága

A HACS stratégiájának célkitűzéseit a közösségünk mind máig aktuálisnak és követendőnek ítélte meg – közgyűlésünk 2013. április 09-én egyhangúlag megerősítette a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát. Az „1 falu - 1 MW” komplex térségfejlesztési programunkat mind a hazai, mind a külföldi szakma egyre szélesebb körben elismeri, valamint az mintaprojektként bekerült Heves megye 2014-2020 stratégiai tervébe. A HVS célkitűzései maximálisan illeszkednek az Új Széchenyi Terv prioritásaihoz. Fentiekre hivatkozva a stratégia felülvizsgálatát az alábbi tényezők indokolják:

- A HACS a 2008-2013. márciusi időszakban jelentős eredményeket ért el, melyek összegzése, elemzése elengedhetetlenül fontos a program második fele végrehajtásának szempontjából.
- Egyes intézkedések megvalósultak, így azokra újabb forrásokat tervezni szükségtelen.
- A HVS szerkezetének egyszerűsítése elengedhetetlen annak érdekében, hogy a HACS tagjai és a lakosság számára is közérthető, világos stratégiai dokumentum szülessen.
- A HVS tervezés – felülvizsgálat nyilvánosságának, biztosítása nélkül a LEADER program széles társadalmi támogatottsága nem érhető el, a stratégiába folyamatosan szükséges beépíteni a közösség javaslatait.

II.5. SWOT elemzés

<p>Erősségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A térség geopolitikai helyzete kedvező; - A térség megújuló energiaforrásokban gazdag; - Természeti erőforrásaink, földalatti vagyunk, termálvíz készletünk, építőanyag lelőhelyeink gazdagok; - Változatos és vonzó táj; - A régióközpont (Miskolc) közelsége; - Miskolci Egyetem közelsége; - Magas színvonalú középiskolai oktatás; - Gazdag helyi hagyományok; - Borsodi lokálpatriotizmus. 	<p>Gyengeségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rendszerváltás óta sokkos állapotú nehézipar és mezőgazdaság; - Nagyarányú munkanélküliség; - A fiatalok elvándorlása; - Előregedés; - Rossz egészségügyi mutatók; - Elhagyott ipartelepek nagy száma; - Az átlagjövedelmek országos viszonylatban a legalacsonyabbak közé tartoznak; - Az igénybe vehető szolgáltatások elégtelenek és alacsony színvonalúak.
<p>Lehetőségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Támogatott vidékfejlesztési, térségfejlesztési projektek; - Területünkön fontos európai közlekedési útvonalak találkoznak; - A jó minőségű öntéstalajokon folyó mezőgazdaság nagy mennyiségű biomasszát eredményez; - A változatos táj, a páratlan termálvíz készlet a turisták százezreit vonzhatja; - A térség természeti- és földtani értékeit a Bükk Nemzeti Park (BNP) őrzi; - A mészkő- és kavicsbányák kiváló építőipari alapanyagot adnak. - A tercier szektor fejlődik (kereskedelem, lakossági szolgáltatás); - A megújuló energiaforrások használata területén hazai viszonylatban élen járunk; - Domsági mezőgazdasági adottságaink ökológizálásra alkalmasak. 	<p>Veszélyek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A szakképzetlenség aránya gyorsan növekszik; - A vagyon elleni bűncselekmények szaporodnak; - Környező nagyvárosok gazdasági elszívó hatása; - Befektetők gyér érdeklődése; - Elszegényedő közösségek.

2.táblázat: SWOT elemzés

III. HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

III.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

A Bükk-Miskolc Térségi LEADER Akciócsoport Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának (HVS) célja, hogy együtt megteremtse a Bükk-Miskolc térség fenntartható fejlődését a tiszta és vonzó településeinken, az éledő közösségeinkben, a vendégek, turisták számára is eladható módon.

A vidékfejlesztési közösség legfontosabb kihívása a munkanélküliség és az értékteremtés nélküli munkavégzés minél nagyobb mértékű felszámolása. Legfontosabb kitörési lehetőségünk a közösségi együttműködések építése a megújuló energiaforrások hasznosítására, a decentralizált energiatermelők, -fogyasztók mérlegkörének kialakítására, amely közösségeinknek, roma településeinknek, versenyképtelen vállalkozásainknak, működésképtelen nonprofit szervezetekünknek munkalehetőséget, rendszeres bevételt és szabadságot biztosíthat, miközben megteremtheti az esélyt a versenyképes anyagi javak előállítására. A természeti adottságaink kihasználása, a hagyományaink megőrzése, a helyi termékek integrációjának megszervezése, a külterjes állattartás, a falusi turizmus és közép-kategóriájú vendéglátás fejlesztése

munkahelyeket teremt, ezzel együtt közösségünk a saját maga által megfogalmazott és elfogadott vidékfejlesztési stratégia megvalósításával a fenntartható fejlődés és gyarapodás útján indul el.

A HVS megvalósításával ambíciózus terveinknek megfelelően 2013-ig elérni kívánt eredmények:

- Legalább 60 db Községi Energiaudvar létesül a HACS területén, energia kistermelőink belépnek az energiakereskedelembé. Megvalósul az „1 falu – 1 MW” program 1. üteme és 2. üteme 27 konzorciumi taggal, 5 biogáz üzemmel, RES-hidrogén rendszerrel, létrejön a „MIKROVIRKA” mérlegkör, virtuális erőmű, mely megteremti a hazai „energianet” alapjait. Megalapozzuk fejlődésünket a gazdaság, a társadalmi kapcsolatok, a kultúra, a tudomány, a sport, a környezetvédelem és az oktatás terén. A megvalósuló komplex projekt több száz főnek biztosíthat rendszeres jövedelmet, értékteremtő munkát, miközben a környezetünk fokozatosan megtisztul, közösségünk fejlődik.
- Demonstrációs és költségcsökkentési céllal a HACS területén legalább 30 normál elektromos töltőállomás és 3-5 gyorsító állomás létesül, melyek lehetővé teszik elektromos (BEV - battery electric vehicle), vagy hibrid (PHEV - plugin hybrid electric vehicle) hajtású járművek, berendezések töltését, ezzel a zéró emissziós, költséghatékony elektromos közlekedés elterjedését.
- Községi Kútúró Berendezésünk megkezdí működését és legalább 10 geotermikus fűrés, hőszivattyús rendszer telepítés valósul meg általa.
- NER 300 pályázatunkat az EU nyertesnek ítéli – melyet a Magyar Állammal és több hazai megyei jogú várossal megvalósítunk, létrehozuk a „MAKROVIRKA” rendszerét, közösen országos léptékű komplex RES hasznosítási és energiahatékonysági fejlesztést hajtunk végre.
- Az ÚMVP III. tengelyes támogatások felhasználásával legalább 30-40 mikrovállalkozás technológia fejlesztést, korszerűsítést hajt végre, 10-20 új mikrovállalkozás indul. A projektek mindegyike tartalmaz energiahatékonysági fejlesztéseket.
- A ÚMVP IV. tengelyes támogatásokkal legalább 2-3 megújuló energiaforrásokkal és az energiahatékonysággal kapcsolatos képzés indul.
- A létrejött többfunkciós Látványközpont a településszépítő akciók oktatási, demonstrációs, pályázati, szervező központja lesz.
- Mintegy 25-30 ÚMVP III. támogatott turisztikai projekt valósul meg, vendégházak, borházak, ifjúsági szálláshelyek, kerékpárkölsönzők létesülnek, a térségben elérhető turisztikai szolgáltatások fejlődnek. A fejlesztéseket kiegészíti a 10 db LEADER nyitott műhelyünk, valamint a létrejött Tour központ, mely összehangolja és koordinálja az idegenforgalmi marketing, termékfejlesztési, minősítési, képzési, oktatási, tájékoztatási és szervezési tevékenységeket.
- Mobil áruda rendszerünk, „Helyi termék – helyi fogyasztás” értékesítési integrációnk jól működik, Miskolc Megyei Jogú Várossal együttműködésben.
- A „Magyarország–Szlovákia–Románia–Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013” („HUSKROUA”) pályázati kiírására benyújtott nyertes, „Turisztikai programok és idegenforgalmi stratégia közös fejlesztése” című pályázatunkat partnereinkkel megvalósítjuk, mely még vonzóbbá teszi térségünket.
- Településszépítő mozgalmunk, valamint a kb. 30 ÚMVP III. falumegújítási és 15 örökségvédelmi fejlesztés hatására a településeink külleme láthatóan javul, kb. 50-70 LEADER támogatott rendezvényünk jelentős mértékben fejleszti közösségeinket.
- A tiszta települések látványa és a lakhatási lehetőségek javulása a fiatal gazdálkodókat és szakembereket visszavezeti a fenntartható vidéki életbe. A befektetők az élhetőbb, szebb környezetben szívesen telepednek le. A változások meghozzák azt a szemléletváltozást, melynek során az egyén és a kisebb közösségek igényesebbek lesznek környezetükre.
- Romaközösségeink aktivizálódnak, részt vesznek az „1 falu – 1 MW” programunk megvalósításában, bekapcsolódnak programjainkba.
- A Debreceni Egyetem és a Bükk-Térségi LEADER Egyesület közös „Megújuló Energiaforrás Kihelyezett Tanszéke” és Szakkollégiuma megkezdí működését.
- A HACS a 2014-2020 időszakban az EU kohéziós politikai irányelveinek megfelelően új CLLD (community-led local development – „közösség által irányított helyi fejlesztés”) HACS-ot szervez, a helyi közösség továbbra is sikeresen együttműködik a vidék- és térségfejlesztési programok megvalósításában, a LEADER alapelveinek megfelelően.

III.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez

A HACS Vidékfejlesztési Stratégiájának jelmondata, alapgondolata: „A BÜKK-MAK Napja Mindenkinek Ragyog!”. Ezzel a pár szóval jellemezhetjük azt a komplex, integrált tervet, amelyet meg akarunk valósítani és amely rávilágít arra, hogy mindenki fejlődését, gazdagodását, gyarapodását, helyének megkeresését tűztük ki célul.

A XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása terén kiváló adottságaink vannak, melyeket kihasználva fellendíthető a térség gazdasága, kereskedelme. A cél megvalósulása munkahelyeket teremt, komplex fejlesztéseket, fenntartható fejlődést, csökkenő elvándorlást alapozhat meg.

A XXI. század nagy lehetőségét az egyéni és közösségi megújuló energiaforrások RES hasznosítását mindnyájunk számára az egyéni szabadság, a fosszilis energiahordozók áráról és mennyiségéről való függetlenség megteremtésének alapjaként kezeljük. Az előregedett, elszegényedett, a társadalom peremére sodródott, tartósan munkanélküli, talajt vesztett tagjaink felemelkedéséhez a kis- és házi méretű RES berendezések fognak lehetőséget nyújtani. Terveink szerint a képzetlen, munkanélküli lakosaink nem csak a fémhulladék legális vagy illegális gyűjtéséből, hanem jelenleg a legnagyobb szilárd környezetszennyezőként mindent elborító kommunális hulladék begyűjtéséből és feldolgozásából is rendszeresen, szervezeten, ellenőrzötten, munkavédelmi és biztonságtechnikai előírásoknak megfelelő módon fognak bevételre szert tenni és adózni. A RES és az EE hasznosítás kis- és házi méretű közösségi rendszerének, a HACS Smart Grid „energianet”-jének megvalósítása az országos tervezett átlagot jóval meghaladó mértékben csökkenti a fosszilis energiahordozó használatot, szén-dioxid és metán kibocsátást. A Nap, a szél, a víz, a biomassza és a geotermikus energia közösségi energetikai hasznosítása saját célra és eladásra hosszú távon, fenntarthatóan biztosítja fejlődésünket. Az energiahordozók árának növekedése, az országunk energiainportja garancia arra, hogy az energiára mindig lesz vevő és annak jó ára lesz.

A térség sikerességének egyik alapja a civil társadalom megerősítése, településeken belüli és kistérségek, térségek közötti párbeszéd beindítása a társadalom és gazdaság minden területén.

A hagyományaink megőrzése, a helyi termékek integrációjának megszervezése, a falufejlesztés és a turizmus fejlesztése további munkahelyeket teremtenek és együttesen is hozzájárulnak a vidéki életminőség javulásához.

III.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései

1. Célkitűzés: XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása:

A XXI. századi tiszta, hatékony technikák, technológiák meghonosítása új munkakultúrát, értékteremtő munkalehetőséget teremt, miközben környezetünknek kedvez, annak károsítását közvetlen vagy közvetett módon csökkenti. A célkitűzéshez sorolt intézkedések:

- 1.1.a. BÜKK-MAK LEADER nyitott műhelyek fejlesztése.
- 1.1.b. Pályakezdő fiatalok vállalkozás indításának támogatása a hagyományos iparos mesterségek területén.
- 1.1.c. Helytörténeti és helyi szakmai gyűjtemények infrastruktúrájának fejlesztése (2013-ban pályázható 1. sz. intézkedés).
- 1.2.a. „Aktív ház” tervezőiroda fejlesztésének támogatása.
- 1.3.a. Erdei termékek begyűjtését, feldolgozását és értékesítését integráló mikrovállalkozások fejlesztésének támogatása.
- 1.3.b. Helyi Községi Konyhák fejlesztése helyi termék- és megújuló energia bázison (2013-ban pályázható 2. sz. intézkedés).
- 1.4.a. BÜKK-MAK LEADER Védjegy bevezetésének támogatása.
- 1.5.a. Mezőgazdasági vállalkozások RES technológiafejlesztésének, energiahatékonyságuk növelésének támogatása.
- 1.5.b. Kutatás-fejlesztésben, RES és EE termékfejlesztésben szakértő és tanácsadó iroda fejlesztésének támogatása.
- 1.5.c. “Termék komplex kifejlesztésének” támogatása.

- 1.5.d. Mikrovállalkozások eszközbeszerzésének támogatása (2013-ban pályázható 3. sz. intézkedés).
- 1.5.e. Kisüzemi és házi üzemű gyümölcsfeldolgozás támogatása.
- 1.5.f. Mikrokörzeti vágóhídi pontok létrehozásának támogatása.
- 1.5.g. Kistermelők eszközfejlesztésének támogatása.
- 1.5.h. Mobil vágóhídi rendszer bevezetésének támogatása.
- 1.6.a. Kis- és középvállalkozások szakmai együttműködésének támogatása.
- 1.6.b. Települési- és erdei hulladék biomassza feldolgozási és értékesítési integráció fejlesztésének támogatása.
- 1.7.a. LEADER Energia Információs és Tanácsadó Irodák létesítése (2013-ban pályázható 4. sz. intézkedés).
- 1.7.b. Elméleti- és gyakorlati oktatási programok támogatása.
- 1.7.c. BTLE RES Tanszék és Szakkollégium oktatási, működési eszközeinek támogatása (2013-ban pályázható 5. sz. intézkedés).
- 1.8.a. Fiatal szakemberek vállalkozás indításának támogatása.
- 1.8.b. Spin – off cégek megtelepedésének támogatása.

2. Célkitűzés: Megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiahatékonyság növelése:

A megújuló energiaforrások hasznosítása és az energiahatékonyság növelése elszegényedett közösségeinknek munkalehetőséget teremt, költségeiket csökkenti, valamint az egyre nagyobb fokú energia önellátás mellett a XXI. század legnagyobb üzletébe, az energiakereskedelembé ad számukra belépési lehetőséget. A célkitűzéshez sorolt intézkedések:

- 2.1.a. Vállalkozások kisméretű energiatermelő és energia-megtakarító berendezései beszerzésének támogatása.
- 2.1.b. Vállalkozások RES és EE infrastrukturális fejlesztéseinek támogatása.
- 2.2.a. RES és EE szolgáltatói tevékenységek meghonosítása.
- 2.3.a. LEADER Energiatudvarok fejlesztése (2013-ban pályázható 6. sz. intézkedés).
- 2.3.b. „LEADER – BEV – WAYS” kisállomások és főállomások fejlesztése (2013-ban pályázható 7. sz. intézkedés).
- 2.3.c. Közösségi Kútfúró Berendezés beszerzésének támogatása (2013-ban pályázható 8. sz. intézkedés).
- 2.4.a. Roma közösségi energiatudvar, energiatermelő közösségek támogatása.
- 2.5.a. RES tárolókapacitás, „MIKROVIRKA” rendszer kiépítésének támogatása.
- 2.5.b. Tervezhetően és nem tervezhetően elektromos áramot- és hőt termelő berendezések telepítésének támogatása.
- 2.5.c. Közösségi erőmű üzembe helyezésének támogatása.
- 2.5.d. BÜKK-MAK LEADER Energiaközpont fejlesztésének támogatása.

3. Célkitűzés: Idegenforgalom fejlesztése:

A Bükk-Miskolc térség településeinek jó adottságai vannak a turizmus területén, mely jelenleg csak 1-2 településen fenntartható. A célkitűzéshez sorolt intézkedések:

- 3.1.a. „BÜKK-MAK Tour Központ” létrehozásának támogatása.
- 3.2.a. Ökoközlekedés és állomásainak fejlesztése (2013-ban pályázható 9. sz. intézkedés).
- 3.3.a. Ifjúsági és családi turizmussal kapcsolatos fejlesztések támogatása.
- 3.3.b. Kreatív LEADER Ifi Parkok kialakítása (2013-ban pályázható 10. sz. intézkedés).
- 3.4.a. Lovaspostakocsi megállóhelyek és gyógyturizmus fejlesztésének támogatása.
- 3.4.b. LEADER „Natura Sanat” központok kialakítása (2013-ban pályázható 11. sz. intézkedés).
- 3.5.a. Minőségi és komplex agro- és ökoturisztikai szolgáltatások fejlesztésének támogatása.

- 3.6.a. Falusi magán szálláshelyek és vendéglátás fejlesztésének támogatása.
- 3.7.a. Idegenforgalmi látványosságok fejlesztésének támogatása.

4. Célkitűzés: Községek fejlesztése:

A község fontosnak tartja a civil társadalom megerősítését, településeken belüli és kistérségek, térségek közötti párbeszéd beindítását a társadalom és gazdaság minden területén. A célkitűzéshez sorolt intézkedések:

- 4.1.a. A kulturális, tudományos, sport, művészeti és gazdasági; hazai és külföldi kapcsolatok erősítésének támogatása.
- 4.2.a. BÜKK-MAK LEADER Községi Szilárd Hulladék Ökobegyűjtési és Hasznosítási rendszer fejlesztésének támogatása.
- 4.2.b. Helyi termékek integrációjának fejlesztése (2013-ban pályázható 12. sz. intézkedés).
- 4.2.c. BÜKK-MAK LEADER Látványközpont létrehozásának támogatása.
- 4.3.a. LEADER rendezvények támogatása (2013-ban pályázható 13. sz. intézkedés).
- 4.3.b. LEADER rendezvények infrastruktúrájának fejlesztése (2013-ban pályázható 14. sz. intézkedés).
- 4.4.a. Településszépítő akciók támogatása.
- 4.5.a. Másodlagos nyersanyagok energetikai célú hasznosításával kapcsolatos képzések támogatása.

5. Célkitűzés: Az életminőség javítása a településeinken:

A falufejlesztési, örökségvédelmi és egyéb fejlesztések, valamint a további célkitűzések megvalósítása hozzájárulnak a vidéki életminőség javításához. A célkitűzéshez sorolt intézkedések:

- 5.1.a. Mobil szennyvízkezelő rendszer fejlesztésének támogatása.
- 5.1.b. Külterületi romtelepek szépítése.
- 5.1.c. RES bázisú tisztálkodó helyek fejlesztése (2013-ban pályázható 15. sz. intézkedés).
- 5.2.a. Kisvárosok RES és EE fejlesztéseinek támogatása.
- 5.3.a. Környezetvédelmi lovas őrség szervezésének támogatása.
- 5.3.b. A természeti értékeink dokumentálásának támogatása (2013-ban pályázható 16. sz. intézkedés).
- 5.4.a. Kommunikációs vállalkozások támogatása.
- 5.5.a. Fiatal szakemberek vidéki otthonteremtésének támogatása.
- 5.6.a. Kulturális örökségeink megőrzésének támogatása.
- 5.6.b. Falumegújítás- és fejlesztés támogatása.
- 5.6.c. LEADER Kulturális Műhelyek kialakítása (2013-ban pályázható 17. sz. intézkedés).
- 5.7.a. A HVS megvalósítását elősegítő tanulmányok elkészítésének támogatása (2013-ban pályázható 18. sz. intézkedés).

III.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia intézkedései

III.4.1. A 2013. évben forrással párosított intézkedések

A HACS közgyűlésének döntései értelmében a 2013. évben az alábbi intézkedések pályázhatók a HACS területéről. Kétfordulós pályázati rendszerben az előpályázatnak tekinthető Projektjavaslatok támogatásának kritériumait a HVS mellékletében szereplő LEADER Intézkedési Terv tartalmazza.

2013-ban pályázható 1. sz. intézkedés:

<i>Intézkedés (HPME) sorszáma:</i>	1.1.c.
<i>Intézkedés (HPME) címe:</i>	Helytörténeti és helyi szakmai gyűjtemények infrastruktúrájának fejlesztése.
<i>Helyzet/ adottság:</i>	A vidékfejlesztési közösségünk településeinek többségében helytörténeti kutatómunka folyik, amely során a helytörténeti emlékeket gyűjtik, rendszerezik, katalogizálják, bemutatják.
<i>Probléma/ lehetőség:</i>	A helytörténeti és helyi szakmai gyűjteményeknek nincs megfelelő nagyságú, minőségű kiállítóhelye, raktára, restauráló műhelye, szakköri infrastruktúrája.
<i>Megoldás:</i>	Támogatjuk a helytörténeti és helyi szakmai gyűjtemények bemutatásának, tárolásának, rendszerezésének, katalogizálásának, restaurálásának, szakköri munkához szükséges infrastruktúrájának feltételeit javító fejlesztéseket a szükséges építéssel, felújítással, eszközbeszerzéssel és marketinggel.
<i>Eredmény:</i>	2-5 db jól kialakított, színvonalas, a helyi lakosok lokálpatriotizmusát is erősítő, helytörténeti vagy helyi szakmai gyűjtemény, melyek teljes körű infrastrukturális feltételek mellett bárkinek ismeretszerző, vagy tudományos igényű gyűjtő-feldolgozó és publikáló tevékenységét tesznek lehetővé. (LEADER)
<i>Érintett települések:</i>	Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Böcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkszentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Múhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólaszlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 2. sz. intézkedés:

<i>Intézkedés (HPME) sorszáma:</i>	1.3.b.
<i>Intézkedés (HPME) címe:</i>	Helyi Közösségi Konyhák fejlesztése helyi termék- és megújuló energia bázison.
<i>Helyzet/ adottság:</i>	A vidékfejlesztési közösség települései a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában megfogalmazott célkitűzésekhez is igazodva a minél nagyobb fokú önellátásra törekszenek. A civil szervezetek, egyházak egyre nagyobb számban vesznek részt a szociális gazdaság fejlesztését célzó projekteken, valamint közösségi intézmények fenntartásában. A településeinken jó minőségű helyi élelmiszeripari termékek szerezhetők be, versenyképes áron.
<i>Probléma/ lehetőség:</i>	A helyi, közoktatási feladatellátáshoz kapcsolódó- vagy szociális étkeztetésben részt vevő közösségi konyhákban kis arányban dolgoznak fel helyi élelmiszeripari termékeket. A helyi termékek nagy mennyiségben való raktározása nem megoldott. A konyhatechnológia és a közösségi konyha épülete, helyisége sok településen leromlott állapotú, elavult; energiapazarló, ezért működtetése nehezen fenntartható.
<i>Megoldás:</i>	Faluközösségi vagy mikrokörzeti, közösségi feladatellátáshoz kapcsolódó- vagy szociális étkeztetésben részt vevő, helyi élelmiszeripari termékek feldolgozásán alapuló közösségi konyhák működtetéséhez, a felhasználandó helyi termékek tárolásához szükséges eszközök, berendezések beszerzésének, épületek, helyiségek korszerűsítésének; a szükséges energia (elektromos és hő) megtermeléséhez megújuló energia

hasznosító eszközök, a konyhai melléktermékek (pl. használt növényi olaj, zsír) hasznosításához korszerű energiatermelő berendezések beszerzésének, telepítésének támogatása.

Eredmény:

2-5 db korszerű közösségi konyha fenntartható működtetése helyi termék- és megújuló energia bázison.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bőcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 3. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 1.5.d.

Intézkedés (HPME) címe: **Mikrovállalkozások eszközbeszerzésének támogatása.**

Helyzet/adottság:

A vidékfejlesztési közösség területén működő vagy megtelepedni akaró mikrovállalkozások száma jelentős. A vállalalkozási tevékenység folytatásához szükséges alapfeltételek a legtöbb településen adóttak. A Helyi Akciócsoport vállalkozások fejlesztésére az EMVA-ÚMVP III. tengely 2009/I. fordulója keretében 28 nyertes pályázattal mintegy 700 millió Ft forrást kötött le, a fejlesztések többsége megvalósult.

Probléma/lehetőség:

A kezdő vállalkozások indításához, a meglévők fejlesztéséhez, az innovációhoz, az új munkahelyek létrehozásához, a meglévő munkahelyek megtartásához, a hazai és nemzetközi versenypozíciók javításához nem áll a vállalkozások rendelkezésére elegendő forrás, valamint több tízmillió forintos fejlesztések előfinanszírozása többségük számára megoldhatatlan.

Megoldás:

A vidéki mikrovállalkozások „XXI. századivá” tétele kis összegű, korszerű irodai vagy infokommunikációs eszközeik és az azokhoz szükséges programok beszerzésének támogatásával, továbbá a vállalkozások működéséhez szükséges korszerű gépek, berendezések beszerzésének, valamint a vállalkozást népszerűsítő, online marketing tevékenységeik támogatásával.

Eredmény:

A fejlesztések hatására a vidékfejlesztési közösség területén 15-20 db mikrovállalkozás hatékonysága, működési feltételei javulnak.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bőcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 4. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszám: 1.7.a.

Intézkedés (HPME) címe: **LEADER Energia Információs és Tanácsadó Irodák létesítése.**

Helyzet/adottság:

A vidékfejlesztési közösség területén elterjednek a megújuló energiaforrás hasznosítására telepített eszközök, a Helyi Akciócsoport Energiaudvarok fejlesztésére az EMVA-ÚMVP IV. tengely két fordulója keretében 53 nyertes pályázattal mintegy 600 millió Ft forrást kötött le - a fejlesztések többsége megvalósult, vagy megvalósítás alatt áll. A 2013. évben megvalósuló „BÜKK-MAK LEADER Energiaközpont” az Energiaudvarok mint „energia kistermelők” integrációját, „MIKROVIRKA” mérlegkörü hálózatosodását koordinálja és a mérlegkör infrastrukturális háttéréként működik.

A „III. Ipari Forradalom” keretében világszerte megkezdődött az átállás a benzin/dízel üzemű közlekedésről a közel zéró emissziós, költséghatékony elektromos közlekedésre, melyet elősegít az egyre nagyobb energiasűrűségű, korszerű akkumulátorok folyamatos fejlesztése és piacra kerülése. A Helyi Akciócsoport az EMVA-ÚMVP IV. „BÜKK-MAK LEADER Közösségi Energiaudvarok fejlesztése” célterületen 21 db normál elektromos járműtöltő létesítésére ítelt meg támogatást, melyek telepítése folyamatban van.

Probléma/lehetőség:

A vidékfejlesztési közösség területén nem működik energiaügynökség, a HACS településeinek jelentős része nem rendelkezik energiastratégiával, a településeken megvalósuló energiahatékonysági- és megújuló energia hasznosításával kapcsolatos fejlesztések, törekvések, programok sok esetben összehangolatlanok. A LEADER támogatással megvalósuló Energiaudvarok a lakosság számára demonstrálják a megújuló energia hasznosítását, azonban a pályázati lehetőség magánszemélyek, családok számára nem elérhető.

Megoldás:

LEADER Energia Információs és Tanácsadó Irodák létesítése - a szükséges építéssel, eszközbeszerzéssel - , melyek célja az energiahatékonyság növelésének és a megújuló energiaforrások hasznosításának népszerűsítése, elősegítése, az energiaforrások racionális felhasználásának támogatása a vidékfejlesztési közösség területén, a helyi önkormányzatokon, nonprofit szervezeteken, egyházakon, vállalkozásokon kívül a lakosság körében. Az Irodák az alábbi tevékenységeket végzik:

- Felmérésekben, helyzetelemzésekben, települési energia stratégiák készítésében, energiahatékonysági-, energetikai fejlesztések előkészítésében való közreműködés, tanácsadás.

- Tájékoztatók szervezése adott célcsoportok számára, saját honlap működtetése.

- Bekapcsolódás a „BÜKK-MAK LEADER Energiaközpont” által koordinált „1 falu – 1 MW” integráció, „MIKROVIRKA” mérlegkör hálózatának, valamint a „LEADER - BEV - WAYS” hálózat építésébe.

„1 falu – 1 MW” integráció, „MIKROVIRKA” mérlegkör hálózata: a HACS által szervezett intelligens mikrohálózati mérlegkör, mely várhatóan 2014-ben valósul meg.

„LEADER - BEV - WAYS” projekt: fantázianév, a Bükk-Térségi LEADER Egyesület és más Helyi Akciócsoportok területén vidékfejlesztési támogatás felhasználásával kiépülő elektromos utak és kutak hálózata.

Eredmény:

3-6 db, többfunkciós, a vidékfejlesztési közösség fő célkitűzéseinek megvalósítását elősegítő, a lakosság számára is szolgáltató LEADER Energia Információs és Tanácsadó Iroda működtetése.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Böcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólad, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 5. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 1.7.c.

Intézkedés (HPME) címe: **BTLE RES Tanszék és Szakkollégium oktatási, működési eszközeinek támogatása.**

Helyzet/ adottság:

A Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, Mezőgazdasági-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar és Bükk-Térségi LEADER Egyesület (HACS) „Megújuló Energiaforrás Kihelyezett Tanszékét” hoztak létre. A tanszékhez szükséges épület a HACS központjához közeli „Hidrogénfaluban” rendelkezésre áll.

Probléma/ lebetőség:

A Debreceni Egyetem és a Bükk-Térségi LEADER Egyesület közös tanszékének működtetéséhez szükséges tárgyi feltételek a tanszék helyszínélül szolgáló épületben nem adóttak.

Megoldás:

A Debreceni Egyetem és a Bükk-Térségi LEADER Egyesület közös „Megújuló Energiaforrás Kihelyezett Tanszékének” és Szakkollégiumának működtetéséhez szükséges berendezések, oktatási eszközök beszerzésének támogatása.

Eredmény:

A Bükkaranyosra kihelyezett tanszék részt vesz a Debreceni Egyetem MSc szakos hallgatóinak graduális képzésében. A HACS a hallgatók részére betekintést enged a munkaszervezet munkájába, a tanulmányutakon szakmai vezetést ad, fogadja az Egyetem gyakornokait és diplomadolgozatukhoz segítséget nyújt. Ezen túl a felek gépészeti- és a megújuló energiaforrások hasznosítását érintő kutatás – fejlesztés terén is erősítik együttműködésüket, a vidékfejlesztési közösség és az egyetem számára is hasznos közös projektekkkel, pályázatokon való közös részvétellel. A tanszék létrejött a LEADER mozgalom népszerűsítését is elősegíti.

Érintett települések:

Bükkaranyos.

2013-ban pályázható 6. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 2.3.a.

Intézkedés (HPME) címe: **LEADER Energiaudvarok fejlesztése.**

Helyzet/ adottság:

A hagyományos, konzerv energiakészletek kimerülésével az energiaárak gyors emelkedésével elemi erővel tör fel az emberekből, családokból, közösségekből, hogy megismerjék lakóhelyük lehetőségeit, adottságait a megújuló energiaforrások (RES) - a Nap, a szél, a víz, a biomassa és a földhő - hasznosításában, hogy megtanulják és gyermekeiknek átadják a RES hasznosítás alapvető ismereteit. A Helyi Akciócsoport Energiaudvarok fejlesztésére az EMVA-ÚMVP IV. tengely két fordulója keretében 53 nyertes pályázattal mintegy 600 millió Ft forrást kötött le, a fejlesztések többsége megvalósult, vagy megvalósítás alatt áll.

Probléma/ lebetőség:

A vidékfejlesztési közösség településeinek egy része, valamint a vállalkozások túlnyomó része nem rendelkezik olyan Energiaudvarokkal, ahol bárki működés közben megismerheti a megújuló energia hasznosító berendezéseket, megfigyeléseket, bemutatókat végezhet.

Megoldás:

A települési LEADER Energiaudvarok létesítésének támogatása, amelyek a vidék, a falu számára rendelkezésre álló megújuló energiaforrások (RES) hasznosításának termelő, bemutató, ismeretterjesztő,

demonstrációs helyszínei lesznek. Támogatott hőszivattyús rendszer, napelemes erőmű, biogáz kiserőmű, növényolajos kiserőmű, szélerőmű és a termelés kiegyenlítése érdekében a termelőegységekhez kapcsolt korszerű akkumulátoros rendszer beszerzése, telepítése.

Eredmény:

Demonstrációs céllal projektenként 3-12 kW RES villamosenergia-termelő kapacitás, 10-50 kW RES hőenergia-termelő kapacitás kiépítése az eddigi 53 db, LEADER támogatást nyert projekten felül további 5-8 Energiaudvarban.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bőcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkszentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 7. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 2.3.b.

Intézkedés (HPME) címe: **„LEADER – BEV – WAYS” kisállomások és főállomások fejlesztése.**

Helyzet/ adottság:

A hagyományos, konzerv energiakészletek kimerülésével az energiaárak gyors emelkedésével elemi erővel tör fel az emberekből, családokból, közösségekből, hogy megismerjék lakóhelyük lehetőségeit, adottságait a megújuló energiaforrások (RES) - a Nap, a szél, a víz, a biomassza és a földhő - hasznosításában, hogy megtanulják és gyermekeiknek átadják a RES hasznosítás alapvető ismereteit. A „III. Ipari Forradalom” keretében világszerte megkezdődött az átállás a benzin/dízel üzemű közlekedésről a közel zéró emissziós, költséghatékony elektromos közlekedésre, melyet elősegít az egyre nagyobb energiasűrűségű, korszerű akkumulátorok folyamatos fejlesztése és piacra kerülése. A Helyi Akciócsoport az EMVA-ÚMVP IV. „BÜKK-MAK LEADER Közösségi Energiaudvarok fejlesztése” célterületen 21 db normál elektromos járműtöltő létesítésére ítélt meg támogatást, melyek telepítése folyamatban van.

Probléma/ lehetőség:

A vidékfejlesztési közösség településeinek nagy része, valamint a vállalkozások túlnyomó része nem rendelkezik elektromos járműtöltővel, ahol a lakosság, közösségek, vállalkozások megismerhetnék az elektromos közlekedés lehetőségét, annak előnyeit a hagyományos, környezetszennyező és költséges benzin/dízel üzemű közlekedéssel szemben. Az elektromos közlekedés feltételei a vidékfejlesztési közösség egyes területein egyelőre nem adottak.

Megoldás:

Demonstrációs és költségcsökkentési céllal normál elektromos töltőállomások kiépítésének támogatása, melyek lehetővé teszik elektromos (BEV - battery electric vehicle), vagy hibrid (PHEV - plugin hybrid electric vehicle) hajtású járművek, vagy egyéb elektromos berendezések töltését (elektromos kisállomások), valamint elektromos, vagy hibrid hajtású járművek gyorsöltésére, mosására és komplett szervizére is alkalmas bemutató bázisok, főállomások fejlesztésének támogatása.

„LEADER - BEV - WAYS” projekt: fantázianév, a Bükk-Térségi LEADER Egyesület és más Helyi Akciócsoportok területén vidékfejlesztési támogatás felhasználásával kiépülő elektromos utak és kutak hálózata.

Eredmény:

2-5 db normál elektromos járműtöltő telepítése, mely hozzájárul a zéró emissziós, költséghatékony elektromos közlekedés kiépítéséhez, a „LEADER - BEV - WAYS” projekt megvalósításához a HACS területén.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bócs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 8. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 2.3.c.

Intézkedés (HPME) címe: **Közösségi Kútúró Berendezés beszerzésének támogatása.**

Helyzet/adottság:

A vidékfejlesztési közösség területén elterjednek a megújuló energiaforrás hasznosítására telepített eszközök, a Helyi Akciócsoport Energiaudvarok fejlesztésére az EMVA-ÚMVP IV. tengely két fordulója keretében 53 nyertes pályázattal mintegy 600 millió Ft forrást kötött le. Ezen Energiaudvarok jórészt a Napot, szelet és biomasszát hasznosítják, mint megújuló energiaforrásokat. A földhőt hasznosító eszközök, ezeken belül a hőszivattyús rendszerek megjelenése hiányzik a közösség területén, pedig Magyarország nagy potenciállal bír a geotermikus energia területén. A vidékfejlesztési közösség a geotermikus energiában rejlő lehetőségeit csekély mértékben használja ki.

Probléma/lehetőség:

A hőszivattyús rendszerek telepítéséhez, a talajszondák elhelyezéséhez szükséges geotermikus fúrás ára magas; korszerű, közösségi fúró berendezés nem áll a vidékfejlesztési közösség, vagy tagjainak rendelkezésére.

Megoldás:

Közösségi Kútúró Berendezés beszerzésének és üzembe állításának támogatása. A pályázók a projektjavaslatuk és pályázatuk benyújtásával vállalják, hogy a berendezéssel a LEADER III/2013. időszakban LEADER Energiaudvar létesítésére, azon belül hőszivattyús rendszer telepítésére közösségi célú támogatást elnyerő projektgazdák részére szolgáltatnak.

Eredmény:

1 db korszerű, adott esetben legalább 100 m mélységig való fúrásra alkalmas Közösségi Kútúró Berendezés működtetése, a geotermikus energia hasznosításának elterjesztése a HACS területén. A Bükk-Térségi LEADER Egyesület területén több hőszivattyús rendszer is megjelenik LEADER támogatással, melyek telepítési költségei a projekt segítségével jelentősen csökkennek.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bócs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 9. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 3.2.a.

Intézkedés (HPME) címe: **Ökoközlekedés és állomásainak fejlesztése.**

Helyzet/ adottság:

A Bükköt felkereső turisták száma 1,5 millió fő/év. A bükki közlekedés döntően belső égésű motorok által hajtott járművekkel történik. A LEADER+ programban 9 településen működik öko-közlekedési szolgálat, amely jelenleg lovaspostakocsiból áll.

Probléma/ lebetőség:

A belsőégésű közlekedési eszközök által kibocsátott szennyeződések miatt a Bükk flórája és faunája károsodik. A vidékfejlesztési közösség településeit erdei utak kötik össze, melyeket jelenleg nagyrészt az erdőgazdaságok belső égésű munkagépei használnak. A gyalogos, lovas, kerékpáros közlekedés feltételei, eszközei, útvonalai, megállói a legtöbb településen a turisták számára nem adottak. A lovas postakocsi ökoközlekedési szolgálat megállói máig nem épültek ki teljes körűen.

Megoldás:

A környezetkímélő ökoközlekedés (gyalogos, lovas, kerékpáros) feltételeinek javítása együttműködési hálózat keretében, a szükséges eszközök beszerzésével, kilátók, állomások, pihenőhelyek kialakításával, melyek hozzájárulnak a helyi akciósport területén a kulturális, környezeti, épített örökségi értékek megőrzéséhez, bemutatásához vagy újak teremtéséhez.

Eredmény:

2-5 db, az ökoközlekedés feltételeit javító fejlesztés (kerékpárkölcsonzó, kilátó, pihenőhely) megvalósítása, együttműködési hálózatban.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bócs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 10. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 3.3.b.

Intézkedés (HPME) címe: **Kreatív LEADER Ifi Parkok kialakítása.**

Helyzet/ adottság:

A vidékfejlesztési közösség területén számos önkormányzati vagy egyéb közösségi szabadtéri, természetközeli ingatlan kihasználatlanul áll. A helyi és az ide látogató fiatalok a világhálón online, jó esetben közösségi terekben szórakoznak, vagy az általános futball-, kézilabda-, kerékpár sportokat űzik.

Probléma/ lebetőség:

A vidékfejlesztési közösség területén élő fiatalok a világháló, a közösségi oldalak és a számítógépes játékok fejlődésével a tanulás mellett egyre kevesebb időt töltenek a szabadban, társaikkal, vagy a települési közutakon sportolva, szórakozva veszélyt jelentenek önmagukra, a köztulajdonra és a forgalomra is. A helyi közösségi terek nem rendelkeznek olyan eszközökkel, melyekkel a fiatalokat hasznosan, kreativitásukat, türelmüket, csapatkészségüket fejlesztve le tudnák kötni. A turisták, a HACS területén vendégeskedő fiatalok csak egy-két településen találhatnak jól kitalált, kreatív akadálypályát, kalandparkot, ahol szórakozva sportolhatnak a látogatásuk alatt.

Megoldás:

A helyi vagy ide látogató fiatalok szabadban és fedett területen való szórakozási, ismeretbővítési, sportolási lehetőségeinek fejlesztésére szolgáló ügyességi pályák, akadálypályák, kalandparkok kialakításának, kreatív közösségi sport- és szórakoztató eszközök beszerzésének támogatása.

Eredmény:

3-6 db LEADER Kreatív Ifi Park kialakítása természetközeli, biztonságos környezetben vagy helyi közösségi térben, melyek mintául szolgálnak a többi HACs településnek. A fiatalok egészséges, hasznos tevékenységekkel tölthetik szabadidejüket, otthon érezhetik magukat. A fejlesztésekkel érintett települések vonzereje nő mind a környékbeli fiatal családok, mind a turisták felé.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bócs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkszentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 11. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 3.4.b.

Intézkedés (HPME) címe: **LEADER „Natura Sanat” központok kialakítása.**

Helyzet/ adottság:

A vidékfejlesztési közösség egyes települései olyan speciális természeti és tradicionális kultúrából táplálkozó környezettel rendelkeznek, amelyek az utóbbi években megfelelő közeget teremtettek a gyógy- és egészségturisztikai fejlesztések számára. A falvakban az erdei termékek hagyományos feldolgozásának és a gyógynövények gyűjtésének, a népi gyógyításnak megmaradtak azok a formái, amikre a mai kor egészség- és környezettudatos fogyasztói részéről egyre fokozottabb igény mutatkozik.

Probléma/ lehetőség:

A településen rendelkezésre állnak azok a humán és természeti adottságok, erőforrások, amelyekre komplex turisztikai és egészségmegőrző, gyógyturisztikai szolgáltatási csomag építhető, ezáltal kielégítve az egyre növekvő igényeket, azonban ezen erőforrások fenntartható hasznosítására nem alakultak ki a speciális szolgáltatások és az ezeket kiszolgáló infrastruktúra sem elérhető. A Bükk egyes településein kialakult hagyománya van az erdei- és gyógynövényekkel kapcsolatos turisztikai programoknak (pl. gyógynövénynapok), amelyek hiába vonzanak nagy létszámú látogatót, az érdeklődők legfeljebb 1-2 napot töltenek a településeken, az itt megvásárolt termékeket otthonukban használják, nincs lehetőség arra, hogy a terápiás elemekkel kiegészítve jóval hatékonyabb kezelésekhez jussanak, illetve elsajátítsák az általuk is alkalmazható módszereket, hasznosítható ismereteket.

Megoldás:

Helyi adottságokra és tudásra épülő, egészségmegőrzéssel, természetgyógyászattal kapcsolatos tevékenységeket bemutató, rekreációs lehetőségeket biztosító szolgáltató központok, LEADER „Natura Sanat” központok fejlesztésének támogatása. A „Natura Sanat” központokban végzendő tevékenységek: a gyógynövények termesztésével, gyűjtésével, feldolgozásával kapcsolatos tudás, ismeretek, technikák, eljárások bemutatása, illetve a korszerű felhasználási lehetőségek oktatása, bemutatása; helyi gyógynövényekre épülő gyógyító, terápiás eljárások biztosítása, speciális igényű csoportoknak terápiás folyamatok kialakítása (pl. légúti betegségben, asztmában szenvedők, túlsúllyal küzdők, egyéb civilizációs betegségekben szenvedők, életmód váltók); életmód tanácsadás és életmódtáborok felnőtteknek, iskolás csoportoknak; azoknak a tradicionális tevékenységi formáknak a megjelenítése, amelyek a mindennapi élet fenntarthatóságának biztosítását, az önellátás különböző technikáinak elsajátítását teszik lehetővé (pl. vadontermő növények, gombák feldolgozása, tartósítása, környezetkímélő háztartás és higiénia); rekreációs lehetőségek biztosítása (pl. gyógynövény fürdő, gyógynövény teázó).

Eredmény:

1-2 db komplex projekt megvalósítása, LEADER „Natura Sanat” központ létesítése önálló épületekben, oktató és bemutató térrel, teázóval, fürdővel és kiszolgáló, szociális helyiségekkel. Az induláskor szálláshelyhez nem kötött, a településen még nem létező, új szolgáltatások kialakítása. A fejlesztéssel érintett településeken olyan egymást kiegészítő szolgáltatások kerülnek kialakításra, amelyek által a települések „gyógyító falu” jellege erősödik, a már meglévő szolgáltatások kereslete is növekedhet, kiemelten pl. a szálláshely szolgáltatásoké.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bőcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 12. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 4.2.b.

Intézkedés (HPME) címe: **Helyi termékek integrációjának fejlesztése.**

Helyzet/ adottság:

A kistelepülések helyi piacai nem épültek meg. A kistelepülések lakói a szükségleteiket a helyi néhány kisboltban vagy alkalmanként a közeli nagyváros hipermarketeiben elégtük ki, ahonnan hiányoznak a helyi termékek.

Probléma/ lebetőség:

A helyi termékek piacra jutási lehetőségei nem optimálisak. A kistermelők csekély tőkeerejük miatt nem tudnak saját üzletet nyitni, piacon való megjelenésük korlátozott. Kiszolgáltattak, az értékesítési lánc alján vannak, a terméken realizálható haszon töredékéhez jutnak. A fizetési morál alacsony szintje miatt a nagykereskedőknek történő értékesítés után sok idő múlva, bizonytalanul folyik be a bevételük.

Megoldás:

A LEADER HACS illetékességi területén a helyi termékek értékesítési integrációját elősegítő, helyi termékek értékesítéséhez szükséges eszközök beszerzésének, mobil áruda vontatmány, mobil áruda célú, járműre szerelhető felépítmény, egyéb, mobil árusítást szolgáló eszköz, vagy speciális elárúsító polcok beszerzésének és üzembe állításának támogatása, a fentiekhez kapcsolódó marketing költségekkel együtt.

Eredmény:

2-5 db, helyi termékek integrációját szolgáló fejlesztés.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bőcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 13. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 4.3.a.

Intézkedés (HPME) címe: **LEADER rendezvények támogatása.**

Helyzet/ adottság:

A BÜKK-MAK Miskolc körül patkó alakban helyezkedik el, 94.363 lakossal. A térségek és szomszédságok között nem alakultak ki párbeszédok. Két település között akár 100 km-es távolság is lehet.

Probléma/ lehetőség:

A gazdasági és kulturális kapcsolatok nehezen alakulhatnak ki, hiszen a gazdasági, kulturális és civil szervezetek nem ismerik egymást. A gazdasági szféra szereplői nem találnak piacot a termékeiknek, a kulturális rendezvények ritkák és szegényesek.

Megoldás:

Rendezvények támogatása, melyek kiemelik a tehetségeket, a helyi hagyományokat, a még fellelhető népi mesterségeket, ismereteket adnak a lakosságnak és az ide látogató vendégeknek a Bükk-Miskolc-vidéki kultúra, a helytörténet, a művészet, a természet- és környezetvédelem területén, a kapcsolatrendszer erősödésével.

Eredmény:

10-15 kulturális, hagyományőrző, művészeti, történelmi- vagy természeti örökséghez kapcsolódó rendezvény a vidékfejlesztési közösség területén.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Böcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólaszlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 14. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 4.3.b.

Intézkedés (HPME) címe: **LEADER rendezvények infrastruktúrájának fejlesztése.**

Helyzet/ adottság:

A vidékfejlesztési közösség területén nagy az érdeklődés a szabadtéri rendezvények iránt. A rendezvényeket legtöbb esetben a helyi önkormányzatok, nonprofit szervezetek, egyházak szervezik, a szükséges rendezvénytechnikai eszközöket külső cégektől bérlik, vagy saját maguk biztosítják.

Probléma/ lehetőség:

A helyi önkormányzatoknak, nonprofit szervezeteknek problémát okoz a rendezvénytechnikai eszközök biztosítása, saját eszközeik többnyire korszerűtlenek, leromlottak, kis teljesítményűek. Civil szervezetek nem rendelkeznek elegendő forrással megvásárlásukhoz, megfelelő minőségű technikai eszközök bérlésének költsége magas. Ha egy önkormányzatnak az adott eszközöket módjában áll beszereznie, azokat csak a saját településén használja, így az év részében kihasználatlanul állnak.

Megoldás:

Telepíthető, mobil rendezvénytechnikai eszközök (mobil színpad, fény- és hangtechnika, rendezvény sátor) beszerzésének támogatása, melyeket a pályázók a támogatásnak köszönhetően versenyképes áron tudnak a Helyi Akciócsoport által külön intézkedésben támogatott, vagy a vidékfejlesztési közösség területén tartandó egyéb rendezvényekhez rendelkezésre bocsátani.

Eredmény:

1-4 db mobil rendezvénytechnikai eszközpark beszerzése, színvonalasabb helyi rendezvények.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bőcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkszentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 15. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 5.1.c.

Intézkedés (HPME) címe: **RES bázisú tisztálkodó helyek fejlesztése.**

Helyzet/adottság:

A Helyi Akciócsoporthoz tartozó települések lakosságának egy jelentős része hátrányos helyzetű, képzetlen, munkaerőpiaci esélyeik alacsonyak. Az elszegényedett lakosok 1-2 helyiségből álló házakban, többnyire külterületi telepeken élnek.

Probléma/lehetőség:

A hátrányos helyzetű, elszegényedett lakosok számára a napi tisztálkodás lehetősége, feltételei nem adottak, mely hátrányt jelent a társadalomba való beilleszkedés, a munkahely keresés, fiataloknak az iskolába járás szempontjából és nem utolsósorban egészségügyi szempontból.

Megoldás:

Közösségi, megújuló energia bázisú (pl. napelemmel / napkollektorral ellátott) mobil- vagy stabil fürdő és/vagy mosoda fejlesztésének támogatása.

Eredmény:

1 db, a legszegényebb lakosok életszínvonalát emelő, a HACS területén egyedülálló mintaprojekt megvalósítása.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bőcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkszentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 16. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 5.3.b.

Intézkedés (HPME) címe: **A természeti értékeink dokumentálásának támogatása.**

Helyzet/adottság:

A Helyi Akciócsoport területén élő lakosság igényli a természet közelségét és ismeretét. A környezeti nevelés a közoktatásba való integrálása intézményenként, pedagógusonként változik.

Probléma/lehetőség:

A természetvédők sokszínű, érdekes munkájába kevesen nyerneket tekintést. Az iskolákban használt, környezeti nevelést szolgáló oktatóanyagok többnyire általánosságokat taglalnak, a diákok nem kapják meg a környezetükről a konkrét, hasznos, érdekes információkat.

Megoldás:

A Bükk-Miskolc térség páratlan természeti értékeinek dokumentálásához, bemutatásához szükséges professzionális eszközök beszerzésének támogatása. Ismeretterjesztő, a fiatalok igényei szerint elkészített, szórakoztató, modern dokumentumfilmek készítése az állami és civil szférában dolgozó természetvédők mindennapi életéről, melyet a pályázó felhasználásra a HACCS közösség rendelkezésére bocsájt. A felvételek az általános iskolák, vagy akár a „Megújuló Energia Kihelyezett Tanszék” óráin levetíthetők és elemezhetőek egy-egy feladatsomag segítségével.

Eredmény:

1 db, a Bükk-Miskolc térség természeti értékeinek dokumentálásához, bemutatásához szükséges professzionális eszköz készlet, technikai felszerelés (pl. kamera, állvány, fényképezőgép, teleobjektív, akkumulátorok, stb) beszerzése, melyek alkalmasak olyan felvételek készítésére, amiket helyi, regionális vagy országos televíziók is bemutathatnak. A dokumentumfilmek hozzájárulnak a természeti értékeink bemutatásához, oktatásához, a környezeti neveléshez a HACCS településeken.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Böcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólad, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 17. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 5.6.c.

Intézkedés (HPME) címe: **LEADER Kulturális Műhelyek kialakítása.**

Helyzet/ adottság:

A BÜKK-MAK Miskolc körül patkó alakban helyezkedik el, 94.363 lakossal. A térségek és szomszédságok között nem alakultak ki párbeszédok. Két település között akár 100 km-es távolság is lehet.

Probléma/ lehetőség:

A kulturális kapcsolatok nehezen alakulhatnak ki, hiszen a kulturális és civil szervezetek nem ismerik egymást. A kulturális rendezvények, alkotó találkozók ritkák és szegényesek, valamint a rendezvények az időjárástól függenek.

Megoldás:

Közösségi célt szolgáló, bárki számára szabadon látogatható kültéri, állandó, fedett kulturális- és alkotó műhelyek, rendezvényterek kialakítása.

Eredmény:

A vidékfejlesztési közösség 2-4 db kulturális, alkotó műhellyel, rendezvénnyel gyarapszik.

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Böcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkzentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólad, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

2013-ban pályázható 18. sz. intézkedés:

Intézkedés (HPME) sorszáma: 5.7.a.

Intézkedés (HPME) címe:

A HVS megvalósítását elősegítő tanulmányok elkészítésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A Bükk-Miskolc Térségi vidékfejlesztési közösség folyamatosan megvalósítja a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát (HVS).

Probléma/lehetőség:

A HVS-hez illeszkedő egyes külső forrásra tervezett projektek előkészítéséhez tervek, tanulmányok elkészítésére, elkészíttetésére van szükség. A kis önkormányzatok vagy a civil szervezetek / egyházak a pályázati projektekhez szükséges tervezést, előkészítést sem tudják finanszírozni, így sok esetben magas összegű támogatásoktól esnek el.

Megoldás:

Tanulmányok készíttetése, melyek a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában meghatározott célkitűzések, intézkedések megvalósítását elősegítik.

Eredmény:

1-3 db, hasznos, vidékfejlesztési vagy egyéb külső forrásra tervezett beruházási projektet előkészítő tanulmány. (LEADER)

Érintett települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Bőcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkszentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólad, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

III.4.2. A 2013. évben forrással nem párosított intézkedések

Az alfejezet tartalmazza a HACS 2008. évben kidolgozott Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájában tervezett összes fejlesztési intézkedést, megoldási javaslatot a 2011. évi HVS felülvizsgálat során kidolgozott új intézkedésekkel együtt,

Célkitűzés -

Fejlesztési téma -

Intézkedés -

Helyzet / adottság -

Probléma / lehetőség -

Megoldás -

Eredmény -

stuktúrában. Az alábbi intézkedések között szerepelnek a már megvalósult, valamint a külső (nem EMVA – ÚMVP III.-IV. tengely) forrásra tervezett intézkedések.

1. Célkitűzés: XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása:

1.1. Hagyományos mesterségek programja.

a. BÜKK-MAK LEADER nyitott műhelyek fejlesztése - MEGVALÓSULT INTÉZKEDÉS.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK falusi közösségei korábban, az adottságokhoz igazodva számos hagyományos, népi mesterségnek adtak otthont. Hegyvidéki területeinken a fa- és

kőmegmunkálás (fafaragás, kőfaragás, mészégetés) mesterségei voltak a jellemzők, hegylábi és síksági területeken a kosárfonás, az üvegyártás, a fazekasság, az agyagművesség. A területeinken az ezekhez szükséges alapanyagok, nyersanyagok ma is rendelkezésre állnak.

Probléma/lehetőség:

A hagyományos mesterségek művelői öregek, nincsenek követőik, akiknek tudásukat átadhatnák. Több olyan szakma sorsa forog veszélyben, mely néhány évtizeddel ezelőtt nagyrabecsült volt, komoly háttérrel és belátható jövővel rendelkezett. A nagy arányú munkanélküliség és a vidéki adottságok lehetőséget nyújtanak ezen feledésbe merült mesterségek felélesztésére. A hagyományos mesterséget végző mesterek részére a települések többségén nem áll rendelkezésre olyan épület, terem, műhely, ahol a mesterségét bemutathatja.

Megoldás:

A településre jellemző hagyományos mesterségek bemutatására és gyakorlására szolgáló közösségi nyitott műhely céljára új épület kialakítása, vagy meglévő épület felújítása, valamint berendezése. Épület külső felújítása önállóan nem szerepelhet a pályázatban. Nyitott műhely: a pályázó által megépített, felújított épület, amely berendezésével, felszerelésével a helyi hagyományos mesterségek bemutatását, oktatását, gyakorlati végzését biztosítja.

Eredmény:

Minimum 10 db BÜKK-MAK LEADER nyitott műhely alakul, a hagyományos mesterségekkel foglalkozók szervesen kapcsolódhatnak a falusi turizmusba, mesterségüket megfelelő körülmények között mutathatják be. (LEADER)

b. Pályakezdő fiatalok vállalkozás indításának támogatása a hagyományos iparos mesterségek területén.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK falusi közösségei korábban, az adottságokhoz igazodva számos hagyományos, népi mesterségnek adtak otthont. Hegyvidéki területeinken a fa- és kőmegmunkálás (fafaragás, kőfaragás, mészégetés) mesterségei voltak a jellemzők, hegylábi és síksági területeken a kosárfonás, az üvegyártás, a fazekasság, az agyagművesség. A területeinken az ezekhez szükséges alapanyagok, nyersanyagok ma is rendelkezésre állnak.

Probléma/lehetőség:

A hagyományos mesterségek művelői öregek, nincsenek követőik, akiknek tudásukat átadhatnák. Több olyan szakma sorsa forog veszélyben, mely néhány évtizeddel ezelőtt nagyrabecsült volt, komoly háttérrel és belátható jövővel rendelkezett. A nagy arányú munkanélküliség és a vidéki adottságok lehetőséget nyújtanak ezen feledésbe merült mesterségek felélesztésére.

Megoldás:

Támogatjuk a munkanélküliek és pályakezdő fiatalok vállalkozásának indítását, a meglévők fejlesztését a hagyományos iparos mesterségek művelése, pl. hagyományos malomipar; hegyvidéki településeinken mészégetés; kő, fa, fém, agyag, üveg megmunkálása területén.

Eredmény:

BÜKK-MAK hagyományos mesterműhelyek. Eredményként legalább 5 új műhely alakul, ami 10-15 új munkahelyet teremt. A hagyományos mesterségekkel foglalkozók szervesen kapcsolódhatnak a faluturizmusba úgy, hogy az igényes termékeiknek piaca is lesz. (ÚMVP III. Mikro-vállalkozások fejlesztése)

c. Helytörténeti és helyi szakmai gyűjtemények infrastruktúrájának fejlesztése (2013-ban pályázható 1. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.

1.2. Az „aktív ház” és a „passzív ház” építészeti meghonosítása.

a. „Aktív ház” tervezőiroda fejlesztésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A hazai, ezen belül a BÜKK-MAK térségében működő építészeti tervezőirodák mind a lakó, mind a közintézményi, mind pedig az ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági építészetben döntően a klasszikus megoldásokat ismerik és javasolják.

Probléma/lehetőség:

A jelenleg tervezett építményeink elsősorban az emberi tevékenység funkcióit szolgálják, védenek az időjárástól. Az energiatermelő „aktív házak”, továbbá a „passzív házak” korszerű tervezéséhez nem áll rendelkezésünkre megfelelő szakember, vállalkozás.

Megoldás:

Az általunk tervezett energiatermelő közösségeink megvalósításához nélkülözhetetlen az ilyen tudás megtelepítése. Ennek eredménye lesz, hogy a BÜKK-MAK területein elterjed a XXI. századi modern energiatermelő, az energiával takarékoskodó, környezetbarát építészeti tervezés. Támogatjuk 2 db új „aktív ház” tervezőiroda felszerelését.

Eredmény:

BÜKK-MAK "Aktív ház" építészeti iroda fejlesztése. Eredményként létrejön és működik 2 db új „aktív ház” építészeti tervező iroda. (ÚMVP III. Mikrovállalkozások fejlesztése)

1.3. Helyi- és erdei termékek feldolgozásának, értékesítésének kifejlesztése.

a. Erdei termékek begyűjtését, feldolgozását és értékesítését integráló mikrovállalkozások fejlesztésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A hegyvidéki és hegylábi területek vadon élő növényei - számos, régi időkől gyűjtött, esetleg termesztett formában – fontos gyógyszerek, üdítő italok, erjesztett italok, fűszerek alapanyagai. Az erdei termékek előállítására a BNP területén kívül több mint 2000 hektár terület áll a rendelkezésünkre.

Probléma/lehetőség:

A Bükk-hegység erdeiben vadon termő növények gyűjtését a Bükki Nemzeti Park (BNP) jelentősen korlátozza. A miskolci „Erdei Termék Feldolgozó” vállalat megszűnt, más cég nem lépett helyébe. A korábbi közkezdvelt termékek, pl. csipkeszörp, csipkelekvár, somszörp, kökénypálinka napjainkban hiánycikkek. Az erdei termékek termesztésével együtt jól megfér a külterjes állattartásunk, ökológizálódásunk.

Megoldás:

Hátrányos helyzetű településeinken támogatjuk az erdei termékek begyűjtését, feldolgozását és értékesítését integráló mikrovállalkozások fejlesztését. Mezőgazdasági termelők esetén az ide vonatkozó rendeletnek megfelelően bizonyos tevékenységek támogatása csak a gazdaságon kívül végzett tevékenységre vehető igénybe.

Eredmény:

BÜKK-MAK erdei termék begyűjtő, feldolgozó és értékesítő integrációs vállalkozások fejlesztése. A kézimunkaigényes begyűjtés jelentős, több száz fős foglalkoztatást eredményez. Telepített erdei kultúráinkból 300-400 hektáron megtermő erdei gyümölcs, termés, vegetatív rész begyűjtésével számolunk, amelyből gyógyszeripari, élelmiszeripari eljárásokkal kondicionáló, roboráló, gyógyító, serkentő készítményeket állítunk elő. Ezen projektünk során max. 10 db vállalkozás megvalósítja az erdei termékek integrációját. (ÚMVP III. Mikrovállalkozások fejlesztése)

b. Helyi Községi Konyhák fejlesztése helyi termék- és megújuló energia bázison (2013-ban pályázható 2. sz. intézkedés) - a III.4.1. fejezetben.

1.4. Helyi termékekre „BÜKK-MAK LEADER” márkavédjegy bevezetése.

a. **BÜKK-MAK LEADER Védjegy bevezetésének támogatása.**

Helyzet/adottság:

A közösségünk területén ismeretlen minőségű, származású áruk, szolgáltatások tömegével találkozunk, amelyek olcsóságukkal vonzzák lakosainkat.

Probléma/lehetőség:

A BÜKK-MAK LEADER területéről származó jó minőségű áruk, szolgáltatások csak védjeggyel lesznek eladhatóak külföldön és belföldön.

Megoldás:

A BÜKK-MAK LEADER illetékességi területén ipari, mezőgazdasági, szolgáltatóipari, kutatás-fejlesztés, oktatás, termelés, kereskedelem területen védjegy forma és tartalom kialakításának és bejegyeztetésének támogatása.

Eredmény:

Legalább 9 védjegy rendszerének elkészítése a Helyi Akciócsoport területéről.

1.5. **Mikro-vállalkozások versenyképességének fokozása, termelési integrációk támogatása.**

a. **Mezőgazdasági vállalkozások RES technológiafejlesztésének, energiahatékonyságuk növelésének támogatása.**

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK Sajó-Hernád völgyében található 13 települése jó minőségű, magas humusztartalmú öntéstalajokkal rendelkezik. A jellemző nagyüzemi növénytermesztés a hagyományos szántóföldi kultúrákra alapozódik.

Probléma/lehetőség:

Mezőgazdasági területeinken nem folyik nagyüzemi üvegházás vagy fóliás primórtermesztés. A településeinket és az általuk körülvelt Miskolcot nem tudjuk kiszolgálni zöldségfélékkel, ezért hazai vagy külföldi importra szorulunk. Nem használjuk ki a kiváló geotermális adottságokat.

Megoldás:

Támogatjuk, hogy vállalkozóink és az önkormányzatok által létrehozott mg.-i vállalkozásaink korszerű, modern üvegházakat, fóliásátrakat, hűtőházakat, manipulálókat, csomagolókat létesítsenek és költségeik csökkentésére, valamint a környezetkárosító CO2 emisszió csökkentésére geotermális energiát használjanak fel a fenti létesítmények fűtésére, hűtésére.

Eredmény:

Korszerű, modern üvegházak, fóliásátrak, hűtőházak, manipulálókat, csomagolókat. 2011-re 5 x 2,5 hektár modern, megújuló energiaforrásokkal működtetett fóliásátor vagy üvegház jön létre, 150 új munkahely, saját ökotermék. (ÚMVP I.)

b. **Kutatás-fejlesztésben, RES és EE termékfejlesztésben szakértő és tanácsadó iroda fejlesztésének támogatása.**

Helyzet/adottság:

A hagyományos energiaforrások kimerülése mellett vannak. A megújuló energiaforrások hasznosításának kutatása-fejlesztése az Európai Unióban az IEE és az FP-7 programokban kiemelten támogatott.

Probléma/lehetőség:

A hazai K+F tevékenységre, ezen belül is a megújuló energiaforrások K+F-jére fordított összegek csekélyek, az első generációs, korszerűtlen technológiai megoldások támogatottak.

Megoldás:

A "Technopolisz" Miskolc agglomerációjában megtelepedni kívánó cégeknek a létrehozandó "BÜKK-MAK Szakértő és Tanácsadó Iroda Kft. (BÜKK-MAK SZAKI Kft.)"-nken keresztül tanácsot adunk és pályázatokat készítünk az EU-források közvetlen elérésére.

Eredmény:

Kiterjedtebb K+F tevékenység, RES és EE termékfejlesztés. Spin-off cégeink a 2. és 3. generációs RES és EE technikák, technológiák területén több jelentős extraprofitot biztosító terméket fejlesztenek ki FP-7 és IEE támogatások igénybevételével, amelyek új munkakultúrát, biztos munkahelyeket teremtenek és fenntartható fejlődést biztosítanak mindnyájunk számára. (IEE, FP7)

c. "Termék komplex kifejlesztésének" támogatása.

Helyzet/adottság:

A magyar ember kreatív, feltaláló alkat. Számos magyar tudós és feltaláló gazdagította és gazdagítja a világot. A vidékfejlesztési közösségünkben és hatókörünkben több olyan mérnök és technikus van, aki bejelentett vagy be nem jelentett találmánnyal rendelkezik.

Probléma/lehetőség:

A rendszerváltás után megszűnt a hazai innovációs folyamat szervezettsége. A hazai tulajdonú gyárak, üzemek bezárásával felszámolták az alkotó műhelyeket. Jelenleg nincs újítási szervezetünk, feltalálói menedzser irodánk. Az újdonságokat felismerő innovatív tagjaink egyedül, legtöbbször felkészületlenül menedzselik saját ötleteiket.

Megoldás:

A "BÜKK-MAK Szakértő és Tanácsadó Iroda Kft. (BÜKK-MAK SZAKI Kft.)" felkarolja a feltalálóinkat és optimalizálja számukra a "Termék komplex kifejlesztése" folyamatot a hazai és az EU források felhasználásával.

Eredmény:

„Termék komplex kifejlesztése” folyamat optimalizálása. 2008-2013 között 100 találmányi bejelentés, 50 innovációs pályázat, 25 Baross Gábor pályázat, 50 szabadalom, 20 új termék létrejött. (ÉMOP I.)

d. Mikrovállalkozások eszközbeszerzésének támogatása (2013-ban pályázható 3. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.

e. Kisüzemi és házi üzemű gyümölcsfeldolgozás támogatása.

Helyzet/adottság:

A Bükk-alja kiváló hagyományos gyümölcstermesztési lehetőségekkel rendelkezik. A hagyományos gyümölcsfajták felhasználási lehetőségei, használati értéke nagy ökopiaci nyitást hordoznak magukban.

Probléma/lehetőség:

A hagyományos gyümölcsfajták feldolgozására nincs kapacitásunk. A közösségünk területén nem működik aszaló, lekvárfőző, szörpkészítő üzem. A feldolgozatlan, kicsomagolatlan és a piacra be nem vezetett nyers gyümölcs áron alul értékesíthető.

Megoldás:

Minden bükkaljai településünkön meg kell honosítanunk a kisüzemi vagy házi üzemű gyümölcsfeldolgozás lehetőségét, amelynek minőségbiztosítását a BÜKK-MAK szervezete végzi és értékesítése integrációban történik. A hagyományos gyümölcsök begyűjtésében az általunk megszervezett és az OFA-ban pályázott "BÜKK-MAK Szociális Szövetkezeten" keresztül alkalmaznánk a képzetlen munkanélkülieket.

Eredmény:

Házi és kisüzemi gyümölcsfeldolgozók, integrációban. 50-60 házi és kisüzemi gyümölcsfeldolgozó alakul integrációban, minőségbiztosítással, ezeknél 500-600 időnyomkás alkalmazása. (ÚMVP I.)

f. Mikrokörzeti vágóhídi pontok létrehozásának támogatása.

Helyzet/adottság:

A közösségünk 44 településén egy vágóhíd működik Alsózsoltán, amely sertésvágásra szakosodott. Juh, kecske és szarvasmarha vágására engedélyezett vágóhidunk nincs. A korábban a húsparban dolgozó szakembereink jelentős része munkanélküli.

Probléma/lehetőség:

A helyi kistermelők által tartott állatok hivatalosan engedélyezett vágására alkalmas vágóhidak csak a közösségünk területén kívül találhatóak, így azok az optimális szállítási távolságon kívül esnek. A vágásra szánt állatokat "lábon" vásárolják meg a kereskedők, a termelőink számára előnytelen alkupozícióból.

Megoldás:

A mikrokörzeteinkben élő, de állásukat veszített hentesek bevonásával mikrokörzetenként 1-1 vágóhíd-pont megvalósítása, integrációban a kistermelőkkel.

Eredmény:

Mikrokörzetenként 1-1 vágóhíd-pont. 2011-re 3 db új vágóhíd-pont jön létre, 3 db új vállalkozás, 12-15 új munkahellyel. (ÚMVP I.)

g. Kistermelők eszközfelkészítésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK bükkaljai mikrokörzetének kiváló adottságai vannak a gyümölcs- és szőlőtermesztésre. A hagyományos termesztés helyszínei a települések határaitól jól elkülönített dűlőkben, az ún. szőlőhegyeken vannak.

Probléma/lehetőség:

A szőlőhegyek elhanyagoltak, elhagyottak, elgyomosodtak, az itt őshonos fajták kihalóban vannak. A tulajdonosok művelésszerei elhasználódtak, a szőlőhegyek felvirágztatására nincs megfelelő eszközállomány.

Megoldás:

A BÜKK-MAK által szervezendő gyümölcs- és szőlőtermesztési integrációban összefogott, még ambícióval rendelkező, legalább 4 EUME méretet elérő kistermelőket fel kell szerelni a megfelelő eszközökkel, gépekkel.

Eredmény:

A 31 db szőlőhegygel rendelkező településünkön található szőlőhegyek újra felvirágoznak. Az itt megtermelt, ökológiai gazdálkodásból származó gyümölcsök és szőlő kiváló alapanyagot szolgáltatnak a helyi kis feldolgozóknak. A falusi turizmus keretében idelátogatók helyi specialitásokat vásárolhatnak, kóstolhatnak. Új munkahelyeket teremtünk. (ÚMVP I.)

h. Mobil vágóhídi rendszer bevezetésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK 44 településének egyikén sincs háztáji állattartás, de a hagyományos paraszti istálló, tyúkólak jelentős részben még megvannak. Az önkormányzatoktól bekért adatok szerint a földtulajdonosok, illetve földhasználók több mint 2000 hektár területen nem gazdálkodnak.

Probléma/lehetőség:

A háztáji állattartást a vágás és feldolgozás hatósági engedélyhez való kapcsolása, a szigorú EU követelmények bevezetése, továbbá az értékesítés lehetőségének hiánya szüntette meg. Az FVM által fix vágóhídi pontokra kiírt ÚMVP I-es támogatás a kistermelők vágási problémáját nem oldja meg.

Megoldás:

Az EU-ban már működő mobil vágóhídi rendszer bevezetése, amely megoldja a jövedelmező háztáji állattartás kritikus pontját, a hatósági előírásnak megfelelő vágást. Hátrányos helyzetű településeink támogatottak. Mezőgazdasági termelők esetén az ide

vonatkozó rendeletnek megfelelően bizonyos tevékenységek támogatása csak a gazdaságon kívül végzett tevékenységre vehető igénybe.

Eredmény:

BÜKK-MAK mobil vágóhíd. Eredményünk lesz 2-4 db mobil vágóhidat működtető vállalkozás. (ÚMVP I.)

1.6. Kutatási,- fejlesztési, termelési, kereskedelmi együttműködések, integrációk, klaszterek építése.

a. Kis- és középvállalkozások szakmai együttműködésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK 4044 vállalkozásának 97 %-a 1-9 főt foglalkoztató egyéni vállalkozás, amelyeket helyi szakmai szervezetek nem tömörítenek, oktatásuk-informálásuk, K+F háttérük, szakmai érdekképviseletük, együttműködésük, egymásról való tudásuk gyakorlatilag nincs.

Probléma/lehetőség:

A közösségünk vállalkozásainak kutatás-fejlesztési, oktatási, termelési, kereskedelmi, iparjogvédelmi, munkáltatói törekvései az elszeparálódottság, az ismeretlenség, a bizalom hiánya miatt összehangolhatatlanok.

Megoldás:

Hátrányos helyzetű településeinken támogatjuk a BÜKK-MAK KKV-k szakmai együttműködését az iparban, a mezőgazdaságban, a kereskedelemben és a szolgáltatásban, az oktatás, a humán infrastruktúra-alakítás, a K+F, a termelési kooperációk, a P+R, az energiatermelés és elosztás területén.

Eredmény:

A BÜKK-MAK LEADER térségen belüli szakmai együttműködések eredményeként 5-10 szakmai fórum alakul meg és működik. (LEADER)

b. Települési- és erdei hulladék biomassza feldolgozási és értékesítési integráció fejlesztésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A déli és keleti határaink közelében működik három nagyteljesítményű erőmű, melyek biomassza tüzelésre való átállása jelenleg is folyik. Ezek biomassza (tüzifa) felhasználása évi 300.000 tonna, ami az erőművektől viszonylag távol elhelyezkedő erdőkből származik. Az Északi khg. erdeiben a fakitermelés növelése már nem lehetséges. Déli és keleti településeinken kevés az erdő, energetikai faültetvények még nincsenek.

Probléma/lehetőség:

Az erőművek közelében nincs elég tüzifa, ezért azt messzebből kell odaszállítani. A szénttüzelésű erőművek működési engedélye 2015-ben lejár. A szénttüzelésről fatüzelésre való átállást ma már a tüzifa hiánya is akadályozza. A fák lassan növekednek, ezért a hiányt nem lehet egyik évről a másikra megszüntetni.

Megoldás:

Hátrányos helyzetű településeinken támogatjuk olyan integrációs vállalkozások tevékenységét, amelyek az erdő- és földtulajdonosok, illetve -használók bevonásával megszervezik a vágástéri hulladék, a tisztítás során keletkező fahulladék, valamint a telepített energiaerdőből történő biomassza faanyag begyűjtését, vagy tárolását, vagy feldolgozását és értékesítését.

Eredmény:

BÜKK-MAK energiaerdészeti vállalkozási központ fejlesztése. Eredményként létrejön maximum 2 db energiaerdészeti integrációs vállalkozás. (ÚMVP III. Mikrovállalkozások fejlesztése)

1.7. Munkavállalók és munkáltatók felnőttképzése, valamint tanácsadás az új technikák, technológiák elsajátítása érdekében.

a. **LEADER Energia Információs és Tanácsadó Irodák létesítése (2013-ban pályázható 4. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.**

b. **Elméleti- és gyakorlati oktatási programok támogatása - MEGVALÓSULT INTÉZKEDÉS.**

Helyzet/ adottság:

A 2009-2013 időszakban és azt követően az Európai Unió jelentős támogatást nyújt a vidékfejlesztésre, hogy a vidék fenntartható fejlődését hosszú távon biztosítsa. A BÜKK-MAK LEADER programban résztvevő nagy számú vállalkozó, nonprofit szervezet és önkormányzat felkészítése, képzése, a vidékfejlesztési projektekkel kapcsolatos műszaki, gazdasági, szervezési, jogi, pénzügyi ismeretek megszerzésére nélkülözhetetlen a projektek sikeres végrehajtásához.

Probléma/ lehetőség:

A BÜKK-MAK LEADER ÚMVP III. és IV. tengelyben megfogalmazott és a közösség által elfogadott speciális stratégiai célokkal kapcsolatos oktatásra az ÚMVP I-III. tengelyes, valamint egyéb forrásból szervezett képzőhelyet, képzést nem találtunk.

Megoldás:

A LEADER HACS illetékességi területén működő vállalkozások, egyéni vállalkozók versenyképességének növekedését elősegítő szakmai képzéseknek helyet adó BÜKK-MAK LEADER Képzési Központ létrehozása, valamint a közösség által elfogadott speciális stratégiai célokkal kapcsolatos képzés támogatása.

Eredmény:

1-2 BÜKK-MAK LEADER Képzési Központ létrehozása, valamint évente minimum 50-100 vállalkozás versenyképességének növelése a Képzési Központokban tartott képzésekkel. Speciális képzések támogatása – a HACS illetékességi területén legalább két fejlesztés megvalósulásával az ígás állattartó oktatás feltételeinek megteremtése, valamint évente legalább két ígás állattartó képzés megvalósulása. (LEADER)

c. **BTLE RES Tanszék és Szakkollégium oktatási, működési eszközeinek támogatása (2013-ban pályázható 5. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.**

1.8. A Nap, a szél, a víz, a biomassza és a geotermia energetikai hasznosítását alkalmazó fejlesztő cégek betelepítése, új technológiák honosítása.

a. **Fiatal szakemberek vállalkozás indításának támogatása.**

Helyzet/ adottság:

A hátrányos helyzetű vidéki közösségeinknek rendkívül jó adottságaik vannak arra, hogy a napjainkban már mindenki számára elérhető, megújuló energiaforrásokat (RES) hasznosító, korszerű berendezéseket működtessenek. A III. ipari forradalom eredményeként már napjainkban elérhetőek a megújuló energiaforrásokat (RES) hasznosító korszerű, hatékony berendezések, amelyek működtetésére vidéki közösségünknek rendkívül jó adottságai vannak.

Probléma/ lehetőség:

Sem Magyarországon, sem az észak-magyarországi régióban nem alakult ki a RES-sel kapcsolatos munkakultúra. A beszerezhető berendezések szinte kivétel nélkül külföldiek.

Megoldás:

Hátrányos helyzetű településeinken, elsősorban a hazai felső- és középfokú oktatásban résztvevő fiatalok közül a nálunk diplomamunkázóknak letelepedési és vállalkozásindítási lehetőséget biztosítunk, hogy a Nap, a szél, a víz, a biomassza és a geotermia hasznosításával kapcsolatos tevékenységükkel új, extraprofitot hozó tiszta RES technikákat, technológiák gyártását honosítsák meg.

Eredmény:

BÜKK-MAK RES és EE mikrovállalkozások fejlesztése. Ennek eredményeként 2013-ra az energiaszektorhoz kapcsolódó gyártó, kereskedő, szolgáltató, karbantartó, kutató-fejlesztő KKV-k száma a jelenlegi nulláról 20-30 darabra nő és ezek 50-100 fő jól fizetett munkavállalót alkalmaznak. BÜKK-MAK fiatal szakemberek RES hasznosító vállalkozásának indítása. Ennek eredményeként 2013-ra az energiaszektorhoz kapcsolódó gyártó, kereskedő, szolgáltató, karbantartó, kutató-fejlesztő KKV-k száma a jelenlegi nulláról 20-30 darabra nő és ezek 50-100 fő jól fizetett munkavállalót alkalmaznak. (ÚMVP III. Mikrovállalkozások fejlesztése)

b. Spin – off cégek megtelepedésének támogatása.

Helyzet/ adottság:

Az elektronika, az orvostudomány, a közlekedés, az energetika és minden anyagot érintő tevékenységünk teljes átalakulás alatt áll. A miskolci nanotechnológiai központ, a Miskolci Egyetem működése reális lehetőséget biztosít a közösségünk területén Spin–Off cégek alapítására.

Probléma/ lehetőség:

Miskolc, mint "Technopolisz" terjeszkedését földrajzi adottságai korlátozzák be. A Miskolcot patkó alakban közrefogó településeink, a jó közlekedési infrastruktúránk, a tiszta levegő, a terveink között szereplő „tiszta és vonzó települések”, valamint kisvárosaink ipari parkjai jó lehetőséget biztosítanak a XXI. század iparának megtelepedésére.

Megoldás:

Ipari parkjainkban, ipari övezeteinkben támogatjuk a Spin–Off cégek megtelepedését, telephelyen belüli infrastruktúra-fejlesztéssel, eszközvásárlással.

Eredmény:

BÜKK-MAK Spin-Off cégek fejlesztése. Az extraprofitot termelő KKV vállalkozásaink száma 4–5 darabbal nő, a foglalkoztatottak száma 50-100 fővel gyarapszik. (ÚMVP III. Mikrovállalkozások fejlesztése)

2. Célkitűzés: Megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiahatékonyság növelése:

2.1. A kis- és házi méretű megújuló energiaforrást hasznosító berendezések elterjesztése.

a. Vállalkozások kisméretű energiatermelő és energia-megtakarító berendezései beszerzésének támogatása.

Helyzet/ adottság:

A hátrányos helyzetű 14 településünkön működő vállalkozók 97 %-a tőkeszegény kisvállalkozás, amelyek versenyképessége nagyban függ a költségeiktől, ezen belül is a gyors ütemben növekvő energiaáraktól.

Probléma/ lehetőség:

A vállalkozók tájékozatlanok a RES hasznosítás lehetőségeiről, előnyeiről, jövőjéről. Nagy többségük a fosszilis energiahordozókra alapozza cége működését, amelyek költségeik egyre nagyobb hányadát teszik ki, csökkentve versenyképességüket.

Megoldás:

Hátrányos helyzetű településeinken támogatjuk a vállalkozások tevékenységéhez, telephelyeik adottságaihoz optimalizált kis méretű energiatermelő és energia-megtakarító berendezések beszerzését.

Eredmény:

BÜKK-MAK kül- és belterületi mikro-vállalkozások fejlesztése. A megoldás jelentős megtakarítást, költségcsökkenést és árbevétel növekedést eredményez. A RES használata csökkenti az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását, a környezetszennyezést. A mikro-vállalkozások közül kb. 30-50-nek csökkennek kiadásai, 5-10 %-kal nő az eredményességük, piaci pozícióik jelentősen javulnak. (KEOP 4.)

b. Vállalkozások RES és EE infrastrukturális fejlesztéseinek támogatása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK 44 településén működő vállalkozók 97 %-a tőkeszegény kisvállalkozás, amelyek versenyképessége nagyban függ a költségeiktől, ezen belül is a gyors ütemben növekvő energiaáraktól.

Probléma/lehetőség:

A vállalkozók tájékozatlanok a RES hasznosítás lehetőségeiről, előnyeiről, jövőjéről. Nagy többségük a fosszilis energiahordozókra alapozza cége működését, amelyek költségeik egyre nagyobb hányadát teszik ki, csökkentve versenyképességüket.

Megoldás:

Támogatjuk külterületi új, vagy meglévő mikro-vállalkozások beruházásait, műszaki-technológiai fejlesztését, ezzel együtt kiemelten a RES és EE területét érintő kisléptékű infrastrukturális fejlesztéseket.

Eredmény:

BÜKK-MAK külterületi új és régi mikro-vállalkozások fejlesztése. A mikro-vállalkozások fejlődnek. A megoldás jelentős megtakarítást, költségcsökkenést és árbevétel növekedést eredményez. A RES használata csökkenti az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását, a környezetszennyezést. A mikro-vállalkozások közül kb. 30-50-nek csökkennek kiadásai, 5-10 %-kal nő az eredményességük, piaci pozícióik jelentősen javulnak. (ÚMVP III. Mikro-vállalkozások fejlesztése)

2.2. A középületek és telephelyek energia hatékonyságának felmérése, helyi alternatív energiaforrások rendelkezésre állásának meghatározása, a megoldások feltárása.

a. RES és EE szolgáltatói tevékenységek meghonosítása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK 4044 vállalkozásból 379 foglalkozik egyéb szolgáltatásokkal, amelyekben 783 fő dolgozik.

Probléma/lehetőség:

A BÜKK-MAK területén lévő önkormányzati intézmények, vállalkozások épületeiben az energiahatékony és a megújuló energiákat alkalmazó költséghatékony megoldásokat célzó beruházások ügyében - a helyi vállalkozások hiánya miatt - nincs lehetőség szakemberek által végzett mérésekkel, javaslatokkal alátámasztott döntések meghozatalára.

Megoldás:

Az energiahatékonysággal, megújuló energiaforrások alkalmazásával kapcsolatos szolgáltató tevékenység megtelepítése helyi vállalkozások bevonásával, az energetikai-hőtechnikai műszerek és értékelő eszközök beszerzésének támogatásával.

Eredmény:

BÜKK-MAK energetikai audit cégek fejlesztése. Legalább 2 db energia auditra szakosodott helyi vállalkozásunk lesz, amelyek min. 6 technikus, 2 mérnök munkahellyel és korszerű eszközállománnyal fognak rendelkezni. (ÚMVP III. Mikro-vállalkozások fejlesztése)

2.3. Az „1 falu – 1 MW” program megtervezése és beindítása.

- a. LEADER Energiaudvarok fejlesztése (2013-ban pályázható 6. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.
- b. „LEADER – BEV – WAYS” kisállomások és főállomások fejlesztése (2013-ban pályázható 7. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.
- c. Közösségi Kútfúró Berendezés beszerzésének támogatása (2013-ban pályázható 8. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.

2.4. Az új típusú, energiatermelő falumodell kifejlesztése és komplex megvalósítása.

- a. Roma közösségi energiaudvar, energiatermelő közösségek támogatása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK 44 települése közül 14 hátrányos helyzetű. Ezek különvált romatelepei elszegényedtek, jelentős részben a társadalom peremére sodródtak. Az ott élő közösségek tagjai tudásuk, felkészültségük és fizikai állapotuk miatt nem képesek anyagi javak előállításából a szükségleteiknek megfelelő jövedelemhez hozzájutni, így jelenleg állandó segélyezésre szorulnak.

Probléma/lehetőség:

Az állam a központi forrásokból egyre kevésbé képes annyi segílyt juttatni, amely a rohamosan növekvő megélhetési költségeket minimális szinten fedezni tudja. A hátrányos helyzetűek sorsa egyre kilátástalanabb.

Megoldás:

Hátrányos helyzetű településeinken támogatjuk a roma közösségi energiatermelést és értékesítést, amellyel ezen kisközösségeink rendszeres és biztos bevételhez juthatnak. Támogatjuk a BÜKK-MAK energetikai rendszerén belül a decentralizált, megújuló energiaforrásokat – a Napot, szelet, vizet, biomasszát és geotermiát - hasznosító közösségek létrehozását.

Eredmény:

BÜKK-MAK LEADER romaközösségi célú, kisméretű RES és EE fejlesztések. Legalább 1-2 db közhasznú tevékenységet folytató roma közösségi energiatermelő rendszert létesítünk. Ennek alapján a kis vagy házi méretű erőmű üzemeltetéséből, a biomassza begyűjtéséből, feldolgozásából, a hulladékhő, földhő hasznosításával munkahelyeket teremtünk a képzetlen segéd- és betanított munkásainknak, továbbá a segélyek növelése nélkül, hosszútávon fenntartható életszínvonalat biztosítunk. (LEADER)

2.5. „Mérőföldkő az energiagazdálkodásban” projekt tervezése – a hidrogénalapú társadalom alapjainak lerakása, az „energianet”, az önálló energiaügynökség és a saját energia mérlegkör kifejlesztése.

- a. RES tárolókapacitás, „MIKROVIRKA” rendszer kiépítésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A RES hasznosító berendezésekkel megtermelt energia egy részét az ellátás biztonsága érdekében tárolni kell. A XX. század energiahordozói a szén, a kőolaj, a földgáz és a hasadóanyagok voltak. A XXI. század energiahordozói ezzel szemben egyszerű, mesterségesen előállított elemek vagy vegyületek lesznek, pl. hidrogén, metán, metanol, etanol.

Probléma/lehetőség:

A „BÜKK-MAK LEADER KAPCSOLAT” rendszerében megépülő, RES hasznosító berendezéseinkből álló önálló mérlegkörünk működéséhez az elektromos áramtermelésünket és fogyasztásunkat egyensúlyban kell tartanunk. A nem tervezhetően termelő nap- és szélenergiaforrásaink termelése ingadozni fog,

kiszámíthatatlan lesz. Ennek kiegyensúlyozására, a folyamatos energiaellátás biztonságának megteremtésére közösségi energiátárolókat építünk.

Megoldás:

A „MAVIRKA” rendszerünkbe RES energiát tároló hidrogéntartályokat, vagy VRB technológiát illesztünk be, az összes RES kapacitásunk kb. 20 %-ára.

Eredmény:

A BÜKK-MAK „MAVIRKA” rendszere biztonságosan működik. A decentralizált Smart Grid hálózatosodik és tevékenysége kiterjed az ország egész területére, létrejön a „BÜKK-MAK energia-net”. A megtermelt hidrogén egy részével az M3-as autósztráda üzemanyagcellás járműveit, saját gépjárműparkunkat, erőgépeinket szolgáljuk ki. (KEOP 4.)

b. Tervezhetően és nem tervezhetően elektromos áramot- és hőtermelő berendezések telepítésének támogatása.

Helyzet/adottság:

Napot, szelet, vizet, biomasszát és geotermiát hasznosító korszerű, 3-7 év alatt megtérülő berendezésekkel a korlátlan mennyiségben rendelkezésre álló forrásokból, alapanyagokból jó hatásfokkal lehet villamos- és hőenergiát termelni, üzemanyagot előállítani.

Probléma/lehetőség:

A BÜKK-MAK területén csak 2 db szélerőmű (2,225 MW kapacitás), 1 db biogáz üzem (Borsodi Sörgyár) és 1 db 2 kW-os napelem működik. A fosszilis, jelentős részben import energiahordozók ára emelkedik, megfizetésük egyre nagyobb gondot okoz közösségünknek.

Megoldás:

A BÜKK-MAK „MAVIRKA” rendszerébe integrált, tervezhetően és nem tervezhetően elektromos áramot- és hőtermelő berendezéseket állítunk fel. Közösségeink RES készleteinek meghatározása után a „BÜKK-MAK KAPCSOLAT” decentralizált energiatermelő rendszerét felépítjük és önálló mérlegkörben, saját energiaügynökséggel működtetjük.

Eredmény:

Tervezhetően és nem tervezhetően elektromos áramot- és hőtermelő berendezések. Megvalósul az „1 falu – 1 MW” programunk, amely „mérőföldkő az energiagazdálkodásban”. A közösségeink a gazdagodás, a fejlődés útjára lépnek. Megalapozzuk fejlődésünket a gazdaság, a társadalmi kapcsolatok, a kultúra, a tudomány, a sport, a környezetvédelem és az oktatás terén. (KEOP 4.)

c. Közösségi erőmű üzembe helyezésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A biomasszát hasznosító 2. generációs pirolitikus erőművek néhány száz kW teljesítménytől több MW teljesítményig kulcsrakészen megrendelhetők. A szerves hulladékot elgázosító berendezések hidrogént, metánt, szén-monoxidot tartalmazó gázokra bontják le a szerves anyagokat. A keletkezett gázok gázmotorban hasznosíthatók vagy szintetikus üzemanyag előállítására alkalmasak.

Probléma/lehetőség:

Hazánkban még nem működik ilyen berendezés. Hazai gyártású pirolitikus biomassza erőművünk nincs.

Megoldás:

A „BÜKK-MAK LEADER KAPCSOLAT” projekt csúcán az 1 db 2,5 MW-os berendezés üzembe állítása áll, amelyhez a szükséges alapanyagot a képzetlen, munkanélküli lakosaink gyűjtik össze. Az alapanyagokat az erőműbe szállítás előtt helyi feldolgozóknak brikettálják.

Eredmény:

2,5 MW-os közösségű erőmű. 1 db 2,5 MW-os közösségű erőmű, amely a „MAVIRKA” tagjaként a mérlegkörünkben tervezhetően termelő RES hasznosító berendezés lesz. A napi maximum 250 tonna szerves hulladék feldolgozásával a környezetünk rövid idő alatt, fenntarthatóan megtisztul a hulladéktól, miközben több ezer lakosunk munkahelyhez jut. (KEOP 4.)

d. BÜKK-MAK LEADER Energiaközpont fejlesztésének támogatása - MEGVALÓSULT INTÉZKEDÉS.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK LEADER 44 településén élő 94.363 lakos között akár 100 km távolság is lehetséges. A HACS közösségépítő, közösségfejlesztő munkája, feladata kiemelt helyen szerepel a vidékfejlesztési stratégiánkban. Fontos feladatunk, hogy minden hatékony eszközt felhasználjunk a közösségi együttérzés, gondolkodás, együttműködés fejlesztésére.

Probléma/lehetőség:

A HACS közösségének együttműködése jelenleg még szervezetlen. A közösségben nyugodó erőt mutatta meg a Bogács településünket, 2008 nyarán sújtó forgószél utáni helyreállítási munkában történő részvételi aktivitás.

Megoldás:

A BÜKK-MAK LEADER akcióterületén működő, a HVS megvalósításához szükséges „Közösségi Elektromos Energia Mérlegkör és Központ” fejlesztése, amely egyidejűleg közösségfejlesztő, RES hasznosítást koordináló, valamint a települési „Közösségi Energia Udvarok” mérlegköri hálózatosodásának infrastrukturális háttéréként működő hosszú távon fenntartható komplex projekt rendszer. Hátrányos helyzetű települések támogatottak.

Eredmény:

1 db többfunkciós, a teljes akcióterületre kiterjedően szolgáltató „Közösségi Elektromos Energia Mérlegkör és Központ”. (LEADER)

3. Célkitűzés: Idegenforgalom fejlesztése:

3.1. BÜKK-MAK turisztikai attrakciók és termékek megfogalmazása, megtervezése és piaci bevezetése.

a. „BÜKK-MAK Tour Központ” létrehozásának támogatása - MEGVALÓSULT INTÉZKEDÉS.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK LEADER területén található a Bükk-hegység, amely páratlan természeti adottságaival évente a turisták százazreit vonzza. A Bükk-hegységet egyetlen közforgalom számára megnyitott főút szeli át, amelyen keresztül a vendégek döntő többsége beléphet a területünkre. A főút egyik kapuja Miskolc, megye- és regionális székhely, a másik az Eger-Budapest felőli oldalon Felsőtárkány.

Probléma/lehetőség:

Miskolc, mint „Technopolisz”, saját stratégia szerint várja a vendégeket. Felsőtárkány feladata lesz, hogy a természetet, a falusi turizmust kedvelő turisták sokaságát a többi településünkkel együttműködve minél tovább a területünkön tartsa. A felsőtárkányi bázisú Bükki Nemzeti Parknak csak részfeladata a természetismeret terjesztése, a vendéglátás szervezésével nem foglalkozik. A falusi értékeinket bemutató „lassú” turizmusnak jelenleg nincs központja.

Megoldás:

A BÜKK-MAK LEADER akcióterületén működő „BÜKK-MAK Tour Központ” létrehozása, amelynek feladata egyszerre a BÜKK-MAK LEADER idegenforgalmi marketing, termékfejlesztés, minősítés, képzés, oktatás, tájékoztatás és szervezés. A „BÜKK-MAK Tour Központ” a helyi közösség által lefedett települések és

külterületeik számára szolgált, alapvetően nem települési, lakossági és mikrotérségi turisztikai szervező feladatokat lát el, hosszú távon fenntartható módon.

Eredmény:

Létrejön 1 db többfunkciós „BÜKK-MAK Tour Központ”. (LEADER)

3.2. Az ökoközlekedési eszközök, állomások kialakítása.

- a. **Ökoközlekedés és állomásainak fejlesztése (2013-ban pályázható 9. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.**

3.3. Az ifjúsági és családi turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése.

- a. **Ifjúsági és családi turizmussal kapcsolatos fejlesztések támogatása - MEGVALÓSULT INTÉZKEDÉS.**

Helyzet/adottság:

Településeink jelentős részén nincs bejáratott idegenforgalmi tevékenység. Több település rendelkezik olyan rendszerváltás előtti ifjúsági szálláslehetőséget biztosító létesítménnyel és komplett intézményrendszerrel (úttörőtáborok, ifjúsági táborok, vándortáborok), melyeket manapság nem üzemeltetnek, pusztulásnak indultak, kihasználatlanok. A szállásadók nem fordítanak gondot a családbarát infrastruktúra fejlesztésére.

Probléma/lehetőség:

A nem működő ifjúsági táborok, szálláshelyek a tulajdonosok számára terhet jelentenek, felújítani, hasznosítani önállóan nem tudják, ill. bérbeadásukra állapotuknál fogva nincs lehetőség. Ezen szálláshelyeknél is elvárás lenne a gyermekek elhelyezését, foglalkoztatását megoldó infrastruktúra megléte, ami hiányzik vagy hiányos, a meglévő kevés számú program is kifejezetten felnőttekre szerveződik.

Megoldás:

Segítséget kell nyújtani a meglévő ifjúsági táborok újjáélesztésére, a korszellemnek megfelelő infrastruktúra kiépítésére. Támogatni kell a vándortáborok kialakítását, ill. újbóli beindítását. A szálláshelyeket árkategóriától függetlenül ösztönözni kell arra, hogy családbarát szolgáltatásokat nyújtsanak (pl. játékok telepítése, játszósobák, játszóterek, „gyermekmegőrzők” kiépítése, animátorok alkalmazása).

Eredmény:

BÜKK-MAK ifjúsági turizmushoz kapcsolódó szálláshely, turistaház, nem üzleti célú közösségi szabadidőház. Az ifjúsági táborok újjáélesztése munkalehetőséget teremt a szolgáltatóknak. Az ifjúsági turizmuson keresztül célpontként jelenik meg az adott település, ill. tájegység, ami magasabb árkategóriás, illetőleg egyéb turisztikai szálláshelyek létesítését generálja. A családi turizmus terén a bővülő családbarát szolgáltatások segítségével nő a foglalt éjszakák száma, a szolgáltatásokat igénybevevő személyi kör. (ÚMVP III. Turisztika)

- b. **Kreatív LEADER Ifi Parkok kialakítása (2013-ban pályázható 10. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.**

3.4. BÜKK-MAK hegyi levegőjén felüdülő, termál vizében gyógyuló, helyi ételeket, italokat fogyasztó vendéglátás.

- a. **Lovaspostakocsi megállóhelyek és gyógyturizmus fejlesztésének támogatása.**

Helyzet/adottság:

A Bükk-hegység tiszta, jó levegője messze földön híres. A Bükk-hegység látogatható barlangjai baktériumoktól, gombáktól, vegyi- és mechanikai szennyezőktől, allergén anyagoktól mentesek. A hegyi és hegylábi élelmiszerek, borok, gyümölcsök ízletesek, tiszták. A hegylábi és az alföldi termálvizeink rendkívül nagy gyógyító hatással rendelkeznek.

Probléma/lehetőség:

A barlangok gyógyítási célú használata nincs megszervezve, engedélyeztetve, hegyi szanatóriumaink nincsenek. A 44 településünk közül a 31 hegyi és hegylábi faluban néhány alacsony osztályú étteremtől eltekintve a vendégeknek nincs lehetősége a helyi ételek-italok fogyasztására. A termálvizeink kihasználása rendkívül alacsony, csak Bogácsra korlátozódik.

Megoldás:

Támogatjuk a hegyi településeink hegyi- és barlangi levegőre alapozott egészségturizmusát. A lovaspostakocsi szolgálatunk „lassú turizmusához” kapcsolódó feltételes és állandó megállóhelyeinken támogatjuk a házi készítésű élelmiszerek, gyümölcsök, italok kínálatát, a mobil-árudarendszer szolgáltatásait. A termálvízkészletünkre alapozott gyógyító turizmus fejlesztése alapvető feladatunk.

Eredmény:

BÜKK-MAK belterületi, szálláshelyhez nem feltétlenül kötött turisztikai szolgáltatások. A BÜKK-MAK a gyógyulást keresők „Mekkája” lesz. A több tízezer vendég minden itt töltött 24 óráját percről-percre kiszolgáljuk. A vendégek tüdejét, vérkeringését, anyagcseréjét, szívét, máját, mozgásszerveit jó levegővel, tiszta vízzel, finom étellel, itallal, gyógynövényekkel, termálvízzel felüdítjük, amelyért hosszú távon fenntarthatóan jelentős bevételre tehetünk szert. A visszatérő turisták száma öt év alatt megkétszereződik. A projektben a „BÜKK-MAK KAPCSOLAT” vendéglátó szolgáltatók pályázataira számítunk. (ÚMVP III. Turisztika)

b. LEADER „Natura Sanat” központok kialakítása (2013-ban pályázható 11. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.

3.5. Öko- és agroturisztikai szolgáltatások fejlesztése.

a. Minőségi és komplex agro- és ökoturisztikai szolgáltatások fejlesztésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A nyugati területeink ritka növény- és állatfajokban gazdag flóráját és faunáját a Bükki Nemzeti Park őrzi. A bükki lankákon kiváló minőségű szőlő terem, a tufába vájt pincék, pincelakások, hodályok, a megújuló energiaforrásokat hasznosító, környezetkímélő energiatermelő berendezéseink, a felszaporítandó külterjesen tartott ősi magyar állatfajtáink, őshonos gyümölcsfajtáink a turisták százezreit vonzzák.

Probléma/lehetőség:

A már meglévő külterületi öko- és agroturisztikai látványosságainkhoz nem kapcsolódik az általában 30-40 fős látogatói csoportok fogadására alkalmas előadóterem, felszerelés, idegen nyelvet felsőfokon beszélő szakember. A látogató csoportok fogadása egyedi, együttműködés a hasonló területen működő tagjaink között csak elvétve alakult ki.

Megoldás:

Támogatjuk a BÜKK-MAK külterületén működő valamennyi érdekeltet, hogy a környezetében lévő, az általa működtetett vagy művelt, külterületen lévő, szálláshelyhez nem feltétlenül kötött – a vidéki települések természeti erőforrásaira, mezőgazdasági, erdő-, vad-, és halgazdálkodási adottságaira, közösségi-kulturális és gasztronómiai örökségére, mint vonzerőre épülő – minőségi és komplex agro- és ökoturisztikai szolgáltatásokat építsen ki, már működő szolgáltatásait bővítse, korszerűsítse, fejlesztését az alábbi területeken megvalósítsa: alkalmi falusi- agro- és ökoturisztikai szolgáltatások; lovas turisztikai szolgáltatások; vadászati turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások; erdei turizmushoz és természetjáráshoz kapcsolódó szolgáltatások; horgász turisztikai szolgáltatások; borturisztikai szolgáltatások; a fenti területekhez kapcsolódó gasztronómiai szolgáltatások.

Eredmény:

BÜKK-MAK külterületi, szálláshelyhez nem feltétlenül kötött turisztikai szolgáltatások. Elvárásunk szerint kb. 20 db már meglévő vagy új jogi- vagy

magánszemély nyújt be pályázatot. Kb. 10 külterületi helyen komplex agro- és ökoturisztikai szolgáltatás épül ki. Az érdekeltek szakmai együttműködést alakítanak ki és egymásnak átadják látogatóikat. (ÚMVP III. Turisztika)

3.6. A falusi turizmus fejlesztésének támogatása, elősegítése, összehangolása.

a. Falusi magán szálláshelyek és vendéglátás fejlesztésének támogatása - MEGVALÓSULT INTÉZKEDÉS.

Helyzet/ adottság:

Falvaink gyönyörű és változatos természeti környezetben találhatóak. A BÜKK-MAK adottságai idegenforgalmi szempontból értékesek, a hegyek, a hegylábak és a síksági területeink nagy vonzerővel rendelkeznek.

Probléma/ lehetőség:

A fenti előnyöket csak madártávlatból élvezhetjük. A falvainkba betévedő turista sem nappal, sem éjjel nem kap igényes falusi szállást, szolgáltatást.

Megoldás:

Támogatjuk azon falusi porták szálláshely fejlesztését, amelyek saját maguk által megtermelt zöldséggel, gyümölccsel, tejjel, vajjal, házi specialitásokkal, gyógynövényekkel, termálvizes fürdő kultúrával, idegenvezetéssel, barlangvezetéssel, gyógynövénygyűjtési és –feldolgozási kultúrával kínálják vendégeiket és részt vesznek a „BÜKK-MAK KAPCSOLAT” rendszerben.

Eredmény:

BÜKK-MAK falusi turizmushoz kapcsolódó (nem kereskedelmi) minőségi magán szálláshelyek és kapcsolódó szolgáltatások kialakítása, a meglévők fejlesztése. 25 db új falusi „BÜKK-MAK Minőség” fokozatú vendéglátóhely jön létre, 50 új munkahellyel, ahol fenntartható fejlődés, gazdagodás indul el. (ÚMVP III. Turisztika)

3.7. BÜKK – MAK LEADER közösségi idegenforgalmi látványosság fejlesztése.

a. Idegenforgalmi látványosságok fejlesztésének támogatása.

Helyzet/ adottság:

A jelenleg szerveződő vidékfejlesztési közösség elődje a Bükki Akciócsoport (2006-2008), amelynek fő stratégiája a lovaspostakocsi szolgálat kiépítése volt. Az első három fogat 2008 októberétől áll szolgálatba.

Probléma/ lehetőség:

A lovaspostakocsi szolgálat útvonalai rendkívül sok látnivalóval szolgálnak, de a végállomások fogadó bázisai kiépítetlenek.

Megoldás:

A már elkészült „Bükki Kapuk” turisztikai attrakciós projekt megvalósítása. A felsőtárkányi ifjúsági és családi, a kácsi erdészeti és erdei gyümölcsös, a bükkaranyosi megújuló energiás, valamint a varbói bányászati hagyományokat felidéző fogadóállomások megépítése. A központ a bükk-szentkereszti csúcs állomás, a Bükk bemutatása.

Eredmény:

„Bükki Kapuk” turisztikai attrakciós projekt. 5 db korszerű, a természeti és az épített táj specialitásait bemutató, a turistacsoportokat felkészítő, eligazító fogadóállomás megvalósítása, ahol évente 5-10 ezer turistát készítünk fel az élményre. (ÉMOP 2.)

4. Célkitűzés: Közösségek fejlesztése:

4.1. Hazai és nemzetközi kapcsolataink erősítése.

a. A kulturális, tudományos, sport, művészeti és gazdasági; hazai és külföldi kapcsolatok erősítésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK területén cigány, lengyel, német, szlovák nemzetiségek élnek. A hegyi falvaink lakosai napjainkra is megőrizték népi viseletüket, anyanyelvüket, hozott munkakultúrájukat, szokásaikat. A cigányság elszakadt gyökereitől, új, megerősödő, közösségformáló hátteret nem kapnak ősi földjükről, Indiából.

Probléma/lehetőség:

A cigányság az Indiában élő közel 10 millió rokonságával az anyagi, a távolsági problémák miatt, valamint az ősi nyelv szinte teljes elfelejtése miatt elveszítette a kapcsolatot. A szlovák nemzetiségűek a meglévő kapcsolataikat tovább erősíthetik. A többi, kis létszámú nemzetiség kapcsolattartása ismeretlen a nagyközösség számára.

Megoldás:

Támogatjuk, hogy a BÜKK-MAK közösségek a kulturális, tudományos, sport, művészeti és gazdasági kapcsolataik révén fokozottan használják ki a határok megszűnését. A nemzetiségek és nem nemzetiségek hazai és külföldi kapcsolatait erősítjük.

Eredmény:

Minimum 10 db térségek, nemzetiségek, nemzetek közötti LEADER együttműködési akció. (LEADER)

4.2. „Kapcsolat” projekt beindítása a térség különböző szektorai és lakosai között.

a. BÜKK-MAK LEADER Közösségi Szilárd Hulladék Ökobegyűjtési és Hasznosítási rendszer fejlesztésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK LEADER településén élő 94.363 lakos valamint 4044 vállalkozás megközelítőleg 50.000 tonna kommunális hulladékot produkál évente. A válogatatlan, előkezeletlen szemetet a szolgáltató cégek hetente a regionális hulladéklerakókba szállítják el, 30-50 km távolságra Hejőpapiba, Sajókazára, Tiszafüredre. A lakosság által fizetendő szolgáltatási díj 2008-ban átlagosan 16.000 Ft/év/120 literes konténer volt, ami a HACS területén kb. 425 millió forint lakossági kiadást jelentett.

Probléma/lehetőség:

A kommunális hulladék mennyisége és a szolgáltatás ára egyre növekszik. Az elszegényedett lakosaink nem tudják megfizetni a díjat, az önkormányzataink jelentős része már nem tudja kipótolni, ezért az el nem szállított szemét a portákon marad, ott a veszélyes hulladékokkal együtt a rossz hatásfokú kályhákban elégetik, vagy a külterületre kihordva a környezetet szennyezik. A HACS közössége nem ismeri a hulladékban rejlő anyag és energia értékét, annak kezelhetőségét, legális hasznosíthatóságát.

Megoldás:

A BÜKK-MAK LEADER HVS megvalósítását szolgáló települési, mikrokörzeti, többfunkciós, vidék- és projektfejlesztő, oktató, bemutató és demonstrációs célt is szolgáltató Közösségi Szilárd Hulladék Ökobegyűjtési és Kezelési Rendszer fejlesztése és működtetése az EU elvárások jogi, környezetvédelmi, gazdaságossági, komplex hasznosítási feltételeinek megfelelően.

Eredmény:

Legalább 1 db települési vagy mikrokörzeti Közösségi Szilárd Hulladék Ökobegyűjtési Rendszer létesítése.

b. Helyi termékek integrációjának fejlesztése (2013-ban pályázható 12. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.

c. BÜKK-MAK LEADER Látványközpont létrehozásának támogatása - MEGVALÓSULT INTÉZKEDÉS.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK LEADER települések és a külterületeik külleme, esztétikai állapota nagy szórást mutat. A települések földrajzi fekvésétől függetlenül találunk tiszta,

vonzó kis- és nagy településeket, de a falvak jelentős részének látványa elmarad az európai színvonalától - jellegtelen, gazdátlan, ápolatlan benyomást kelt, az összkép kedvezőtlen.

Probléma/lehetőség:

A BÜKK-MAK LEADER Helyi Akciócsoport területének egyik jelentős szolgáltatási hiányossága, hogy nem rendelkezik a HACS térségét kiszolgáló fejlesztő, tervező, beszerző, oktató, bemutató látványközponttal és menedzsmenttel.

Megoldás:

Támogatjuk egy, a tervezési területen, hosszú távon működő, a HVS megvalósítását szolgáló látványmenedzseri fejlesztő központ létrehozását, amely egyidejűleg szolgál a vidéki látvány- és projektfejlesztés, marketing- és termékfejlesztés, minősítés és oktatás központjaként, valamint a települési és mikrokörzeti településszépítő akciók, együttműködések infrastrukturális háttereként.

Eredmény:

Létrejön 1 db többfunkciós Látványmenedzseri Központ. (LEADER)

4.3. A civil szervezetek munkájának felkarolása, kistérségi jelentőségű rendezvények támogatása.

- a. LEADER rendezvények támogatása (2013-ban pályázható 13. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.
- b. LEADER rendezvények infrastruktúrájának fejlesztése (2013-ban pályázható 14. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.

4.4. Kisléptékű, helyi összefogáson alapuló település-szépítő akciók támogatása.

a. Településszépítő akciók támogatása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK LEADER települések külleme, esztétikai állapota, vonzereje nagy szórást mutat. A települések földrajzi fekvésétől függetlenül találunk tiszta, vonzó kis- és nagy településeket, de a falvak túlnyomó része elmarad az európai elvárásoktól, jellegtelen, gazdátlan, ápolatlan benyomást kelt. Ezeken a településeken az önkormányzatok, a non-profit szervezetek szakmai irányítás nélkül és rendszertelenül végeznek faluszépítő munkát.

Probléma/lehetőség:

Az önkormányzatok egyre kevesebb pénzt, eszközt, munkaerőt tudnak biztosítani a falu látványosságára. A non-profit szervezetek többsége aktív tevékenységet nem folytat, közösségmozgató erejük, eszközük, pénzüik kevés, társadalmi munkaszervező készségük lappang. A közösségi külterületek, földutak, árkok, árokpártok, útpadkák, útszélek, díszterek megszüpítése, megtisztítása jelenleg nem megszervezett.

Megoldás:

Támogatjuk a hátrányos helyzetű településeinken szerveződő BÜKK-MAK LEADER területi látványmenedzseri aktivistákat, vállalkozásokat, egyházakat, nonprofit szervezeteket, önkormányzatokat, hogy a HACS településeinek képét és külterületét fejlesztő akciókat, rendezvényeket, versenyeket, mozgalmakat szervezzenek és mindezeket a szükséges képzésekkel, oktatásokkal, kiadványokkal, marketing tevékenységgel és kapcsolattartással valósítsák meg.

Eredmény:

3-5 db BÜKK-MAK LEADER területi látványmenedzseri szervezet, amely a Látványmenedzseri Központ szakmai irányításával a HACS teljes területére kiterjedően, vagy mikrokörzeti szinten, évente minimum 3-5 látványmenedzseri akciót hajt végre hajt végre szervezetenként. (LEADER)

4.5. Vissza a munka világába” program megszervezése.

a. Másodlagos nyersanyagok energetikai célú hasznosításával kapcsolatos képzések támogatása.

Helyzet/adottság:

Az utóbbi öt évben a BÜKK-MAK munkanélküliség mutatója alacsonyabb (9-10 %) a megyeinél (13 %), de jóval meghaladja az országos átlagot (7 %). A munkanélküliek összetételében a fizikai munkát végzők állástalansága eléri a 76 %-ot. Az aktív korú romák többsége munkanélküli, nincs folyamatos munkaviszonya.

Probléma/lehetőség:

A BÜKK-MAK vidékfejlesztési közösség legnagyobb, legfontosabb problémája a munkanélküliség, amely a rendszerváltás óta egyre mélyül. A második legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat, a közszféra gazdasági lehetőségei szűkösek, ami a létszámcsökkentésekben is megmutatkozik. Az anyagi javakat előállító vállalkozások versenypozíciói folyamatosan romlanak.

Megoldás:

A megújuló energiahordozók jól eladhatóak, az ilyen típusú vállalkozások hosszú távon fenntarthatóak. A megújuló energiaforrások közül a legperspektivikusabb a másodlagos nyersanyagok energetikai célú hasznosítása. Ezek összegyűjtése és első szintű feldolgozása nagy létszámú betanított munkást igényel.

Eredmény:

BÜKK-MAK pályázók felkészítése az ÚMVP programokra. 1000-1200 fő fizikai alkalmazott oktatása, képzése, akiket új munkakultúrával látunk el, 30-50 új vállalkozás, amelyeket felkészítünk az előbbiek foglalkoztatására. (TÁMOP 1.)

5. Célkitűzés: Az életminőség javítása a településeinken:

5.1. Romatelepek válságkezelése.

a. Mobil szennyvízkezelő rendszer fejlesztésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK településeinek legtöbbször, de főleg Alsózsoltán, Arnóton, Bogácson, Emődön, Felsőzsoltán, Gesztelyben, Hernádkakban, Hernádnémetiben, Parasznyán, Sályban és Szomolyán elkülönült romatelepek vannak.

Probléma/lehetőség:

Az elszegényedett, képzetlen, rendszeres jövedelemmel nem rendelkező cigány lakosaink nem tudják vállalni a számukra magas beruházási és működtetési költségű szennyvízbekötést. Több romatelepünkön a szolgáltatók megszüntették vagy ki sem építették a központi szennyvízelvezetést.

Megoldás:

Mintaértékű, kis méretű decentralizált kisközösségi szolgáltatás kiépítése. Két ilyen modellt kívánunk beüzemeltetni, amely a roma közösségek számára munkalehetőséget is biztosít. Hátrányos helyzetű településeink támogatottak.

Eredmény:

BÜKK-MAK külterületi romatelepek kisméretű, decentralizált szennyvíztisztítását szolgáltató cégek fejlesztése. Két romatelepünk lakóinak higiéniai viszonyai javulnak, csökken a fertőzésveszély, a várható életkor meghosszabbodik, a gyermekhalandóság csökken, a munkabíró képesség javul. A decentralizált szennyvízkezelő berendezések szennyvíziszapja komposztálható, energetikai célra hasznosítható lesz. (ÚMVP III. Mikro-vállalkozások fejlesztése)

b. Külterületi romatelepek szépítése.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK településeinek legtöbbször, de főleg Alsózsoltán, Arnóton, Bogácson, Emődön, Felsőzsoltán, Gesztelyben, Hernádkakban, Hernádnémetiben, Parasznyán, Sályban és Szomolyán elkülönült romatelepek vannak.

Probléma/lehetőség:

A romatelepek lakói szervezetlenek, irányítatlanok, képzetlenek ahhoz, hogy területüket a minimális higiénés és esztétikai követelményeknek megfelelő színvonalon tartsák. Sok helyütt még azzal sincsenek tisztában, hogy környezetük fertőzésveszélyekkel terhelt.

Megoldás:

Romaközösségi vezetők szervezésével a településrész megszerkesztése, az alapvető higiénés állapotok kialakítása és fenntartása. Fontos szempont a fenntarthatóság biztosítása. Hátrányos helyzetű településeink támogatottak.

Eredmény:

BÜKK-MAK külterületi romatelepek szerkesztése. Romatelepeink felzárkóznak a tiszta, vonzó falvainkhoz, kisvárosainkhoz. Csökken a társadalmi feszültség a roma és nem roma lakosok között. A projekt megteremti az érdekeltséget és motiválja a romaközösségek önszerveződését a településrészek megszerkesztésére, az alapvető tisztasági állapotok fenntartható kialakítására és a környezet védelmére. (ÚMVP III. Falufejlesztés)

c. RES bázisú tisztálkodó helyek fejlesztése (2013-ban pályázható 15. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.

5.2. A tiszta, vonzó kisvárosok építése.

a. Kisvárosok RES és EE fejlesztéseinek támogatása.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK települései között négy kisváros van, melyek lakosságának létszáma meghaladja az 5000 főt. Ezek Alsózsolca, Emőd, Felsőzsolca és Nyékládháza. Alsózsolcán és Felsőzsolcán ipari park működik, ahová egyre több hazai és külföldi cég telepedik le. Nyékládháza legfőbb kincse a kavicsbányászat és az ahhoz kapcsolódó tavak hasznosítása. Emőd az anyagi javak előállításában az utolsó helyen áll.

Probléma/lehetőség:

A gazdasági fejlődés még nem érte el azt a szintet, amely után már jól láthatóak a városok gazdagodásának, szociális ellátási képességének, mikrokörzeti kisugárzásának, vonzásának jelei.

Megoldás:

A városainknak és ipari parkjaiknak szóló RES és EE programok megtervezése és végrehajtása. Új, XXI. századi tiszta technikák, technológiák megtelepítése Miskolccal, mint "Technopolisszal" együttműködve. Felkészülés Miskolc energiaellátására a szél, víz, a Nap, a biomassa és a geotermia energetikai hasznosításával. A szolgáltatások fejlesztése. A vizeink és a termálvizeink nagyobb mértékű kihasználása. A vonzó városkép kialakítása.

Eredmény:

A városainknak és ipari parkjaiknak szóló RES és EE programok. Négy városunk 2013-ra központi kisvárosi történelmi maggal, a külterületen ipari parkkal, önálló energiatermelő rendszerrel működő mikrokörzeti központ lesz, amelyek kihasználják a vonzó természeti környezet adta lehetőségeket. A városainkba betérő idegen pezsgő élettel, gyarapodással és jó közérzetű lakossággal találkozik, tiszta vonzó környezetben. A városokban keletkező kommunális hulladékot a mikrokörzeti pirolitikus biomassa hasznosító erőműveinkben hasznosítjuk. Ezzel a megoldással városaink energiafogyasztókból energiatermelőkké válnak. (ÉMOP 3.)

5.3. A természeti környezet megtisztítása, karbantartása, ellenőrzése, illegális hulladéklerakók felszámolása.

a. Környezetvédelmi lovas őrség szervezésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A fő természeti kincsünkben, a Bükk-hegységben és környékén növekszik az illegális szemétkerakás. A környezettudatos magatartás az itt élő 94.363 lakos többségénél még nem alakult ki. Üzleti jellegű, szándékos, nagy mennyiségű illegális szemétkerakást is tapasztalunk. A szeméthalmok néhol 3. éve várnak a felszámolásra.

Probléma/lehetőség:

A belterületi és külterületi gazdátlan szemét elszállítása egyre súlyosabban terheli a 44 település önkormányzatainak költségvetését. A civil kezdeményezésű takarítási akciók hasznosak, de nem elég hatékonyak. A szeméthalmok elriasztják az ide látogató vendégeket, turistákat és emellett közegészségügyi, talajszennyezési, környezetvédelmi problémákat okoznak.

Megoldás:

Környezetvédelmi lovas őrséget szervezünk, hatósági jogkörrel ellátva. Az őrség alkalmazottjait korszerű kommunikációs és információs (GPS) eszközökkel látjuk el, amelyek segítségével egy számítógépes központból az őrszolgálat vezetője irányít, összehangolja a munkát. A őrok feltérképezik az illegális szemétkerakó helyeket, lefényképezik az elkövetőket és jelentéseket küldenek a hatóságoknak.

Eredmény:

Újra tiszta és vonzó tájaink, térségeink lesznek. Az illegális szemétkerakás, a környezet szennyezése minimálisra csökken, a szándékos szemétkerakás megszűnik. A turisták, az idelátogatók száma folyamatosan növekszik, a helyi lakosok elégedettek lesznek. (KEOP 6.)

b. A természeti értékeink dokumentálásának támogatása (2013-ban pályázható 16. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.

5.4. A helyi távoktatás és informatikai kultúra fejlesztése.

a. Kommunikációs vállalkozások támogatása.

Helyzet/adottság:

A közösségeink többsége elszegényedett. A tartós szegénységet erősíti az alacsony iskolai végzettség, a szakképzetlenség, a XXI. század kihívásaihoz képest nem elegendő tudás és a kb. 15 ezer főt kitevő romlakosság komplex problémája. A nyolc általánost el nem végzettek aránya 24 %, azaz közel 22 ezer ember, akik az átlagos írott információ megértésére is képtelenek. Az átlagjövedelmek országos viszonylatban a legalacsonyabbak.

Probléma/lehetőség:

A BÜKK-MAK lakossága információt nem ad közre és nem oszt meg másokkal. A hazai és nemzetközi versenyben az alulinformált lakosaink egyre rosszabb helyzetbe kerülnek. A korszerű információáramlás akadozik, körülményes. Az informatikai kultúra elmarad az EU átlagától. A szegénység, a képzetlenség konzerválja az információhiányt és ez fokozza a szegénységet, ebből a körből nehéz kitörni.

Megoldás:

A BÜKK-MAK vidékfejlesztési közösség területén térségi, nagy hatékonyságú, legkorszerűbb technikával felszerelt kommunikációs mikrovállalkozásokat támogatunk.

Eredmény:

BÜKK-MAK térségi kommunikációs mikrovállalkozások fejlesztése. 1-4 db új, vagy meglévő kommunikációs mikrovállalkozás működése. (ÚMVP III. Mikrovállalkozások fejlesztése)

5.5. Fiatal szakemberek falusi otthonteremtése.

a. Fiatal szakemberek vidéki otthonteremtésének támogatása.

Helyzet/adottság:

A kis létszámú településeink nagy részében az öregedési index [100 fő gyermekkorúra (0-14 éves) jutó öregkorúak (65 évesnél idősebb) száma] magas, 120 vagy azt meghaladó.

Probléma/lehetőség:

A megüresedett házak volt lakóinak gyermekei, rokonai más településekre költöznek, mivel megélhetési feltételeik ott jobban biztosítottak. Az önkormányzatok hátrányos helyzetük és állandó veszteséges költségvetésük miatt képtelenek a szolgáltatásaik színvonalának emelésére, az elköltözés megakadályozására.

Megoldás:

Támogatást adunk a települések önkormányzatainak, hogy a megüresedett házakat megvásárolják és azokat pályázat útján fiatal szakembereknek bérleti díj nélkül használatba adják.

Eredmény:

BÜKK-MAK LEADER fiatal szakemberek falusi otthonteremtése. A 2009-től induló programokban 10-20 fiatal család letelepedésére számítunk, ami kezdő lépésünk lesz az elvándorlás elleni küzdelemben. (LEADER)

5.6. A falusi élet szépségeinek fejlesztése, bemutatása, örökségvédelem.

a. Kulturális örökségeink megőrzésének támogatása - MEGVALÓSULT INTÉZKEDÉS.

Helyzet/adottság:

A hátrányos helyzetű falvaink kül- és belterületei rendkívül gazdagok természeti értékekben, erdőkben, helyi védelem alatt álló történelmi emlékhelyekben, épületekben, valamint helyi művészeti (pl. művészi falfaragás), vallási, kulturális és tudományos értékekben. Ezen településeink jelentős része idegenforgalomra is épít. Nincs olyan település, amely ne tudna értékeket, érdekességeket bemutatni az odalátogatóknak.

Probléma/lehetőség:

A községek tisztaságukat, településképiüket tekintve eltérő állapotot mutatnak, amelyek általában messze elmaradnak az európai színvonaltól. A településeken élőket és az ide látogatókat nem vonzzák az elhanyagolt értékek. A szűkebb és tágabb környezet iránti igénytelenség akadályozza a jól fizető turizmus kialakulását, fenntarthatóságát.

Megoldás:

Hátrányos helyzetű településeinken támogatást adunk a vidéki térség kulturális örökségeinek felújítására, helyreállítására, környezetük parkosítására, a településképi és -környezet helyreállítására, az épített, a természeti és a kulturális örökség megújítására, a népművészet és a helyi mesterségek felkarolására és ezek által a települések vonzerejének növelésére. Kiadjuk a BÜKK-MAK közösség örökségeinek katalógusát.

Eredmény:

A BÜKK-MAK falusi örökségeinek védelme. Az idegenforgalom fejlődik, az ide látogatók és visszatérők száma 50 %-al nő. A tiszta települések látványa és a lakhatási lehetőségek javulása a fiatal gazdálkodókat és szakembereket visszavezeti a fenntartható vidéki életbe. A befektetők az élhetőbb, szebb környezetben szívesen telepednek le. A változások meghozzák azt a szemléletváltást, melynek során az egyén és a kisebb közösségek igényesebbek lesznek környezetükre. (ÚMVP III. Örökségvédelem)

b. Falumegújítás- és fejlesztés támogatása - MEGVALÓSULT INTÉZKEDÉS.

Helyzet/adottság:

A BÜKK-MAK falvainak településképiét, lakókörnyezetét, közösségi tereit, közterületeit, helyi piacait folyamatosan, tervszerűen fejleszteni, karbantartani kell.

Probléma/lehetőség:

A kistelepülések önkormányzatainak anyagi lehetőségei egyre szűkebbek, a kötelezően ellátandó feladatok egyre jobban kimerítik az anyagi lehetőségeiket,

személyi állományukat, teljesen lekötik eszközparkjaikat. A közösségi tereket nem csak az odalátogatók számára kell vonzóvá tenni, az ott élő polgárok is elvárják az uniós színvonalat.

Megoldás:

Hátrányos helyzetű településeinken támogatjuk a községek környezetét, megjelenését javító kisléptekű infrastrukturális fejlesztéseket: parkok, pihenőhelyek, sétautak, zöld felületek kialakítását, a meglévők fejlesztését, új piacok nyitását, a mozgó árudarendszer fejlesztését, játszóterek kialakítását, korszerűsítését, növénybeszerzést, telepítést, parkosítást, tereprendezést és a kapcsolódó eszközbeszerzéseket.

Eredmény:

BÜKK-MAK falumegújítás, fejlesztés. A program keretében mintegy 20 település központi részét szépítjük meg, további 20 esetben pedig a helyi szolgáltatásoknak teret adó létesítményeket (piac, raktár, hatósági helyiség) fejlesztjük. (ÚMVP III. Falufejlesztés)

- c. **LEADER Kulturális Műhelyek kialakítása (2013-ban pályázható 17. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.**

5.7. LEADER tanulmányok.

- a. **A HVS megvalósítását elősegítő tanulmányok elkészítésének támogatása (2013-ban pályázható 18. sz. intézkedés) – a III.4.1. fejezetben.**

IV. A HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁVAL KAPCSOLATOS INTÉZKEDÉSEK

IV.1. Nyilvánossági intézkedések, projektötlet gyűjtés

A HACS a Vidékfejlesztési Minisztérium előírásai alapján a HVS felülvizsgálatát a 2013. március 26. - 2013. április 05. időszakban hirdette meg a weboldalán és a tagság körében e-mailben. A www.bukkleader.hu weboldal főoldalára egy felhívás került feltöltésre. A felhívás teljes szövege elérhető a HACS weboldaláról, a www.bukkleader.hu/downloads/hvs_felhivas.doc címen, valamint közzétételre került egy, a munkaszervezet által szerkesztett „HPME javaslati űrlap”, az Irányító Hatóság vonatkozó közleménye, a LEADER rendelet tervezete, a LEADER Intézkedési Terv végrehajtásával kapcsolatos eljárásrend, a HBB eljárásrendje a Projekt adatlap és kitöltési útmutatójának mintájával és a HVS felülvizsgálat segédletének első verziója, melynek mellékletében szerepel a LEADER Intézkedési Terv mintája.

A HACS elnöksége a 2013. március 29-i ülésén az Irányító Hatóság (IH) által adott lehetőségnek megfelelően Tervezést Koordináló Csoportot (a továbbiakban: TKCS) alakított és az saját eljárásrendet fogadott el. Az elnökségből alakult TKCS-ben biztosított volt az üzleti és civil szféra együttesen több mint 50 %-os aránya. A TKCS megtárgyalta a munkaszervezet HPME javaslatát, valamint megbízta a munkaszervezetet, hogy a TKCS tagokkal együttműködve olyan HPME és intézkedés tervezeteket dolgozzon ki, melyek az összes beérkező javaslat támogathatóságát lehetővé teszik. Ezek közül a ténylegesen támogatásra kerülő intézkedések kiválasztásáról a közgyűlés dönt, így teljes mértékben biztosított a közösségi akarat érvényesítése.

A HACS az Alapszabályának megfelelően összehívta közgyűlését a 2013. április 09-i időpontra, valamint az aktív lakosok, vidékfejlesztési szereplők a HVS felülvizsgálatba való bevonása érdekében 2013. április 03-án Varbón és 2013. április 04-én Kistokajban szakmai fórumot tartott. A mindkét helyszínen az Integrált Községi Szolgáltató Tér (IKSZT) épületében tartott fórumokra meghívást kapott a teljes tagság, továbbá az IKSZT munkatársai a helyszínen plakátot helyeztek el. A fórumokon összesen 12 fő jelent meg, közülük 5 fő civil szervezetet és 7 fő önkormányzatot képviselt. Tehát a HACS a javaslatával lehetőségét az alábbiak szerint biztosította:

- HPME javaslati űrlapot szerkesztett a javaslatok egységes struktúrában való kezelhetősége érdekében, melyet online közzétett és a tagságnak megküldött.

- A kitöltött HPME javaslati űrlapok személyes benyújtását a munkaszervezet munkaidőben a LEADER HACS irodában és a két, a HVS felülvizsgálat érdekében összehívott fórumon tette lehetővé.
- A kitöltött HPME javaslati űrlapok megküldésére bárkinek postai úton és e-mailben is lehetősége volt.

A HVS felülvizsgálat társadalmasításának eredményeként a munkaszervezet és a TKCS összesen 35 HPME – intézkedés téma javaslatot kezel:

- *A munkaszervezet által javasolt témák:* 1. közösségi energiaudvarok fejlesztése; 2. közösségi kútúró berendezés beszerzése; 3. helyi termékeket feldolgozó közösségi konyhák fejlesztése; 4. BTLE RES tankszék eszközbeszerzése; 5. LEADER Szakértő és Szaktanácsadó Irodák kialakítása - LEADER Energia Információs és Tanácsadó Irodák létesítése; 6. LEADER Mobil Színpad beszerzése; 7. LEADER rendezvények; 8. helytörténeti és helyi szakmai gyűjtemények infrastruktúrájának fejlesztése; 9. mikrovállalkozások kis összegű eszközbeszerzése.
- *A fórumokon szóban javasolt témák:* 10. lovas turizmus fejlesztése; 11. autómosó létesítése; 12. kilátó létesítése.
- *A HPME javaslati űrlapokon beérkezett téma javaslatok:* 13. rendezvény mobil sátor beszerzése; 14. mobil rendezvénytechnikai eszközök beszerzése; 15. közösségi terek eszközbeszerzése; 16. helyi termelői piacok kialakítása; 17. helyi termékek integrációja, termelői adatbázis, kampány, védjegy; 18-22. mobil áruda beszerzése; 23. a természeti értékeink dokumentálásához szükséges eszközök beszerzése; 24. helyi termékek raktározásához hűtőszoba létesítése; 25. energia ültetvény létesítése; 26. kerékpárút fejlesztés előkészítéséhez tervezés, tanulmány; 27. mobil közösségi fürdő, mosoda létesítése; 28. játszótér létesítése; 29. bányamúzeum fejlesztése; 30. kültéri rendezvényter fejlesztése; 31. bicikli tereppálya kialakítása; 32. biogázüzem létesítése; 33. energia információs iroda létesítése; 34. gyógyturisztikai központ létesítése; 35. tanösvény, tó környékére pihenőhely létesítése.

A beérkezett javaslatok 43 %-át (15 db) a civil szféra képviselőinek, 32 %-át (11 db) az önkormányzati szféra képviselőinek, 25 %-át (9 db) a munkaszervezet javaslatai tették ki. A javaslatok feldolgozásának eredményeként a munkaszervezet a TKCS 2013. április 09-i üléséig 18 db HPME-t, intézkedést dolgozott ki, melyeket a TKCS módosításokkal elfogadott és a 2013. április 09-i közgyűlés elé terjesztett. A kidolgozott 18 db intézkedés két javasolt téma kivételével (helyi termelői piacok; energiaültetvény telepítése) az összes projektötlet támogathatóságát lehetővé teszik.

A HACS közgyűlésén összesen 52 fő vett részt, akik közül 41 fő képviselt HACS tagot. A tagok képviselőinek 43 %-a (18 fő) az önkormányzati szféra, 57 %-a (23 fő) a vállalkozói- és civil szféra képviseletében jelent meg.

A határozatképesség Alapszabály szerinti elérésének érdekében tartott megismételt közgyűlésen a tagság megválasztotta a várhatóan 2013. májustól induló pályázati időszakban a beérkező projektjavaslatok bírálatáért felelős Helyi Bíráló Bizottság (HBB) tagjait, valamint módosításokkal jóváhagyta a munkaszervezet és a TKCS HVS módosítási javaslatait, a III.4. fejezetben olvasható LEADER Tervet (forrással párosított HPME-k) és a HVS mellékletét képező 2013. évi LEADER Intézkedési Tervet.

IV.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása

IV.2.1. A HACS munkaszervezet által eddig elvégzett munka

A HACS munkaszervezete az ÚMVP Irányító Hatósága által minden második / harmadik hónapban, előre kiadott munkaterv alapján végzi munkáját. Rövid szöveges beszámolók a HVS eddigi megvalósítása során elvégzett feladatokról, két – három hónapos időszakonkénti bontásban:

2008. augusztus 15. – 2008. október 31. időszak:

A cégbíróóság 2008. augusztus 15-én bejegyezte a nonprofit Kft. szervezetünket. A cég székhelye, a korábbi Bükki LEADER+ Akciócsoport (BAK) székhelye lett: 3554 Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanya. A BÜKK-MAK munkaszervezete – korábban a TKCS is – a BAK munkaszervezetének eszközeivel, felszereléseiével kezdte meg működését. A BÜKK-MAK irodája külön-bejártatú, 150 m² alapterületű, 3 irodahelyiségből, 2 mosdóból és 1 gardróbból álló rendszer, amelyet 10 állandó és 8 ideiglenes munkahellyel szerelünk fel. Az irodában egyidejűleg 20-25 fő tud értekezni.

A munkaszervezet munkavállalóit három fő csoportra osztottuk:

A szakreferenseket a prioritásoknak és szaktudásuknak megfelelően választottuk ki, munkájuk a 44 településen történik a BÜKK-MAK HVS terjesztésére, végrehajtására vonatkozóan.

1. RES és EE (megújuló energiaforrások, energiahatékonyság)
2. TTT (tisza technikák, -technológiák)
3. TVT (tisza, vonzó települések)
4. IFO (idegenforgalom)
5. KÖFE (közösségfejlesztés)

Az augusztus 15. utáni időszak első, legfontosabb feladata a BÜKK-MAK HVS véglegesítése, továbbá az ÚMVP III. rendelet tervezeteihez kapcsolódó saját pontozási tábla előkészítése és jóváhagyása volt. A BÜKK-MAK HVS megvalósításáért ezen időszak alatt 9 fórumot tartottunk 101 résztvevővel, valamint 24 kérelmező jelölttel tárgyaltunk személyesen. A BÜKK-MAK ÚMVP III. stratégiájának megvalósítására tárgyalásokat folytattunk szászországi cégekkel, valamint több konferencián részt vettünk.

A BÜKK-MAK HVS megvalósításának első lépéseit nagy érdeklődés kíséri mind a vidék, mind a tagjaink, mind a 94.363 lakos részéről.

2008. november 1. - 2008. december 31. időszak:

A Bükk-Miskolc Térségi Vidékfejlesztési Nonprofit Kft. (BÜKK-MAK) munkaszervezete számára a 2008. november 1. – 2008. december 31-i időszak legfontosabb feladata a minél szélesebb körű tájékoztatás, az ügyfelek felkészítése a kérelmük benyújtására és a meghatalmazások alapján a már beérkezett kérelmek teljességi vizsgálata, elektronikus feltöltése volt. Ennek érdekében a BÜKK-MAK iroda (3554 Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanya) folyamatosan, szerdánként és ha a szerda munkaszüneti napra esett, a hét utolsó napján hosszabbított nyitvatartással, napi 8 és 10 órában üzemelt, állt az ügyfelek rendelkezésére.

A HVS végrehajtásában közreműködők felkészítése továbbképzések, munkaértekezletek formájában folyt, a HACS munkatársai részt vettek az IH és az MVH által az Észak-magyarországi régióban szervezett konzultációkon.

A támogatási időszakban a HVS megvalósítása érdekében, fórumokat, szakmai konzultációkat tartottunk 12 településen, melyek az alábbiak:

Szomolya, Hernádkak, Sajópetri, Dédestapolcsány, Mályi, Felsőtárkány, Bükkszentkereszt, Alsószolca, Parasznya, Bócs, Bükkaranyos, Emőd. Ezek összesen 197 fő jelent meg, a rendezvényeken és az irodai ügyfélfogadás során közel 150 ügyfelet regisztráltunk.

A BÜKK-MAK HVS megvalósítása érdekében tárgyalásokat folytatottunk Szászországi cégekkel, részt vettünk a területünkön szerveződő „Bányahő Hasznosító Holding Kft.” megalapításában, valamint több konferencián képviseltük a közösséget.

2008. november 21-én rendeztük a LEADER táblák átadó ünnepségét Alsószolcán.

2008. november 28-án országos szakmai fórumot tartottunk Budapesten, ahol 63 fővel folytattunk eszmecsere-t.

2008. december 5-től az akciócsoport új honlapot üzemeltet (www.bukkmakleader.hu), mely felépítése az IH előírásokhoz igazodik.

2008. december 15-én rendeztük a BÜKK-MAK ügyfelek, pályázók, pályázatiírók évzáró szakmai konzultációját.

A HACS-hoz 2008. december 31-ig 20 db támogatási kérelem érkezett be és 29 feltöltésre kaptunk meghatalmazást. A támogatási ciklusban további nagy számú kérelembenyújtásra számítunk - becsléseink szerint január 12-ig további 20-50 támogatási kérelem beérkezése várható.

Jogi szervezetünk cégneve a Bükk-Miskolc Térségi Vidékfejlesztési Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaságról 2008. december 16-i hatállyal az alábbira módosult: „BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság”, míg rövidített cégneve, ugyanezen hatállyal Bükk-Miskolc Térségi

Vidékfejlesztési Nonprofit Kft-ről „BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft-re” változott, amely változásokat a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság, mint Cégbíróság 05-09-015763/11 számú, 2008. december 31. napján kelt végzésével rendelt bejegyezni a Cégnyilvántartásba. Az IH-t 2009. január 8-án levélben értesítettük a cégnév változásunkat illetően.

2009. január 1. – 2009. február 28. időszak:

A BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft. munkaszervezete számára a 2009. január 1. – 2009. február 28-i időszak legfontosabb feladata az ügyfelek felkészítése a kérelmük benyújtására, a beérkezett támogatási kérelmek teljességi vizsgálata és értékelése, a pontozási jegyzőkönyvek és előzetes támogatási rangsorok elkészítése volt.

A feladatok elvégzése érdekében a BÜKK-MAK LEADER Iroda (3554 Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanya) folyamatosan, szerdánként hosszabbított nyitvatartással üzemelt, állt az ügyfelek rendelkezésére.

A HVS végrehajtásában közreműködők felkészítése érdekében három alkalommal továbbképzést és munkaértekezletet tartottunk, részt vettünk az IH és a HACS-ok által az Észak-magyarországi régióban szervezett szakmai konzultációkon.

A támogatási időszakban tartott fórumainkon összesen több, mint 60 fő jelent meg, a rendezvényeken és az irodai ügyfélfogadás során 64 ügyfelet regisztráltunk.

A HVS megvalósítása érdekében tárgyalásokat folytattunk szászországi cégekkel, valamint konzultáltunk a kistérség és a megye romavezetőivel, célul kitűzve a HACS eslelt közösségi lehetőségeinek, helyzetének javítását.

A BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.-hoz 2009. január 14-ig összesen 127 kérelem érkezett be, mintegy 3 milliárd forintos támogatási igénnyel.

A döntéshozó testület 2009. január 25., január 26., január 29. és február 2-i ülésein összesen 125 pontozási jegyzőkönyvet ellenőrzött és hagyott jóvá, valamint az igényeknek, a lehetőségeknek és az általános gazdasági helyzetnek megfelelően átcsoportosította a 44 település számára rendelkezésre álló ÚMVP III. támogatási forrásösszegeket.

2009. február 2-án az Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal részére továbbítottuk a kiállított pontozási jegyzőkönyveket, majd a 2009. február 9. – február 24. közötti időszakban három munkatársunk az MVH-val kötött együttműködési megállapodás alapján, a B.A.Z. Megyei MVH Kirendeltségen elvégezte a közösség területéről beérkezett valamennyi támogatási kérelem elektronikus feltöltését.

A támogatási időszakban folyamatosan együttműködtünk az illetékes HVI vezetővel.

2009. február 19-én, a Borsod-Torna Gömör és a Dél-Borsodi LEADER Akciócsoportok képviselőivel közösen sajtótájékoztatót tartottunk, melyet 3 regionális és helyi rádióadó közvetített, egy napi-, egy hetilapban, továbbá internetes portálokon jelent meg.

2009. február 24-én a HACS első kifizetési kérelmére vonatkozó MVH helyszíni ellenőrzésen estünk át, majd a 2009. január – februári időszak zárásaként részt vettünk és kiállítottunk Budapesten, az I. Európai LEADER Expon.

2009. március 1. – 2009. március 31. időszak:

A BÜKK-MAK LEADER HACS munkaszervezete számára a 2009. március 1-31-i időszak legfontosabb feladata az ügyfelek és a lakosság minél szélesebb körű tájékoztatása mellett a tájékozódás, új ismeretek megszerzése, hazai és nemzetközi kapcsolatok építése és a BÜKK-MAK LEADER HVS felülvizsgálatának előkészítése, megkezdése volt.

A feladatok elvégzése érdekében a BÜKK-MAK LEADER Iroda (3554 Bükkaranyos, Nagyferenczi tanya) folyamatosan, szerdánként hosszabbított nyitvatartással üzemelt, állt az ügyfelek rendelkezésére.

A HVS végrehajtásában közreműködők felkészítésére továbbképzést és munkaértekezletet tartottunk, az aktuális információk megszerzése és új kapcsolatok építése érdekében, 2009. március 18-19-én részt vettünk az Irányító Hatóság és az Abaúj LEADER Egyesület által szervezett országos ÚMVP konferencián.

A támogatási időszakban közös fogadóóra és szakmai egyeztetések formájában folyamatosan együttműködtünk a Regionális Koordinátorral, az érintett HVI vezetőkkel.

A LEADER fejlesztéseink előkészítése céljából 2 alkalommal konzultáltunk szakmérnökökkel, tárgyalásokat folytattunk németországi cégekkel. A BÜKK-MAK RES programok megvalósításához szükséges naprakész szaktudás megszerzése érdekében munkatársaink részt vettek Budapesten és

Dunántúlon, megújuló energiák hasznosítása témában megrendezett nemzetközi workshopon és konferencián.

Elkészítettük a 44 településünk 2009. évi összesített esemény- és rendezvénynapját, amit megküldtünk az FVM VKSZI-nek, közzé tettük a honlapunkon.

Részt vettünk a Falunap 2009 pályázatok előkészítésében, 4 alkalommal kis csoportos konzultációkat szerveztünk, melyeken összesen közel 80 fő jelent meg - a konzultációkon tájékoztattuk ügyfeleinket a III. tengelyes pályázatok „életútjáról” és a közeljövőben induló LEADER támogatási rendszer adta lehetőségeikről.

2009. március 1-én „innovatív szemléletünket” demonstráltuk Budapesten, az I. Európai LEADER Expo utolsó napján.

2009. március 17-én, a Tiszta, Vonzó Települések fórumán, 30 fővel elindítottuk a LEADER támogatásra tervezett faluszépítő mozgalmunkat, mellyel kapcsolatban egyre nagyobb érdeklődés tapasztalható.

2009. március 27-én, a B.A.Z. megyei cigányvajdával közösen megtartottuk a „Cigány Nemzetiség Vidékfejlesztési Stratégiája – CINEVIS 2009-2015” c. szakmai fórumunkat, ahol közel 100 fő jelent meg, köztük a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, a Vám- és Pénzügyőrség, a B.A.Z. megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a B.A.Z. Megyei Rendőr Főkapitányság, az FVM VKSZI, országos és megyei romaszervezetek, érintett HVI-k, egyetemek, községi és községi kisebbségi önkormányzatok, LEADER HACS-ok képviselői. Az eseményről készült riportot egy helyi és egy országos televízió sugározta, a fórum meghívója és tudósítása számos weboldalon megjelent.

2009. március hónapban a konzultációkon, fórumainkon és az ügyfelek személyes megkeresései során összesen 32 főt regisztráltunk. Javaslatunkkal részt vettünk és a jövőben is részt kívánunk venni a LEADER rendelet előkészítésében, közösségünk megkezdte a BÜKK-MAK LEADER HVS felülvizsgálatát, melyre mindannyian nagy hangsúlyt fektetünk.

2009. április 1. – 2009. május 31. időszak:

A HACS munkaszervezete számára a 2009. április 1. – 2009. május 31. közötti időszak legfontosabb feladata a BÜKK-MAK LEADER HVS felülvizsgálata, aktualizálása volt. Ennek érdekében munkaértekezleteket, tulajdonosi üléseket tartottunk, a módosító javaslatokat megtárgyalta a HACS döntéshozó testülete, a HACS jogi szervezetének felügyelő bizottsága, a BÜKK-MAK LEADER taggyűlés.

A BÜKK-MAK LEADER Iroda (Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanya) folyamatosan, szerdánként hosszabbított nyitvatartással állt a hiánypótlásuk elkészítésében segítséget kérő ügyfelek, a tájékoztatókon megjelent tagok, érdeklődők részére - az ügyfélfogadás során 31 főt regisztráltunk.

A HVS végrehajtásában közreműködők felkészítésére munkaértekezletet és jogi tréninget tartottunk, házigazdái voltunk a 2009. április 17-i régiós HACS értekezletnek, részt vettünk AKG tájékoztatón, a Magyar LEADER Szövetség 2009. május 21-i fórumán, valamint a 2009. május 27-i, Terényen megrendezett régiós HACS értekezleten. A RES programjaink végrehajtásához szükséges korszerű tudás megszerzése érdekében 2009. május 27-28-án külföldi tanulmányutat tettünk.

A támogatási időszakban szakmai egyeztetések és közös fogadóórák formájában folyamatosan együttműködtünk az érintett HVI vezetőkkel, több alkalommal konzultáltunk a Regionális Koordinátorral, az FVM VKSZI részére kétheti rendszerességgel információt szolgáltatunk a településeinken tervezett rendezvényekről, eseményekről. Az MVH-val együttműködtünk a településeinken tartott helyszíni szemléken, képviseltük magunkat a parasznai falunapon, a Hazajáró Hétvége szervezésében megjelenítettük a térség közel teljes, komplex turisztikai kínálatát.

2009. április 3-án, a Magyarországi LEADER Közhasznú Egyesülettel együttműködésben megrendeztük „A nemzetközi gazdasági válság hatásainak a vidéki térségekben történő kommunikációja” c. konferenciánkat, ahol 61 fő jelent meg, 8 szakmai előadás hangzott el.

2009. április 15-én, a megyei romavezetőkkel, -képviselőkkel megtartottuk a „CINEVIS 2009-2015 II.” fórumot a romaközösségeink vidékfejlesztési stratégiájáról.

2009. április 16-18-án kiállítóként és előadóként részt vettünk a RENEXPO Central Europe nemzetközi kiállítás és konferencián.

2009. április 27-én taggyűlésünk jóváhagyta a HVS módosító javaslatokat és a nonprofit szervezetünk 2008. évi éves gazdálkodási beszámolóját.

Munkánkról 1 heti, 1 havi, 1 internetes magazinban, valamint két országos televízió csatornán jelent meg tudósítás. A munkatervben előírtakon kívül, a HVS-ben megfogalmazott programok előkészítése érdekében 10 alkalommal tárgyaltunk helyi, külső és külföldi szakemberekkel, cégekkel, valamint terepszemlét folytattunk – a közösségünk készül a LEADER támogatási időszakra.

2009. június 1. – 2009. július 31. időszak:

A HACS munkaszervezete számára a 2009. június 1. – 2009. július 31. közötti időszak legfontosabb feladata az IH képzése, a Regionális Koordinátor régiós értekezletein való részvétel, valamint jogszabályismereti vizsga mellett a LEADER alaprendelet elkészítésében való folyamatos közreműködés és a BÜKK-MAK LEADER célterületek tervezése – a HPME felülvizsgálat volt.

A BÜKK-MAK LEADER Iroda (Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanya) folyamatosan, szerdánként hosszabbított nyitvatartással állt az ügyfelek, a tájékoztatókon megjelent tagok, érdeklődők részére - az ügyfélfogadás során 22 főt regisztráltunk.

A támogatási időszakban szakmai egyeztetések és közös fogadóórák formájában folyamatosan együttműködtünk az érintett HVI vezetőkkel, több alkalommal konzultáltunk a Regionális Koordinátorral, az FVM VKSZI részére kétheti rendszerességgel információt szolgáltatunk a településeinken tervezett rendezvényekről, eseményekről.

Képviseltük magunkat a tibolddaróci és a bükkszentkereszti falunapon, a Hazajáró Hétféje szervezésében megjelenítettük a térség közel teljes, komplex turisztikai kínálatát.

A RES programjaink végrehajtásának érdekében részt vettünk szakmai napokon, több alkalommal tárgyaltunk szakmérnökökkel, feltalálókkal, többek között napelemes tetőcserép és korszerű LED-es technológiák bevezetéséről.

2009. június 10-én megrendeztük a „BÜKK-MAK LEADER, mint megújuló energiaforrásokat (RES) hasznosító vidékfejlesztési közösség” c. szakmai fórumunkat Böcsön, 40 fővel.

2009. június 12-13-án kiállítottunk a Sárréti Expon, a 2009. június 14-i „szél napi” rendezvényünkről 2 rádióban, 1 országos televízióban és számos weboldalon jelent meg tudósítás.

2009. június 23-án a HACS vezetője szakállamtikári fogadóórán jelent meg, 2009. június 24-26-án részt vettünk a Siófokon megrendezett országos ÚMVP konferencián.

2009. július 15-én befejeződött lakosaink „Tiszta, Vonzó Portáinak” (604 db) zsűrizése, 2009. július 15-18-án munkatársaink kiállítottak a Hegyalja Fesztiválon, 2009. július 28-án "magyar-német szakmai napot" tartottunk, melynek központi témája a RES hasznosítás volt. A támogatási időszak utolsó napjai a BÜKK-MAK LEADER HPME-k felülvizsgálatával teltek, a HACS készül a LEADER támogatási időszakra és a munkaszervezet akkreditációjára.

2009. augusztus 1. – 2009. szeptember 30. időszak:

A HACS munkaszervezete számára a 2009. augusztus 1. – 2009. szeptember 30. közötti időszak legfontosabb feladata a LEADER célterületek meghatározásában való közreműködés, a célterületek IIER rendszerbe való feltöltése, továbbá az IH és MVH képzéseken való részvétel és vizsga teljesítése volt.

A BÜKK-MAK LEADER Iroda (Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanya) folyamatosan, szerdánként hosszabbított nyitvatartással állt az ügyfelek, a tájékoztatókon megjelent tagok, érdeklődők részére - az ügyfélfogadás során 15 főt regisztráltunk.

A támogatási időszakban szakmai egyeztetések és közös fogadóórák formájában folyamatosan együttműködtünk az érintett HVI vezetőkkel, több alkalommal konzultáltunk a Regionális Koordinátorral, az FVM VKSZI részére rendszeresen információt szolgáltatunk a településeinken tervezett rendezvényekről, eseményekről, hírekről.

Képviseltük magunkat a mályinkai, répáshutai és a varbói falunapon, szervezzük a „BÜKK-MAK LEADER Diákolimpiát”, több, mint 10 alkalommal tárgyaltunk nemzetközi együttműködésben megvalósítandó projektekről. A BÜKK-MAK LEADER Döntéshozó Testület az IH útmutatásai szerint kialakította az ÚMVP III. mikrovállalkozás fejlesztés, örökségvédelem és falufejlesztés jogcímeke végző támogatási rangsorait, valamint az igényekhez igazodva átcsoportosította a rendelkezésre álló forrásokat.

2009.09.18-án részt vettünk a Magyar Vidék Napja rendezvényen és az annak keretében tartott országos ÚMVP konferencián. Ugyanezen a napon rendeztük meg a BÜKK-MAK LEADER faluszépítő mozgalom, a „Tiszta, Vonzó Porták” versenyének díjátadó ünnepségét, melyen több, mint 300 fő vett

részt. A verseny a vártnál nagyobb sikert aratott: a 44 LEADER településről összesen 604 nevezés érkezett be, 364 tiszta, vonzó porta tulajdonosa nyerte el a címet és az ahhoz járó dicsőségtáblát.

2009.09.19-én részt vettünk a kozárdi nemzetközi vidékfejlesztési napon, majd 2009.09.20-án külföldi delegációt fogadtunk a HACS központjában.

5 alkalommal tartottunk tájékoztató fórumot a LEADER támogatások igénybevételének feltételeiről és módjáról - a BÜKK-MAK LEADER közösség készül a LEADER pályázatok benyújtására. A HACS munkaszervezete a személyi követelményeket tekintve megfelel az akkreditációs előírásoknak, a technikai követelmények teljesítése folyamatban van.

2009. október 1. – 2009. november 30. időszak:

A HACS munkaszervezete számára a 2009. október 1. – 2009. november 30. közötti időszak legfontosabb feladata az akkreditációs követelmények teljesítése, a LEADER pályázatokkal kapcsolatos tájékoztatás, ügyfélfogadás és a 2009. november 16. benyújtási határidejű pályázatok ügykezelése volt.

A BÜKK-MAK LEADER Iroda (Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanya) folyamatosan, szerdánként hosszabbított nyitvatartással állt az ügyfelek rendelkezésére, az ügyfélfogadás során 42 főt regisztráltunk.

A támogatási időszakban szakmai egyeztetések és közös fogadóórák formájában folyamatosan együttműködtünk az érintett HVI vezetőkkel, több alkalommal konzultáltunk a Regionális Koordinátorral, az FVM VKSZI részére rendszeresen információt szolgáltatunk a településeinken tervezett rendezvényekről, eseményekről, hírekről.

11 alkalommal tartottunk ÚMVP III. – LEADER pályázati tájékoztató fórumot a LEADER és az ÚMVP III. tengelyes támogatások igénybevételének feltételeiről és módjáról, RES programjaink végrehajtásának érdekében több mint 10 alkalommal tárgyaltunk feltalálókcal, szakmérnökökkel.

A BÜKK-MAK LEADER Döntéshozó Testület az IH útmutatásai szerint kialakította az ÚMVP III. turisztikai tevékenységek ösztönzése jogcím végső támogatási rangsorait, valamint az igényekhez igazodva csoportosította a rendelkezésre álló forrásokat, a taggyűlése felülvizsgálta a HVS-t és az ÚMVP III. tengelyes pályázatok értékelése során adható pontszámokat.

2009.10.19-én előadóként részt vettünk a Gödöllőn megrendezett országos ÚMVP Workshopon.

Részt vettünk a 2009.10.22-i szikszói, valamint a 2009.11.26-i ózdon megtartott régiós HACS értekezleten és LHH konferencián.

2009.10.28-án az MVH tanúsítványban rögzítette a munkaszervezet akkreditációs követelményeknek való megfelelését.

2009.11.30-án bevezettük a HACS új, az ÚMVP arculati előírásainak megfelelően szerkesztett honlapját.

2009.11.20-ig a BÜKK-MAK LEADER munkaszervezetéhez 75 db LEADER pályázat érkezett be, mintegy 600 000 000 Ft-os támogatási igénnyel, mely pályázatok ügykezelését a munkatársak határidőre elvégezték. A HACS munkaszervezete készül a pályázati ügyintézésre, valamint a második forduló ÚMVP III. pályázatok befogadására.

2009. december 1. – 2010. január 31. időszak:

A HACS munkaszervezete számára a 2009. december 1. – 2010. január 31. közötti időszak legfontosabb feladata a beérkezett 75 db LEADER pályázat ügykezelése, ügyintézése, a 13 db ÚMVP III. tengelyes pályázat ügykezelése és az MVH képzéseiben való részvétel volt.

A BÜKK-MAK LEADER Iroda (Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanya) folyamatosan, szerdánként hosszabbított nyitvatartással állt az ügyfelek rendelkezésére, az ügyfélfogadás során 23 főt regisztráltunk.

A támogatási időszakban szakmai egyeztetések és közös fogadóórák formájában folyamatosan együttműködtünk az érintett HVI vezetőkkel, több alkalommal konzultáltunk a Regionális Koordinátorral, az FVM VKSZI részére rendszeresen információt szolgáltatunk a településeinken tervezett rendezvényekről, eseményekről, hírekről.

Honlapunkat 2010. január hónapban közel 1500-an látogatták, Tóth Miklós feltaláló és a „Hidrogénfalú” projektünk kapcsán a BÜKK-MAK LEADER munkájáról egy havi-, egy napilapban és több, mint 15 weboldalon jelent meg tudósítás.

2010.01.08-án és 2010.01.15-én munkatársaink részt vettek az MVH ügyintézővel és a pályázatok helyszíni szemléjével kapcsolatos oktatásán, valamint a 2009.12.09-i edelényi és a 2010.01.27-i, Makláron megtartott régiós HACS értekezleten.

2010. 01.29-én megtartottuk a „BÜKK-MAK LEADER vidékfejlesztése a Zöld Magyarorszáért” c. szakmai fórumunkat. A rendezvény fő célja volt, hogy eszmecserére adjon lehetőséget a BÜKK-MAK LEADER HVS - RES programok végrehajtásában kulcsszerepet játszó személyek, szervezetek között, a megújuló energia alapú vidékfejlesztés szellemében. A fórumon részt vettek a HACS területén élő, valamint a munkaszervezettel szakmai kapcsolatban lévő RES feltalálók, a rendezvény díszvendége volt Olajos Péter, volt EU Parlamenti képviselő és Varga István, a REECO Hungary Kft. ügyvezetője, mint a RENEPO nemzetközi kiállítás hazai szervezője.

A LEADER pályázatok közül 42 esetében hiánypótló levelet küldtünk ki, a pályázatok A1-A3 ügyintézésének lezárását 2010. március hónap végére tervezzük.

2010. február 1. – 2010. március 31. időszak:

A HACS munkaszervezete számára a 2010. február 1. - 2010. március 31. közötti időszak legfontosabb feladatai az MVH-val kötött delegálási szerződés alapján ellátott feladatok - a beérkezett 75 db LEADER pályázat ügyintézése, 6 db LEADER pályázat helyszíni szemléje, a 13 db ÚMVP III. tengelyes pályázat ügykezelése, ügyintézése - voltak.

A BÜKK-MAK LEADER Iroda (Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanya) folyamatosan, szerdánként hosszabbított nyitvatartással állt az ügyfelek rendelkezésére, az ügyfélfogadás során 56 főt regisztráltunk.

A támogatási időszakban szakmai egyeztetések és közös fogadóóra formájában folyamatosan együttműködtünk az érintett HVI vezetőkkel, több alkalommal konzultáltunk a Regionális Koordinátorral, az FVM VKSZI részére rendszeresen információt szolgáltatunk a településeinken tervezett rendezvényekről, eseményekről, hírekről.

A BÜKK-MAK LEADER munkájáról egy havi lapban, 3 weboldalon jelent meg tudósítás, a HACS vezetőjével rádió interjú és TV riport készült.

Részt vettünk a 2010.02.25-i, Istenmezején és a 2010.03.22-i, Tokajban megtartott régiós HACS értekezleten.

Honlapunkon és postai úton, valamint e-mailben értesítettük ügyfeleinket a kötelező monitoring adatszolgáltatási kötelezettségükről. Az IH utasítására felmértük a 2009. évben nyertes ÚMVP III. tengelyes pályázatok megvalósításának helyzetét - az ügyfelek nyilatkozata alapján 2 kivétellel minden projektet meg kívánunk valósítani, 17 ügyfél megkezdte, 2 befejezte beruházását.

Taggyűlésünk jóváhagyásával kérvényt adtunk be két darab szakmai tanulmány elkészítésére.

Tagjaink, ügyfeleink a támogatott intézkedésekkel kapcsolatos tájékoztatása és a „BÜKK-MAK LEADER Vidékfejlesztési Közösség decentralizált, megújuló energiaforrásokat hasznosító integrációjának fejlesztése a MIKROVIRKA rendszerű „1 falu – 1 MW” program keretében” című KEOP-2009-7.4.3.0 pályázatunk előkészítése érdekében 9 db szakmai fórumot szerveztünk meg, melyeken összesen 194 fő jelent meg.

2010.03.26-án az „1 falu – 1 MW” program kapcsán projekt meghallgatáson vettünk részt, - a KEOP Irányító Hatósága további kidolgozásra érdemesnek találta a közel 1,8 milliárd Ft beruházási értékű mintaprojektünket.

A LEADER pályázatok ügyintézését, hiánypótlását és előzetes helyszíni szemléjét elvégeztük, az MVH eljárásától függően rövidesen sor kerülhet az első támogatási határozatok kiküldésére.

2010. április 1. – 2010. május 31. időszak:

A HACS munkaszervezete számára a 2010. április 1. - 2010. május 31. közötti időszak legfontosabb feladatai az MVH-val kötött delegálási szerződés alapján ellátott feladatok – minél több LEADER célterület támogatási rangsorának kialakítása, a támogatási határozatok mihamarabbi kiküldése volt.

A cél elérése érdekében a BÜKK-MAK LEADER Iroda (Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanya) folyamatosan, szerdánként hosszabbított nyitvatartással, szombat-vasárnapi munkavégzéssel állt az ügyfelek rendelkezésére. A támogatási időszakban szakmai egyeztetések formájában folyamatosan együttműködtünk az érintett HVI vezetőkkel, több alkalommal konzultáltunk a Regionális Koordinátorral, az FVM VKSZI részére rendszeresen információt szolgáltatunk a településeinken tervezett rendezvényekről, eseményekről, hírekről.

Az alábbi LEADER célterületeinkre benyújtott pályázatok értékelését befejeztük, támogatási rangsoraikat kialakítottuk: „BÜKK-MAK LEADER Közösségi Energiaudvarok fejlesztése”; „BÜKK-MAK LEADER mobil áruda beszerzése”; „BÜKK-MAK LEADER Tour központ létrehozása”. Az összesen 30 db

nyertes pályázat által lekötésre került LEADER támogatási forrás: 310 164 799 Ft. A források központi kötelezettségvállalása megtörtént, a támogatási határozatokat kiküldtük a támogatott projektgazdáknak. Honlapunkon beszámoltunk az ÚMVP III. tengely 2009/1. forduló eredményeiről: a benyújtott 127 db pályázatból 67 db nyertes pályázat született, a megítélt össz. támogatás 1 593 242 552 Ft.

2010. május 25-én sajtótájékoztatót tartottunk az elért eredményeinkről és a jövőbeli terveinkről, taggyűlésünk ugyanezen a napon jóváhagyta társaságunk 2009. évi gazdálkodási beszámolóját. A BÜKK-MAK LEADER munkájáról egy országos, egy regionális televízióban, egy hetilapban és számos weboldalon jelent meg tudósítás.

2010. május 27-én Budapesten, a RENEXPO Central Europe Nemzetközi Kiállítás keretében megrendeztük a "Megújuló energia alapú térségfejlesztés itthon és külföldön" c. szakmai konferenciánkat, melyen összesen 70 fő vett részt. A rendezvényt Olajos Péter szakpolitikus - volt EU parlamenti képviselő nyitotta meg, majd három részletben 10 szakmai előadás hangzott el a BÜKK-MAK LEADER „1 falu – 1 MW” program, mint megújuló energia alapú térségfejlesztési mintaprojekt egyes ütemeinek megvalósíthatóságáról, az alkalmazható technológiákról, a LEADER támogatott „energiaudvarokban” üzemeltetendő berendezésekről. A rendezvényen a RES hasznosításban egyedülálló szerepet játszó külső szervezetek is bemutatkoztak, mint a MET Hidrogén Tagozata, az ENIN Környezetipari Klaszter és Bányahő-hasznosító Holding Nonprofit Kft.

A további LEADER célterületeink ügyintézését folyamatosan végezzük, az összes LEADER és 2009/2. fordulós ÚMVP III. tengelyes pályázat lezárását legkésőbb 2010. júliusára tervezzük.

2010. június 1. – 2010. július 31. időszak:

A HACS munkaszervezete számára a 2010.06.01. - 2010.07.31. közötti időszak legfontosabb feladatai a BÜKK-MAK LEADER „1 falu – 1 MW” program megvalósításának előkészítése, a HVS népszerűsítését - a HACS eddigi eredményeinek bemutatását, valamint a projektgazdák tájékoztatását célzó lakossági fórumok tartása, továbbá a szakmai kapcsolatépítés volt. A BÜKK-MAK LEADER Irodában az ügyfélfogadás során 26 főt regisztráltunk. A HACS-hoz benyújtott LEADER pályázatok – a már támogatási határozattal rendelkező 30 db pályázat kivételével – MVH igazgatói felülvizsgálatra és jóváhagyásra várnak, a 2. fordulós ÚMVP III. tengelyes pályázatok ügyintézése folyamatban van. A támogatási időszakban 14 alkalommal tárgyaltunk a HACS „1 falu – 1 MW” programja megvalósításának érdekében, 4 országos szakmai fórumon tartottunk előadást, továbbá 11 lakossági tájékoztató fórumot tartottunk, melyeken közel 130 fő jelent meg. Munkánkról 9 weboldalon, 2 újságban jelent meg tudósítás, két alkalommal adtunk rádióinterjút.

2010.06.03-án vettük kézhez a „Magyarország–Szlovákia–Románia–Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013” („HUSKROUA”) nemzetközi projektünk támogatási határozatát.

2010.06.13-án munkatársaink a „Bükkaranyosi Szélnap” rendezvény keretében bemutatták az érdeklődőknek az egyik legtisztább energiatermelési módot.

2010.06.30-án vidékfejlesztési közösségünk benyújtotta közel 1300 oldalas pályázati dokumentációját a KEOP Irányító Hatóságához, a KEOP-2009-4.3.0 – „Megújuló energia alapú térségfejlesztés” pályázati kiírásra. A komplex térségfejlesztési mintaprojekt a RENEXPO-n is bemutatott BÜKK-MAK LEADER „1 falu – 1 MW” program 2. ütemének megvalósítását tűzi ki célul. A 2. ütemben 27 konzorciumi partner, összesen 1,8 milliárd forint támogatásra pályázik.

2010.07.02-án beléptünk a Hidrogén és Tüzelőanyag-cella Nemzeti Technológiai Platformba, melynek célja a hidrogén és tüzelőanyag-cella technológiák hazai kutatás-fejlesztésének és alkalmazásának elterjesztése - a hidrogéngazdaság magyarországi kiépítésének elősegítése. A Platform vezetésének ígérete szerint a RES-H2 koncepciónk bekerül a platform stratégiai kutatási tervébe, valamint a megvalósítási terv javaslatába.

2010.07.27-én taggyűlésünk jóváhagyta a „BÜKK-MAK LEADER HACS területén élő roma lakosság helyzetének komplex feltárása” c. tanulmányt, melyet 2010.07.09-én honlapunkon közzétettünk („ROMAVIRKA program” menüpont).

2010.07.29-én részt vettünk a VM VKSZI régiós, a LEADER program jövőjéről megtartott tájékoztató fórumán.

A támogatási időszakban több alkalommal egyeztettünk Olajos Péter helyettes államtitkárral – volt EU parlamenti képviselővel és a Nemzetgazdasági Minisztérium munkatársaival, akikkel együttműködést építettünk ki. A BÜKK-MAK LEADER szerint a vidékfejlesztés kulcsa a megújuló energiák hasznosítása, valamint a vidék minél nagyobb mértékű energia-önellátása, mely új munkahelyeket teremt,

megalapozhatja a térség hosszú távú fejlődését a tiszta és vonzó településeken, az éledő közösségekben, a vendégek, turisták számára is eladható módon.

2010. augusztus 1. – 2010. szeptember 30. időszak:

A HACS munkaszervezete számára a 2010.08.01. - 2010.09.30. közötti időszak legfontosabb feladatai az ÚMVP III.-IV. tengelyes pályázatok ügyintézésének, előzetes helyszíni szemléinek lezárása, a magyar LEADER program átalakításához kapcsolódó saját rendszerfejlesztési javaslatok összeállítása, valamint a HVS megvalósításának érdekében a magyar Energia Stratégia megalkotásában való részvétel volt.

A támogatási időszakban 6 lakossági tájékoztató fórumot szerveztünk, melyeken összesen közel 150 fő jelent meg. A BÜKK-MAK LEADER „energiatermelő közösségekről” több alkalommal előadást tartottunk fővárosi szakmai rendezvényeken, nemzetközi kapcsolataink építése céljából 2010.09.23-24-én munkatársunk skóciai tanulmányúton és LEADER konferencián vett részt. Szakmai munkánkról 1-1 országos rádióban és televízióban, 1 regionális rádióban és több weboldalon jelent meg tudósítás.

„1 falu – 1 MW” programunk megvalósításának érdekében 2 alkalommal tárgyaltunk a Nemzetgazdasági Minisztérium képviselőivel, valamint az ELMŰ-ÉMÁSZ Társaságcsoport vezetésének tagjával, javaslatainkkal folyamatosan részt veszünk a magyar Energia Stratégia készítésében.

A HACS munkatársai a pályázatok lezárását határidőre (2010.09.15.) befejezték. A 3 LEADER célterület esetében a támogatási határozatok kiküldése már a korábbiakban megtörtént, a további pályázatok MVH igazgatói felülvizsgálata lezajlott. Az ÚMVP III. tengelyes pályázatok MVH "B" ügyintézése folyamatban van.

LEADER támogatási határozattal rendelkező ügyfeleink megkezdték projektjeik kivitelezését: elsőként a Dédes Szolgáltató Nonprofit Kft. valósította meg a ~ 8 millió forint értékű, 5,4 kWp beépített villamos teljesítményű napelemes kiserőmű rendszerből és egy 2 m² felületű napkollektorból álló „energiaudvarát”, mely a helyi általános iskola áram- és melegvíz ellátását segíti.

2010.08.02-én az ÚMVP Kommunikáció (VKSZI TKI) munkatársait fogadtuk központunkban, közreműködtünk dokumentumfilmük forgatásában.

2010.08.10-én Miskolcon, házigazdaként részt vettünk az Észak-magyarországi LEADER HACS-ok egyeztető értekezletén, ahol a megjelentek közös stratégiai álláspontot alakítottak ki a hazai LEADER program újraszervezéséről.

2010.09.03-án a „ROMAVIRKA” programunkról tájékoztattuk a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Társadalmi Felzárkóztatásért Felelős Államtitkárság képviselőjét.

2010.09.24-én, a III. Magyar Vidék Napja konferencia keretén belül Lukács László polgármester megtartotta előadását Dédestapolcsány fent említett LEADER pályázati projektjéről.

Tapasztalataink szerint a szakma egyre szélesebb körben ismeri el stratégiánk célkitűzéseit, melyekkel vidékfejlesztési közösségünk továbbra is egyetért.

2010. október 1. – 2010. november 30. időszak:

A HACS munkaszervezete számára a 2010.10.01. - 2010.11.30. közötti időszak legfontosabb feladata az összes BÜKK-MAK LEADER célterület támogatási rangsorának kialakítása és jóváhagyása, a támogatási határozatok kiküldése volt.

A támogatási időszakban összesen közel 100 fővel 6 tájékoztató fórumot szerveztünk, köztük a Magyar Honvédség és az MGSZH képviselőinek, valamint a Miskolci Egyetem diákjainak. „Energiatermelő közösségeinkről” 9 alkalommal tartottunk előadást szakmai rendezvényeken, többek között a „Tér – Érték – Fejlesztés” c. vidékfejlesztési konferencián (Miskolc) és a Fiatal Vállalkozók Országos Szövetségének (FIVOSZ) szakmai napján (Budapest).

Felhívtuk pályázóink figyelmét az ÚMVP félidős értékelésére, javaslatainkkal részt vettünk a LEADER program társadalmi vitájában és a kéthavi HACS munkaterv rendszerének felülvizsgálatában.

Az MVH 2010.09.09.–10.13-ig helyszíni ellenőrzést tartott a HACS-nál, mely során megállapította, hogy az iroda az akkreditációs előírásoknak megfelelően működik, továbbá semmilyen eltérést, hiányosságot nem talált.

A KEOP Irányító Hatóságának 2010. október 1-i keltű végzése szerint a BÜKK-MAK LEADER „1 falu – 1 MW” program 2. ütemének megvalósítására benyújtott pályázatunk befogadásra került, bírálata folyamatban van.

2010.10.6-9-én kiállítottunk a németországi Augsburgban megrendezett RENEXPO-n.

2010.11.02-án taggyűlésünk újra alakította döntéshozó testületünket, valamint jóváhagyta a 2010. évi önkormányzati választások miatt a tagságunkban történt változásokat.

2010.11.09-én döntéshozó testületünk döntött az alábbi LEADER célterületek támogatási rangsorairól: „Látványközpont”, „Energiaközpont”, „Rendezvények”, „Nyitott műhelyek fejlesztése”, „Térségen belüli szakmai együttműködések”, „Térségek, nemzetek, nemzetiségek közötti együttműködések”, „Képzés”. A döntéssel a BÜKK-MAK LEADER-hez beérkezett összes LEADER pályázat értékelése befejeződött, az összesen 63 db pályázat által lekötésre kerülő támogatási forrás 531 515 986 Ft, fennmaradó forrás 231 163 601 Ft. A pályázatok támogatási forrásának központi kötelezettségvállalása megtörtént, a támogatási határozatokat postára adtuk.

2010.11.11-én részt vettünk a LEADER társadalmi vita petőfibányai fórumán.

2010.11.29-én, a lengyel - magyar vidékfejlesztési együttműködés szellemében 40 fős lengyel LEADER delegációt fogadtunk, akik megismerhették a magyar LEADER program működését, a BÜKK-MAK LEADER munkáját, eredményeit és „1 falu – 1 MW” programját.

Miskolc Megyei Jogú Város és a BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft. közös fejlesztési stratégiájuk kialakítására és megvalósítására együttműködést építenek, megállapodásuk ünnepélyes aláírására a következő támogatási időszakban kerül sor.

2010. december 1. – 2011. január 31. időszak:

A 2010.12.01. - 2011.01.31. közötti időszakban legfontosabb feladataink a közösség eddigi eredményeinek és komplex térségfejlesztési koncepciójának publikálása, szakmai együttműködés kiépítése Miskolc Megyei Jogú Várossal, hazánk RES cselekvési terveinek és akcióterveinek véleményezése, valamint saját NER-300 projektjavaslat megalkotása voltak. Munkaszervezetünk a HACCS mintaprojektjeiről és a megvalósult beruházásokról szakmai kiadványt, magazint készített, „energiatermelő közösségeinkről” 4 országos és regionális jelentőségű fórumon, valamint az AGRO + MASH Expo (Bp.) nemzetközi konferenciáján tartottunk előadást.

Dr. Kriza Ákos Miskolc Megyei Jogú Város polgármestere és Dr. Nagy József ügyvezető megállapodást kötöttek Miskolc és a vidékfejlesztési közösség hosszú távú együttműködésére, a térség fenntartható fejlődése érdekében közös fejlesztési stratégia kidolgozására és megvalósítására. Miskolc MJV Közgyűlésének 2010.12.16-i határozata szerint az Önkormányzat tagként csatlakozik a BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.-hez. A közös munka egyik hangsúlyos eleme a helyi termelés élénkítése, a BÜKK-MAK LEADER „Helyi termék - helyi fogyasztás” értékesítési integráció megszervezése, hogy a Miskolc környéki gazdálkodók – kistermelők nagyobb szerephez jussanak a város ellátásában. Ennek érdekében Miskolc a Búza téri vásárcsarnokban kedvezményes díjú bérleti lehetőséget kínál fel az érdeklődők számára - az integráció szervezését munkatársaink megkezdték.

Finanszírozónk, a Jógazda Szövetkezeti Takarékpénztár 2011.01.04-én, a PSZÁF határozata szerint felfüggesztette tevékenységét, mely önhibánkon kívül veszélybe sodorta a 2010. évben pozitív gazdálkodási mérleggel záró nonprofit kft.-nket. A finanszírozási tárgyalásokat több hitelintézettel azonnal megkezdtuk, a társaság gazdálkodási helyzete 2011. január végére stabilizálódott.

A támogatási időszakban több alkalommal részt vettünk Magyarország Megújuló Energia Cselekvési Tervével, az Új Széchenyi Tervvel és hazai pályázati akciótervekkel kapcsolatos üléseken, javaslatainkkal hozzájárultunk azok elkészítéséhez. Dr. Nagy József ügyvezető meghívásra 2011.01.14-én részt vett az Új Széchenyi Terv fővárosi, ünnepélyes bemutatóján. A Miskolccal épített együttműködés szellemében vezetőnk 2011.01.19-én a MIHÓ Kft. képviselőivel közös tanulmányutat tett (Gödöllő, Szentlőrinc), akik geotermális fejlesztéseket tekintettek meg, továbbá a BÜKK-MAK LEADER stratégia megvalósításáról 2011.01.25-én meghívásra előadást tartott a város pénzügyi bizottságának ülésén. Munkatársunk 2011.01.19-20-án több külföldi LEADER akciócsoporttal tárgyalt a Brüsszelben megrendezett „Leader as a Driver for Rural Europe: Workshop for New LAGs” c. nemzetközi konferencián.

Benyújtottuk pályázati javaslatunkat a NER-300 kiírására, az EU egyik legnagyobb támogatási összeggel gazdálkodó, RES mintaprojektet támogató pályázati rendszerébe, mely a Bíráló Bizottság szakmai értékelése alapján előminősítést nyert. A pályázati dokumentáció kidolgozását hamarosan megkezdjük.

2011. február 1. – 2011. március 31. időszak:

A 2011.02.01. - 2011.03.31. közötti időszakban legfontosabb feladataink a HVS felülvizsgálata, a LEADER célterületeink kidolgozásának előkészítése és a szakmai kapcsolatépítés voltak.

2011.02.01-én közös szakmai fórumot szerveztünk a Dél-Mátra Közhasznú Egyesülettel, Dr. Nagy József ügyvezető igazgató a BÜKK-MAK LEADER programjairól előadást tartott a 2011.02.04-i, a Dunaujvárosi Főiskolán szervezett „Danuwin 2011.” c. szakmai konferencián, később az MVM Paksi Atomerőmű által támogatott „Élő energia” konferencia sorozat kiskunlacházi állomásán.

2011.02.17-én, Miskolcon rendeztük meg a 2010. évet összegző ünnepélyes taggyűlésünket, mely egyben a HVS felülvizsgálat „indító megbeszélése” volt. A taggyűlés megválasztotta a HVS felülvizsgálatért felelős Tervezői Csoport tagjait, megerősítette az FB-t és a Döntéshozó Testületet (DHT), egyhangúlag megerősítette a közösség Helyi Vidékfejlesztési Stratégiáját. A projektindító megbeszélést a 2011.02.21-i, Jászapátiban megtartott IH képzés, majd 3 lakossági tájékoztató fórumunk követte (Sajókeresztúr, Hernádnémeti, Arnót), továbbá előzetes egyeztetések alapján előadást tartottunk a bükkábrányi önkormányzat részére és a Hernádnémeti IKSZT üzemeltetője által szervezett tájékoztató fórumon.

2011.02.23-án az „1 falu – 1 MW” programunk megvalósításával kapcsolatban szakmai egyeztetést folytattunk V. Németh Zsolt vidékfejlesztésért felelős államtitkárral és az Irányító Hatóság vezetésével.

2011.03.08-án irodánkban fogadtuk a Tiszamenti LEADER Közhasznú Egyesület képviselőit, akik célja, hogy a BÜKK-MAK LEADER „1 falu – 1 MW” program 1. üteméhez hasonlóan a saját településeiken LEADER Közösségi Energiaudvarokat létesítsenek.

2011.03.11-én a DHT megtárgyalta és jóváhagyta a HVS szöveges fejezeteit, a HVS-t az előírt kísérő dokumentumokkal együtt a HACS munkaszervezete 2011.03.18-ig megküldte az Irányító Hatóság részére.

A 2011.03.24-i, Miskolcon megtartott rendkívüli taggyűlésünkön a HACS tagság egyenként szavazott az összesen 34 db projektötlet javaslatról, majd döntött a 2011. évben pályázható LEADER célterületekről és a célterületenként pályázható támogatási forrásokról. Az IH közleménye szerint a BÜKK-MAK LEADER rendelkezésére álló forrás 190 351 828 Ft-tal egészült ki, így a taggyűlés a 2011. évi LEADER célterületekre összesen 427 952 312 Ft fejlesztési forrást tervezhetett.

A támogatási időszakban együttműködés építését kezdtük meg több megyei jogú várossal, mint Eger, Kecskemét, Békéscsaba, Nyíregyháza, Székesfehérvár, Salgótarján. A BÜKK-MAK LEADER helyi termék integráció megszervezése érdekében 10 alkalommal tartottunk falufórumot és további 23 tárgyaláson vettünk részt.

A LEADER célterületeinkre vonatkozó részletes támogatási feltételeket a munkaszervezet a Tervezői Csoporttal közösen, a vonatkozó előírásoknak és a 2011.03.28-án, Budapesten tartott IH képzésen elhangzottaknak megfelelően a 2011. április-május hónapokban dolgozza ki.

2011. április 01. – 2011. május 31. időszak:

A 2011.04.01. - 2011.05.31. közötti időszakban legfontosabb feladataink a HVS felülvizsgálata és véglegesítése, a LEADER célterületeink kidolgozása és a szakmai kapcsolatépítés voltak. A támogatási időszakban „energiatermelő közösségeinkről” 4 országos és regionális jelentőségű fórumon - köztük a budapesti RENEXPO-n -, továbbá az MNVH nemzetközi LEADER delegációjának tartottunk előadást. Munkánkról a Népszabadság és a Miskolci Napló lapokban, a Magyar Kormány weboldalán, valamint számos egyéb weboldalon jelent meg tudósítás.

2011.04.08-án mintegy 260 gyermek vett részt a „Tiszta, Vonzó Településem” c. rajz- és tanulmány pályázatunk eredményhirdető, díjkiosztó ünnepségén (Alsózsolca). A pályázatra 440 pályamű érkezett be a településeinkről - a rajzokon megjelentek az iskolákban 100 % LEADER támogatással létesített „Közösségi Energiaudvarok” energiatermelő berendezései. A HACS munkaszervezet és a Tervezői Csoport tagjai a 2011.04. hónapban kidolgozták a BÜKK-MAK LEADER 2011. évi célterületeit, azokat az ÜMVP Irányító Hatósága a 2011.04.29-i egyeztetésen (Budapest) jóváhagyta.

A „HU-NER-TOWN-300” címmel a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz (NFM) benyújtott, előminősítést nyert pályázati javaslatunk szerinti projektekre 7 tagból - Miskolc, Eger, Kecskemét, Salgótarján és Veszprém Megyei Jogú Városok, Eszterházy Károly Főiskola (Eger); BÜKK-MAK LEADER - álló konzorcium alakult, mely 2011.05.09-i határidőig az NFM-en keresztül benyújtotta pályázati dokumentációját az Európai Bizottsághoz. A projekt ~ 72 MWp RES termelő kapacitás kiépítésére, a központi termelésű erőművek, a decentralizált energiatermelők, települési mobil energiatárolók és elektromos plug-in rendszerek együttműködtetésére irányul, országos intelligens makrohálózatban, elsősorban a közlekedési eszközök alternatív üzemanyaggal történő kiszolgálására, az

országos villamos irányítási rendszerbe illeszkedve. 2011.05.13-án központunkban szakmai látogatást tett Bencsik János energetikáért és klímaügyekért felelős államtitkár, aki már a korábbiakban is több fórumon jó példaként említette a BÜKK-MAK LEADER fejlesztési koncepcióját. A 2011.05.24-i rendkívüli taggyűlésünk egyhangúlag elfogadta, véglegesítette a munkaszervezet és a TCS által átdolgozott Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát. A 2011. július-augusztusi pályázati időszakban 10 saját kiírással mintegy 427 millió Ft LEADER támogatásra nyújtunk lehetőséget, legalább 70-100 db pályázat beérkezésére számítunk.

2011. június 01. – 2011. június 30. időszak:

A 2011.06.01. - 2011.06.30. közötti időszakban legfontosabb feladataink a HACS gazdálkodásának az aktuális jogszabályoknak megfelelő átszervezése, a második forduló ÚMVP III. támogatási rangsorok véglegesítése és a szakmai kapcsolatépítés voltak.

A támogatási időszakban „energiatermelő közösségeinkről” a NORRIA hírlevelében, az MNVH Magyar Vidéki Mozaik c. lapjában, valamint a „Településfejlesztési füzetek 29. – Települések az energia-önellátás útján” c. kiadványban jelent meg tudósítás. Együttműködési lehetőségeinkről két alkalommal egyeztetünk az egri Eszterházy Károly Főiskola képviselőivel, valamint egy alkalommal a Paksi Atomerőmű Zrt. vezetésével. 2011.06.03-án döntéshozó testületünk jóváhagyta a második forduló ÚMVP III. turisztikai tevékenységek ösztönzése jogcímen kialakított támogatási rangsorainkat, a nyertes pályázatok által lekötött forrás összesen 62 millió Ft. A 2011.06.28-i taggyűlésünk döntött a 2011. évi költségvetésünkről és a 2010. évi szakmai beszámolóinkról, melyet az előírások szerint megküldtünk az Irányító Hatóság részére.

A BÜKK-MAK LEADER „1 falu – 1 MW” program első üteme keretében, a 2010. évben megítélt 100 %-os LEADER támogatásból, összesen 277 millió forint értékben 27 db oktatási, demonstrációs és termelési célú „Közösségi Energiaudvar” energiatermelő rendszereinek beruházása indult meg. Ezek közül mindeddig 9 db került megvalósításra - helyszínek: Arnót, Cserépfalu, Dédestapolcsány, Emőd, Kisgyőr, Mályinka, Parasznya, Szomolya, Tard. Egyes energiaudvarok termelési adatai online nyomon követhetőek a www.sunnyportal.com weboldalon, valamint közvetlenül a HACS honlapjáról. Az Irányító Hatóság kérelmünknek megfelelően a 2011. évre a HACS rendelkezésére álló össz. fennmaradt működési forrás 40 %-a helyett annak 60 %-át ítélte meg, mely összegből a BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft. munkaszervezetének ezév további részében való zavartalan működését - az igénybe vett szolgáltatások díjának mérséklésével, tisztségviselők juttatásának megvonásával, több munkatárs bérének csökkentésével - biztosítani tudjuk. A munkaszervezet a kötelező egyesület alakítását hamarosan megkezdi, valamint készül a LEADER második fordulójának támogatási időszakára.

2011. július 01. – 2011. szeptember 30. időszak:

A 2011.07.01. - 2011.09.30. közötti időszakban legfontosabb feladataink az ÚMVP IV., LEADER 2011. évi pályázati időszak előkészítése, a potenciális pályázók tájékoztatása és a beérkező Projekt adatlapok kezelése, bírálata voltak.

A támogatási időszakban négy alkalommal szerveztünk a teljes HACS területén meghirdetett LEADER szakmai fórumot. Ezek között 2011.09.22-én, az alsózsolcai Községi Házban ~ 50 fővel megrendeztük a „BÜKK-MAK LEADER pályázati lehetőségek – 2011.” című információs fórumunkat, ahol a hallgatóság a vendég előadóktól – a megjelent hazai és külföldi RES beszállító cégek képviselőitől - széleskörű tájékoztatást kapott a „BÜKK-MAK LEADER Községi Energiaudvarok fejlesztése” c. célterület keretében pályázható berendezésekről, rendszerekről, nagy hangsúlyt fektetve az elektromos járművek töltésére alkalmas töltőrendszerekre. A cégek prezentációit az elérhetőségi adataikkal együtt a weboldalunkon közzétettük.

A BÜKK-MAK LEADER „1 falu – 1 MW” programunkról, energiatermelő közösségeinkről előadást tartottunk többek között Kassán, a „Valóságos Kincsesbánya” országos konferencia keretében Szarvason és a Hidrogén és Tüzelőanyagcella Platform fővárosi workshopján. A BÜKK-MAK LEADER-hez az előírt határidőig 140 db Projekt adatlap érkezett be, melyek szerint a 2011.09.30. – 2011.10.31. támogatási időszakban legalább kétszeres túligénylés várható.

2011. október 01. – 2011. december 31. időszak:

A 2011.10.01. - 2011.12.31. közötti időszakban legfontosabb feladataink az ÚMVP IV., LEADER pályázati adatlapok bírálata, valamint a beérkezett LEADER pályázatok ügyintézésének megkezdése voltak.

A támogatási időszakban két alkalommal szerveztünk LEADER szakmai fórumot, melyen összesen közel 200 fő jelent meg. Munkánkról több weboldalon, egy négynyelvű szakmai kiadványban és egy negyedévente megjelenő energetikai szaklapban jelent meg tudósítás.

Helyi Bíráló Bizottságunk a 2011.10.04-i ülésén 102 db LEADER projektjavaslat ügyében hozott döntést. 2011.10.27-én vidékfejlesztési közösségünk megalakította a Bükk-Térségi LEADER Egyesületet, mely 2012. április 30-ig pályázni kíván a LEADER HACCS címre a Vidékfejlesztési Minisztériumhoz. A tagság összetétele, a belső arányok és az Alapszabály az 54/2011. VM rendelet előírásainak maradéktalanul megfelelnek. Az Egyesületet – mely 145 tagból áll, 42 tag a közszférát, 61 tag a civil szférát és 42 tag az üzleti szférát képviseli - a B.A.Z. Megyei Bíróság 2011.11.30-i határozatával nyilvántartásba vette.

A 26 tagunk és a BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft. által a 2010. év elején alakított „1 falu – 1 MW” konzorcium és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Közreműködő Szervezete 2011.12.23-án aláírták a KEOP-2009-7.4.3.0 pályázatunk első forduló támogatási szerződését. A közel 1,9 milliárd forint költségvetésű, 75-80 % támogatási intenzitású projekt első ütemében, 2012-ben 86,9 millió forintból kell a részletes tervek és tanulmányokat kidolgoznunk, majd azoknak megfelelően a beruházást 2013-2015 között ~ 1,8 milliárd forintból megvalósítanunk.

A Helyi Bíráló Bizottság által előzetesen támogatott 137 db LEADER projektjavaslatból összesen 104 db pályázat került kidolgozásra, és benyújtásra a munkaszervezetünkhöz a 2011.12.05-i határidőig. A LEADER fejlesztések támogatására a 2011. évben összesen 427.952.312 Ft áll rendelkezésünkre. A pályázatok ügyintézése megkezdődött, zajlik, a hiánypótlások 2012. január hónapban várhatók.

2012. január 01. – 2012. március 31. időszak:

A 2012.01.01. – 2012.03.31. közötti időszakban legfontosabb feladataink a beérkezett LEADER pályázatok ügyintézése, az előírásoknak megfelelően új HACCS alakítása és az „1 falu – 1 MW” programunk megvalósításának előkészítése voltak.

A támogatási időszakban két alkalommal szerveztünk LEADER szakmai fórumot (Miskolc, Bükkaranyos), munkánkról több weboldalon és egy napilapban jelent meg tudósítás.

2012.01.05-én sajtótájékoztatóval egybekötött konzorciumi ülést tartottunk a BÜKK-MAK LEADER „1 falu – 1 MW” MIKROVIRKA konzorciumunk tájékoztatására. Döntéshozó Testületünk a 2012.01.12-i ülésén úgy határozott, hogy az IH kimutatása szerint jelenleg a HACCS rendelkezésére álló 1.829.597 Ft (Mikrovállalkozások fejlesztése – felszabadult forrás) + 30.370.497 Ft (Turisztikai tevékenységek ösztönzése – felszabadult forrás) = összesen 32.200.094 Ft ÚMVP III. tengelyes forrást a Falumegújítás-és fejlesztés jogcímhez csoportosítja, majd az ülés után felszabaduló ÚMVP III. tengelyes források a Mikrovállalkozások fejlesztése jogcímhez kerüljenek átcsoportosításra. Így az ÚMVP III. tengely keretében a 2012. évben várhatóan a fenti két jogcímre pályázhatnak ügyfeleink a HACCS területéről.

Az ÚMVP IV. tengely (LEADER) 2. fordulójában a BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.-hez beérkezett pályázatok formai és tartalmi értékelését munkatársaink elvégezték. Az összesen 104 db pályázatból az ügyintézés során 53 db pályázat került befogadásra (formai követelményeknek megfelelően), további 18 db-ot összeférhetlenség miatt a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) értékelt. Jelenleg az ügyintézés MVH általi ellenőrzése zajlik, a támogatási rangsorok véglegesítése és a támogatási határozatok kiküldése 2012. április - május hónapokban várható. Az 54/2011. VM rendelet előírásai szerint alakított egyesületünk képviselőjében, a 2012. március 23-i határidőig a Tagok közreműködésével benyújtottuk több száz oldalból álló pályázati dokumentációnkat a VM-hez, melynek pozitív elbírálása esetén 2012. május 1-től a Bükk-Térségi LEADER Egyesületünk veszi át a LEADER pályázatokkal kapcsolatos feladatokat.

2012. április 01. – 2012. április 22. időszak:

A 2011.04.01. – 04.22-i időszakban a legfontosabb feladataink a LEADER támogatási rangsorok kialakítása, véglegesítése és a korábban támogatást nyert projektekről való információgyűjtés voltak. 2012.04.12-én energiatermelő közösségeinkről meghívásra előadást tartottunk Velencén, az energiabarát települések szakértőinek csoportmunkáján, 2012.04.16-án országos LEADER HACCS szakmai

konferencián vettünk részt Kismaroson, 2012.04.17-én szakmai fórumot tartottunk a Magyar Elektrotechnikai Egyesület (MEE) részére.

A támogatási időszakban felmérést végeztünk a 2010. évben támogatást nyert „BÜKK-MAK LEADER Közösségi Energiaudvarok” megvalósításának helyzetéről, mely szerint a 27 db támogatott projektből ezidáig 14 elszámolásra került, 4 projekt folyamatban van és további 7 projekt megvalósítása hamarosan kezdődik.

Döntéshozó Testületünk a 2012.04.19-i ülésén véglegesítette az ÚMVP IV. tengely (LEADER) 2. fordulója keretében benyújtott pályázatok támogatási rangsorait, melyek szerint a beérkezett 104 db pályázatból 54 db nyertes pályázat született, a megítélt össz. támogatás 460 516 076 Ft. A LEADER 2. fordulójában egyik legfontosabb eredményünk, hogy a „Közösségi Energiaudvar” projektek keretében legalább 20 db elektromos töltőrendszer létesülhet, melyek a vidékfejlesztési közösségünk területén megteremtik a korszerű, költséghatékony, zéró emissziós elektromos közlekedés alapjait.

A BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft. készül a LEADER HACS cím 2012.04.30-i elvesztésére, a HACS által alakított Bükk-Térségi LEADER Egyesület pedig a cím elnyerésére és a munka folytatására.

2012. május 01. – 2012. június 30. időszak:

A Bükk-Térségi LEADER Egyesület az IH által 2012. május 1-i hatállyal LEADER Helyi Akciócsoportként elismerésre került és átvette a LEADER pályázatokkal kapcsolatos feladatokat a BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.-től. Az Egyesület a közgyűlés döntése szerint saját munkaszervezetet alakított, melyben a korábbi HACS munkatársai (összesen 8 fő) a megállapodással használatba vett eszközállománnyal, megszakítás nélkül folytatják a vidékfejlesztési munkát.

A támogatási időszakban az új szervezet működési rendjének kialakításán, a pályázók tanácsolását és a RES szakmai tárgyalásokon kívül, a HVS megvalósítása érdekében 5 területfejlesztési – vidékfejlesztési célú értekezletet szerveztünk, többek között egy külföldi HACS képviselővel, a Heves Megyei Önkormányzat frakcióvezetőjével, vidékfejlesztési tanácsnokával, valamint a roma lakosainkat érintő kérdésekben a B.A.Z. megyei vajdával. Munkánkról 1 megyei újságban és 4 weboldalon jelent meg tudósítás.

2012.05.24-én előadóként részt vettünk a Bükki Településszövetség Szövetkezet közgyűlésén Felsőtárkányban, majd 2012.06.09-én a bőcsi LEADER Látványközpont és energiaudvar átadó ünnepségén.

2012.06.28-án a HACS LEADER régiós értekezletet szerveztünk Felsőtárkányban, ahol a megjelent HACS képviselők az aktuális kérdéseken kívül, a 2012.06.27-i IH – NAKVI tájékoztató kapcsán a 2014-2020 időszak tervezésével kapcsolatos feladatokról egyeztettek, továbbá megismerhették Felsőtárkány Község LEADER fejlesztéseit és településfejlesztési, energiahatékonsági terveit. Az értekezleten Dr. Nagy József elnök megfogalmazta az „Észak – Magyarországi Elektromos Zöld Utak és Kutak Hálózata / Nord - BEV – Ways” projektötletet, mely térségek közötti együttműködés keretében valósítható meg. A projektet a munkaszervezetünk előkészíti.

2012.06.29-én fórumon tartottunk elsősorban a 2012. májusban LEADER támogatást nyert Közösségi Energiaudvar projektgazdák részére. A fórum célja volt, hogy a pályázók megismerjék a projektjeik megvalósítására vonatkozó előírásokat, a fontosabb határidőket, valamint a potenciális kivitelezőkkel szakmai kérdésekben konzultálni tudjanak. A rendezvényen hét, az energetikában és az elektromos közlekedésben élen járó cég mutatkozott be szakmai előadásával.

Az Irányító Hatósággal (IH) való egyeztetésünk szerint a mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése jogcímben jelenleg összesen 20 000 000 Ft forrás áll rendelkezésre, így a pályázat a területünkön nem került meghirdetésre. Ehhez hasonlóan az aktuális támogatási időszakban a turisztikai tevékenységek ösztönzése jogcím keretében sem adódik lehetőség pályázat benyújtására a területünkről. Közösségünk várja a 2014-ben megnyíló új támogatási lehetőségeket, hogy további vidékfejlesztési forrásokat nyerhessen el.

2012. július 01. – 2012. szeptember 30. időszak:

A Bükk-Térségi LEADER Egyesület legfontosabb feladatai a 2012.07.01. – 09.30. időszakban az EMVA III. fálumegújítás és –fejlesztés jogcím előkészítése, a szakmai kapcsolatépítés és az 2014-2020 időszak EU-s tervezésébe való bekapcsolódás voltak. Munkánkról 1 térségi újságban, 2 szakmai kiadványban és 3 weboldalon jelent meg tudósítás.

A támogatási időszakban tárgyalásokat folytattunk a Nemzeti Innovációs Hivatallal az „1 falu – 1 MW” programunk megvalósításának érdekében, valamint Dr. Nagy József elnök, vidékfejlesztési szakmai igazgató a B.A.Z. Megyei Közgyűlés elnökének felkérésére folyamatosan részt vesz a megye a 2014-2020 időszak stratégiai tervezésére alakított munkabizottságának munkájában.

Munkatársaink több protokoll és szakmai rendezvényen részt vettek, mint az Országos Roma Önkormányzat által szervezett VI. Országos Roma Focikupa (2012.08.18., Mezőkövesd), a Keresztúr Nevű Települések XIII. Nemzetközi Találkozója (2012.08.23-26., Sajókeresztúr) és az annak keretében megszervezett „BÜKK-MAK LEADER Helyi Termék Fesztivál”, az ELMŰ-ÉMÁSZ energetikai szakmai konferenciája (2012.09.18., Lillafüred), az MNVH nemzetközi együttműködések „Start-up” fóruma (2012.09.26., Budapest) és a „Lovas postakocsitól az elektromos járművekig” c. rendezvény (2012.09.28., Karcag).

2012.09.06-án szakmai program keretében együttműködést építettünk a szomszédos Abaúj LEADER HACS-csal, majd 2012.09.11-én részt vettünk a VM-NAKVI által szervezett összevont régiós értekezleten, Pálosvörösmarton.

2012.09.18-án, Felsőtárkányban adták át az első, a LEADER 2. fordulójában megvalósult, elektromos járműtöltővel is felszerelt „Közösségi Energiaudvar”. Az energiaudvarok közül a LEADER első fordulójából eddig 16 db projekt valósult meg, a második forduló projektjei közül legalább három projekt átadása 2012. októberben várható.

A HACS pályázatot nyújtott be az MNVH-hoz, a „sokoldalú és fenntartható vidékfejlesztéssel kapcsolatos szakmai kiadványok szerkesztéséhez, készítéséhez, sokszorosításához és terjesztéséhez” nyújtandó támogatásra. A pályázat célja egy a vidékfejlesztéshez szorosan kapcsolódó nyomtatott könyv szerkesztése, sokszorosítása, mely szakmai tapasztalatok és know-how cseréjének biztosítására, a helyes, átadható gyakorlatok terjesztésére irányul. A támogatással elkészülő könyvben a Bükk-Miskolc térségi Vidékfejlesztési Közösség stratégiáját és a 2008-2012 időszakban elért eredményeit kívánjuk részletesen bemutatni.

Döntéshozó Testületünk 2012.08.01-i ülésén megtárgyalta az EMVA III. falumegújítás és –fejlesztés jogcím pályázati feltételeit és kialakította az értékelési rendszer pontszámait. Falumegújításra és –fejlesztésre projektenként max. 10 millió Ft támogatás igényelhető az 1. és 2. célterületen, a jogcímben jelenleg összesen 53 499 280 Ft forrás áll rendelkezésre. A közösség készül a 2012. évi EMVA III-IV. támogatási időszakokra, a támogatási lehetőségekről és feltételekről a HACS a 2012. októberben induló falufórumain tájékoztatja az ügyfeleket. Az EMVA III. új támogatási időszakához és a LEADER célterületek meghirdetéséhez a HACS többletforrás megítélésére számít a VM, mint Irányító Hatóság részéről.

2012. október 01. – 2012. december 31. időszak:

A Bükk-Térségi LEADER Egyesület munkaszervezetének legfontosabb feladatai a 2012.10.01. – 12.31. időszakban az EMVA III. falumegújítás és –fejlesztés pályázati időszak előkészítése, a szakmai kapcsolatépítés és az 2014-2020 időszak EU-s tervezésével kapcsolatos egyeztetéseken való részvétel voltak.

A vidékfejlesztési közösség minél szélesebb körű tájékoztatása érdekében a támogatási időszakban összesen 9 szakmai fórumot tartottunk, melyeken az aktuális EMVA III. falumegújítás és –fejlesztés pályázati lehetőségen kívül bemutattuk az EMVA III-IV. projektek elszámolására vonatkozó előírásokat és a 2014-2020 időszak EU-s programozásának irányelveit.

A 2014-2020 időszak közös programozásának előkészítésével kapcsolatban több egyeztetésen vettünk részt: a 2012.10.16-18-i „Vidékakadémia a vidék jövőjéért” c. VM-NAKVI rendezvényen Mezőtúron, a 2012.11.29-i régiós VM fórumon Miskolcon, a 2012.12.05-i országos VM fórumon Budapesten, valamint a 2012.12.18-i, a B.A.Z. megyei HACS-ok által szervezett értekezleten Miskolcon.

A szakmai kapcsolatépítés érdekében képviseltük vidékfejlesztési közösségünket a 2012.11.29-i, Encsen megtartott Civil Konferencián, valamint bemutattuk stratégiánkat, eredményeinket és terveinket a 2012.12.06-07-i, a szlovák vidékfejlesztési hálózat által szervezett nemzetközi rendezvényen Felsőtárkányban. A külföldi HACS-okkal együttműködésre számítunk az MNVH nemzetközi együttműködés pályázata keretében. A LEADER „Elektromos Zöld Utak és Kutak Hálózata – NORD-BEV-Ways” c. projektötletünket az ÉMR és a külföldi HACS-ok is nagy érdeklődéssel fogadják, a projektek előkészítését megkezdjük.

Az energiaszektor képviselői részére nagy sikerrel előadást tartottunk az „1 falu – 1 MW” programunkról a 2012.10.17-i Eninnova konferencián és a Nemzeti Környezetvédelmi és Energia Központ Nonprofit Kft. által szervezett 2012.11.20-i nemzetközi rendezvényen, Budapesten.

2012. november 30-i határidőig a Bükk-Térségi LEADER Egyesülethez összesen 27 db EMVA III. falumegújítás és -fejlesztési pályázat érkezett be, mintegy 260 millió Ft-os támogatási igénnyel. A pályázatok ügyintézését a HACS munkatársai megkezdték. A jogcímben a HACS rendelkezésére álló keret 134 millió Ft, tehát - amennyiben további források nem szabadulnak fel - előreláthatólag a pályázatok felének támogatására nyílik majd lehetőségünk.

2013. január 01. – 2013. március 31. időszak:

A Bükk-Térségi LEADER Egyesület munkaszervezetének legfontosabb feladatai a 2013.01.01. – 03.31. időszakban a HACS-hoz beérkezett EMVA III. falumegújítás és -fejlesztés pályázatok ügyintézése, a szakmai kapcsolatépítés és az 2014-2020 időszak EU-s tervezésével kapcsolatos egyeztetéseken való részvétel voltak.

A vidékfejlesztési közösség minél szélesebb körű tájékoztatása érdekében a támogatási időszakban több szakmai fórumot tartottunk, melyeken az EMVA III-IV. projektek elszámolására vonatkozó előírások mellett bemutattuk a 2014-2020 időszak EU-s programozásának irányelveit. Munkánkról 7 weboldalon jelent meg cikk.

Az eddigi több éves szakmai együttműködés kiszélesítéseként a Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, Mezőgazdasági-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar és Bükk-Térségi LEADER Egyesület megállapodást kötöttek „Megújuló Energiaforrás Kihelyezett Tanszék” létrehozására. A Bükkaranyosra kihelyezett tanszék részt vesz a Debreceni Egyetem MSc szakos hallgatóinak graduális képzésében. A HACS vállalta, hogy a hallgatók részére betekintést enged a munkaszervezet munkájába, a tanulmányutakon szakmai vezetést ad, fogadja az Egyetem gyakornokait és diplomadolgozatukhoz segítséget nyújt. Ezen túl a felek gépészeti- és a megújuló energiaforrások hasznosítását érintő kutatás – fejlesztés terén is erősíteni kívánják együttműködésüket, a vidékfejlesztési közösség és az Egyetem számára is hasznos közös projektekkel, pályázatokon való közös részvétellel. A tanszék létrehozásáról az Irányító Hatóság (IH) vezetőit tájékoztattuk.

2013.03.20-án részt vettünk az IH által, a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiák (HVS) felülvizsgálatával kapcsolatban szervezett képzésen. A HVS felülvizsgálatát a HACS megkezdte, LEADER Intézkedési Tervét a 2013.04.09-re összehívott közgyűlésen véglegesíti. A közösség készül a LEADER III. támogatási időszakra, mely során a HACS területén mintegy 225 millió Ft fejlesztési forrás kerül kipályáztatásra.

V. MELLÉKLETEK

V.1. HVS mellékletek

V.1.1. A HVS felülvizsgálat során végzett tevékenységek

- Tervezést Koordináló Csoport (TKCS) ülések száma: **2 db.**
- TKCS tagok száma: **5 fő.**
- Fórumok száma: **2 db.**
- Fórumok helyszíne: **Varbó, Kistokaj.**
- Fórumokon résztvevők száma: **12 fő.**
- A fórumokon résztvevő civil- és üzleti szervezet képviselők: **7 fő.**
- A fórumokon résztvevő közsféra képviselők: **5 fő.**
- HPME, intézkedés javaslatok száma: **35 db.**
- A civil- és üzleti szféra képviselőinek javaslatai: **15 db (43 %).**
- Az önkormányzati szféra képviselőinek javaslatai: **11 db (32 %).**
- A munkaszervezet javaslatai: **9 db (25 %).**
- Közgyűlések száma: **1 db.**
- Közgyűlés helyszíne: **Sajópetri.**
- Közgyűlésen résztvevők száma: **52 fő.**

- Közgyűlésen résztvevő HACs tagok száma: **41 db.**
- A közgyűlésen résztvevő civil- és üzleti szervezet képviselők: **23 fő (57 %).**
- A közgyűlésen résztvevő községfőura képviselők: **18 fő (43 %).**
- Jóváhagyott intézkedések: **18 db.**

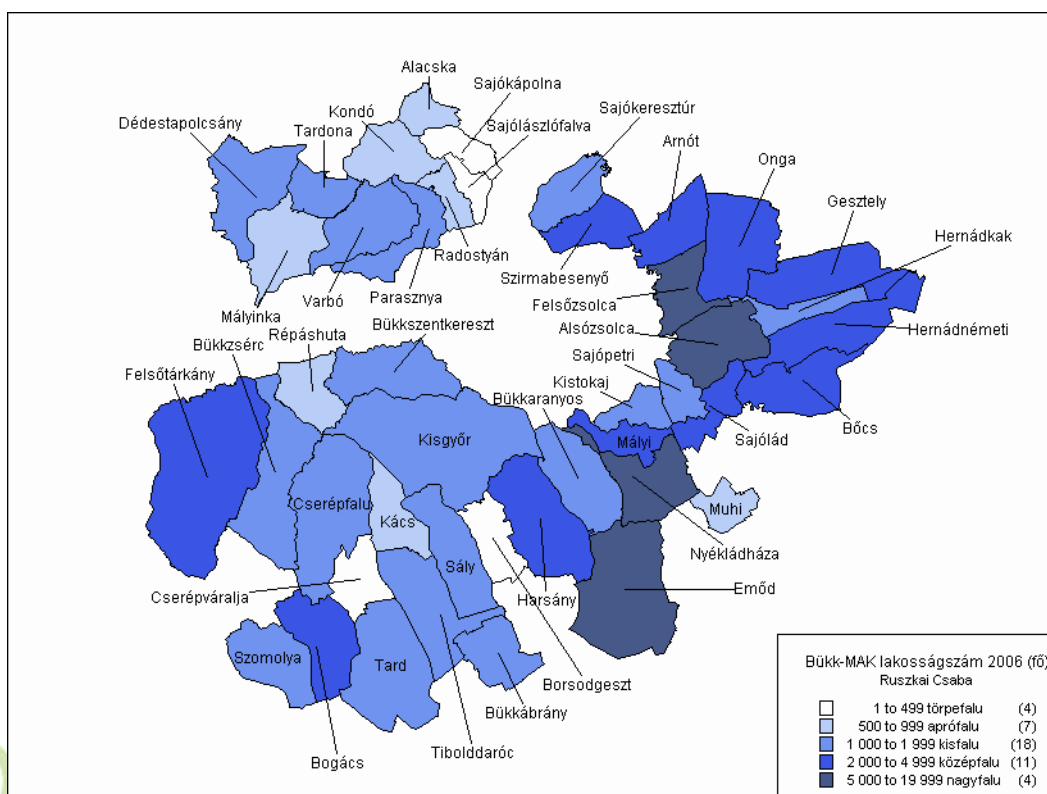
V.1.2. Forrásallokáció

- A HACs rendelkezésére álló forrás: **222.415.478 Ft.**
- Gazdaságfejlesztésre fordítandó forrás: legalább **52.090.579 Ft.**
- Szolgáltatásfejlesztésre fordítható forrás: legfeljebb **170.324.899 Ft.**

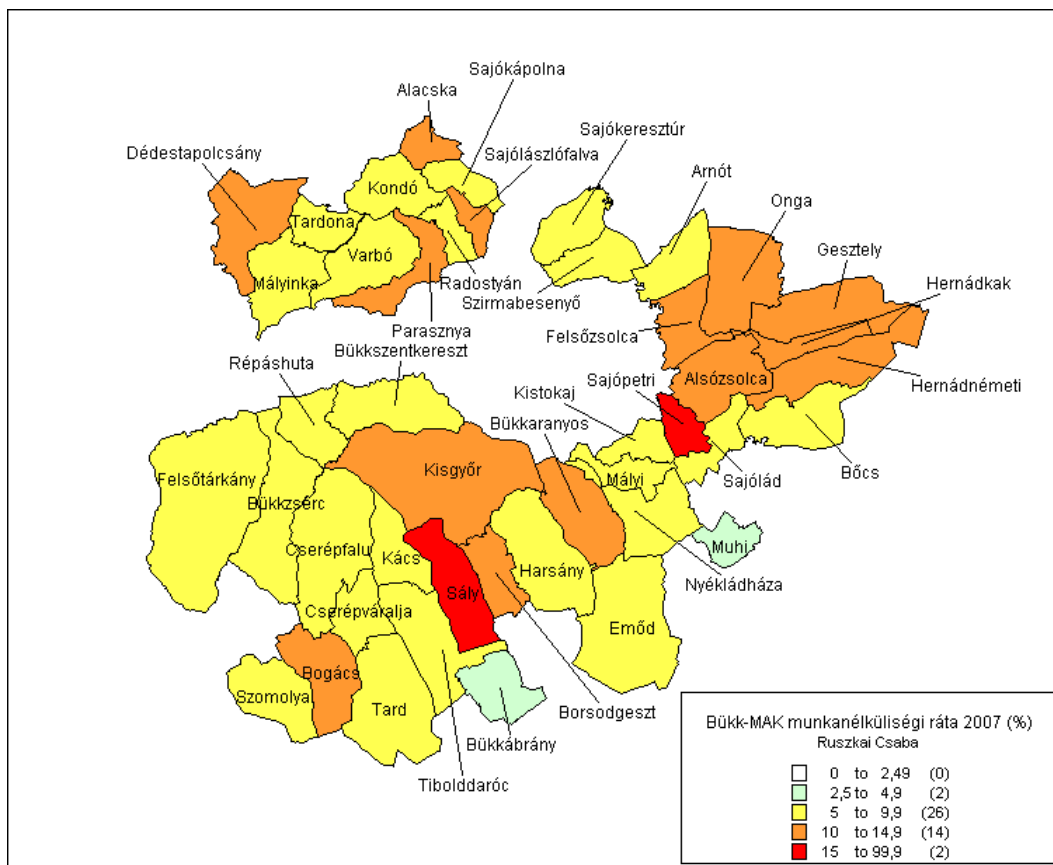
V.1.3. A nyilvánossági intézkedésekre vonatkozó igazoló dokumentumok

- A 2013. március 29-i elnökségi, TKCS ülés dokumentációja (jegyzőkönyv és mellékletei, jelenléti ív, meghívó).
- A 2013. április 03-i szakmai fórum (Varbó) dokumentációja (emlékeztető, jelenléti ív, meghívó).
- A 2013. április 04-i szakmai fórum (Kistokaj) dokumentációja (emlékeztető, jelenléti ív, meghívó).
- A 2013. április 09-i elnökségi, TKCS ülés dokumentációja (jegyzőkönyv és mellékletei, jelenléti ív, meghívó).
- A 2013. április 09-i közgyűlés dokumentációja (jegyzőkönyv és mellékletei, jelenléti ív, meghívó).

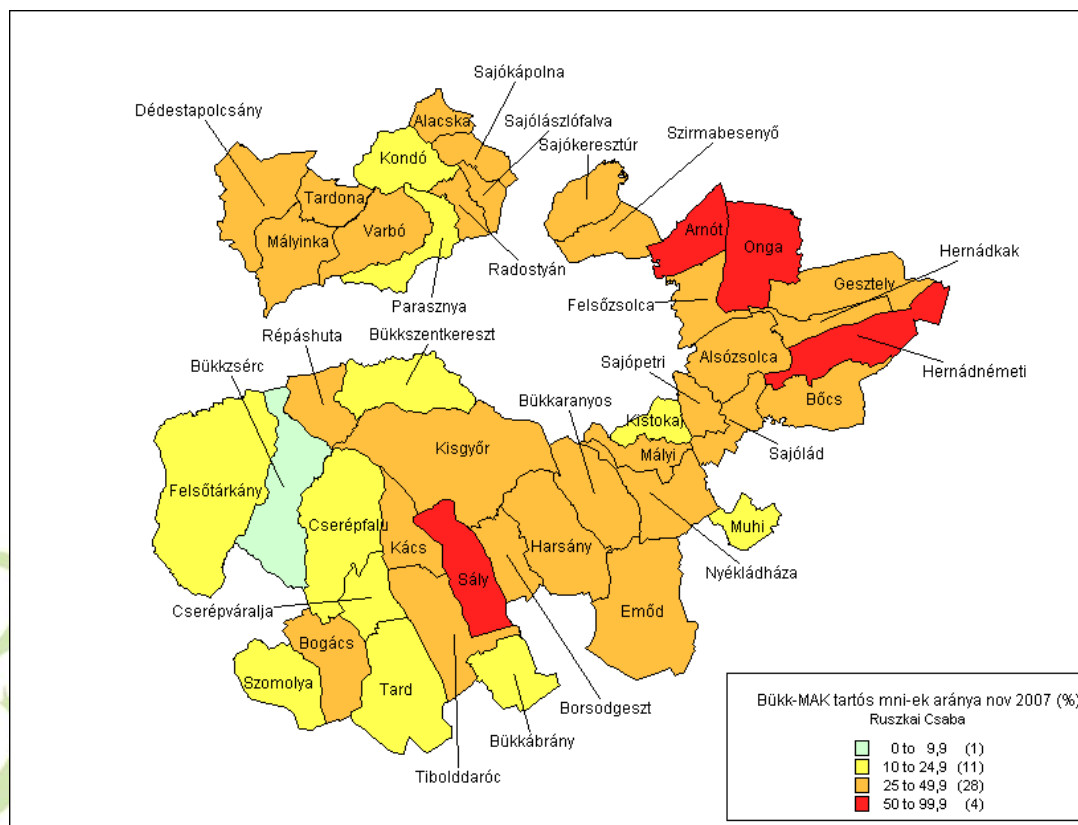
V.1.4. Térképek

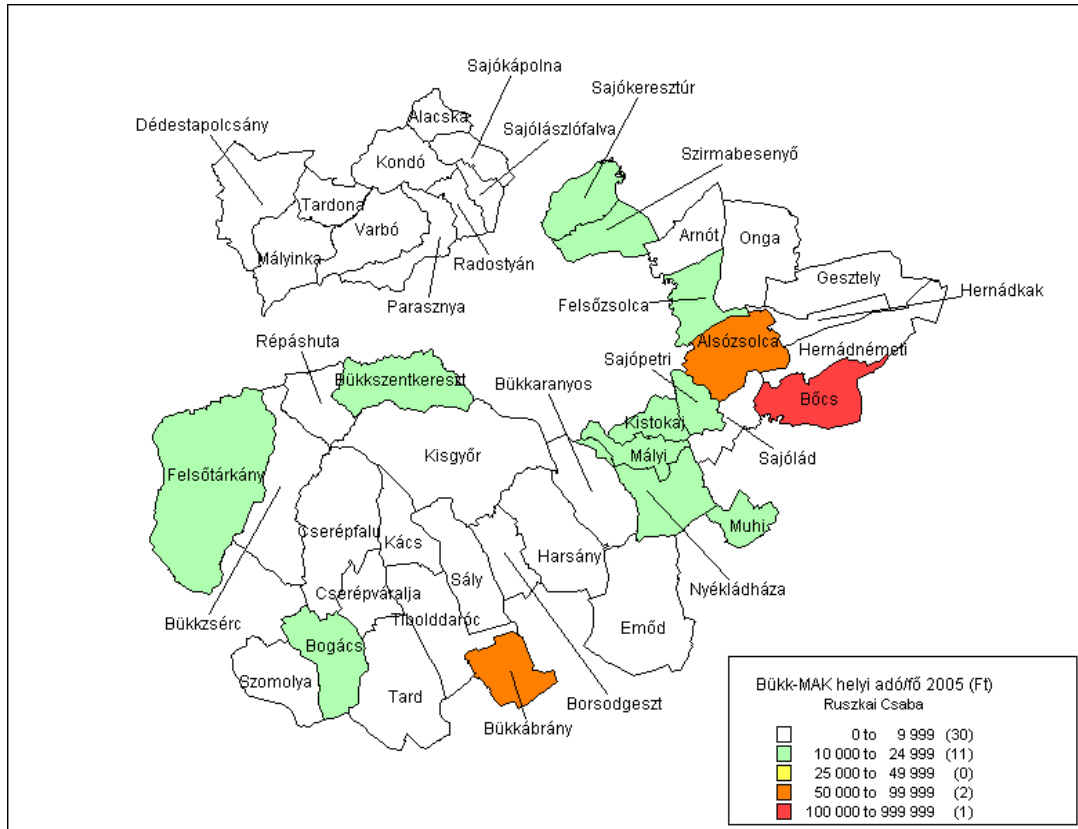
3.ábra: A BÜKK-MAK LEADER településeken élő lakosság száma 2006-ban – Készítette: Ruszkai Csaba

4.ábra: Munkanélküliségi ráta a BÜKK-MAK LEADER településein, 2007-ben – Készítette: Ruszkai Csaba

5.ábra: Tartós munkanélüliek aránya a BÜKK-MAK LEADER településein, 2007-ben – Készítette: Ruszkai Csaba

6.ábra: Egy főre jutó helyi adó a BÜKK-MAK LEADER településein, 2005-ben – Készítette: Ruszkai Csaba

V.1.5. Táblázatok

Statisztikai adatok a HACS 2008-i évben készített Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájában. Forrás: EPAP HVS adatbázis:

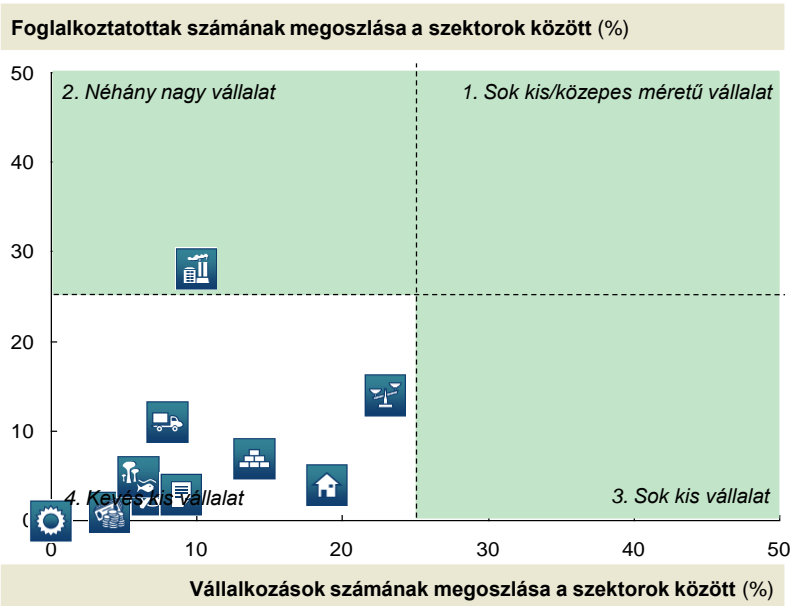

Általános áttekintés

Általános információk	Négy legnépesebb település	Vállalkozások, jelentős szektorok
Népesség	94,363	Felsőzsolca 7,307 fő
Települések száma	44	Alsózsolca 6,137 fő
Városok száma	4	Emőd 5,526 fő
Hátrányos helyzetű települések száma	14	Nyékládháza 5,078 fő
Települések száma, ahol...		Vállalk. száma létszám szerint (db)
...nincs szélessávú internet	1	1-9 fő 3,913
...nem elérhető mindhárom mobilhálózat	2	10-19 fő 72
...nincs helyközi autóbussz-megálló	3	20-49 fő 43
...van közművesített, közúton elérhető ipari park	3	50-249 fő 14
		250-499 fő 1
		500- fő 1
		Legtöbb vállalk. adó szektor
		Kereskedelem, javítás
		Legnagyobb fogl. szektor
		Bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia-, gáz-, gőz-, vízellátás

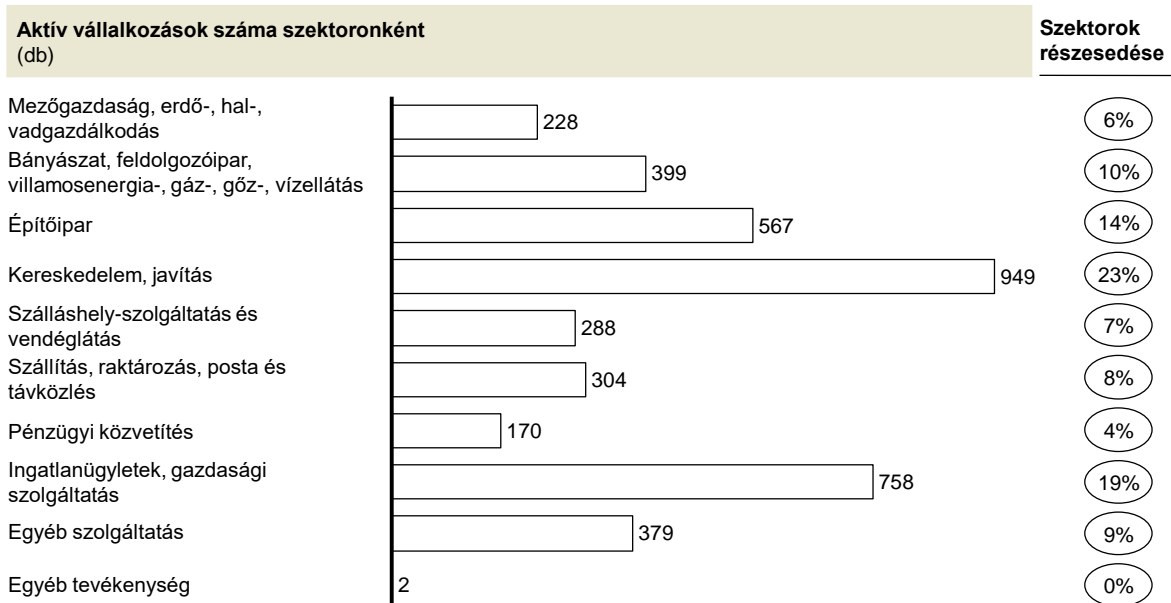
Az egyes szektorok jelentősége a térségben

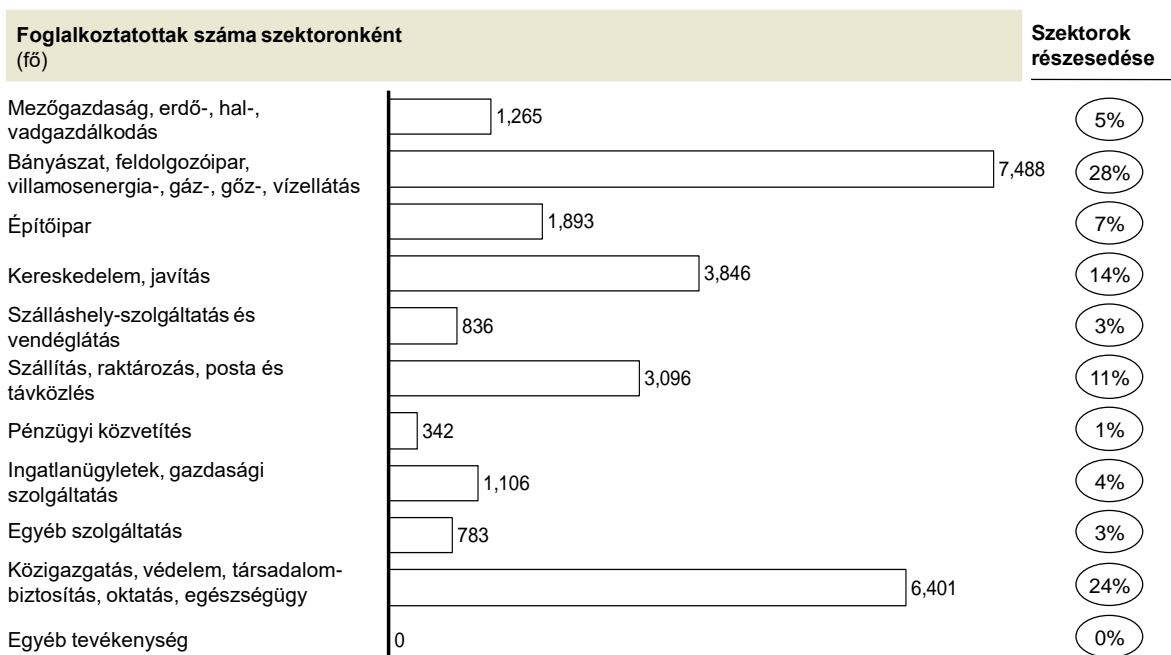
- A településen azok a legfontosabb szektorok, amelyek nagy mértékben részesednek a foglalkoztatásból és/vagy a vállalkozások számából
- Ebből a szempontból a település legfontosabb szektorai
  - Bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia-, gáz-, gőz-, vízellátás

Vállalkozások szektor szerinti megoszlása

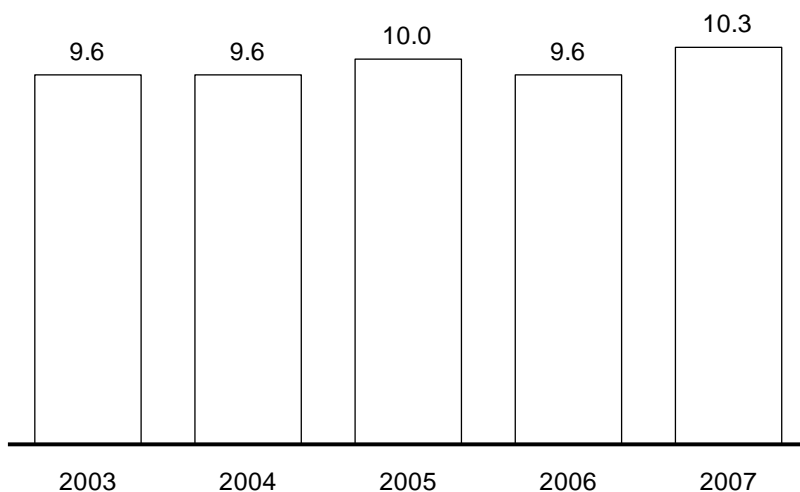

Foglalkoztatottság szektor szerinti megoszlása*

Álláskeresők aránya az aktív korú lakosságon belül

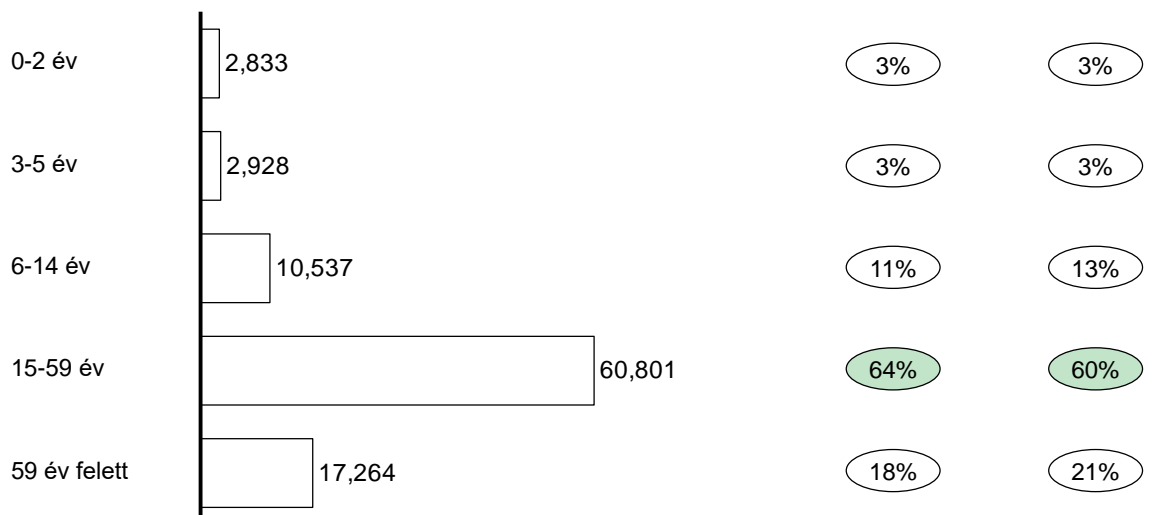
Álláskeresők aránya az aktív korú lakosságon belül (százalék)

- Az álláskeresők aránya az aktív korú lakosságon belül 2007-ben 10.3%
- Változás 2003-hoz képest 0.7 százalékpont

A lakosság kor szerinti összetétele a térségben

Lakosság kor szerinti összetétele (fő)

Lakosság iskolai végzettség szerinti összetétele

7 évesnél idősebb népesség végzettség szerinti összetétele (fő)	Megoszlás	Országos átlag
0 általános	2%	2%
1-5 általános	11%	9%
6-7 általános	11%	9%
8 általános	28%	26%
Középiskolai, érettségi és szakmai oklevél nélkül	4%	4%
Középiskolai, érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	19%	17%
Középiskolai, érettséggel, általános oklevéllel	7%	9%
Középiskolai, érettséggel, szakmai oklevéllel	11%	12%
Egyetemi vagy főiskolai, oklevél nélkül	1%	2%
Egyetemi vagy főiskolai, oklevéllel	5%	10%

V.1.6. Fenntarthatósági alapelvek

A HVS általános értékei:

Helyi fenntarthatóság: Járuljon hozzá a helyi fenntarthatósághoz, azáltal, hogy nemzeti kincsként kezeli az ország egyedülálló mezőgazdasági és természeti adottságait, továbbá segítse a térség termék és nyersanyag, energia behozatal kiváltását;

Globális fenntarthatóság: Járuljon hozzá a globális fenntarthatósághoz, különösen az éghajlatváltozás megelőzése, a biológiai sokféleség megőrzése, valamint a vízkészletek és a talaj megővése terén;

Ökoszociális vidékfejlesztés: Segítse elő a földhasználat strukturális problémáinak megoldását és a környezetkímélő, természet-megőrző mezőgazdasági szerkezetváltást;

Vonzó vidéki világ: Segítse elő a vidéki életmód javítását, erősítse a vidék megtartó- és vonzerejét, segítse elő a vidék Magyarország megismertetését;

Értékkörző, diverzifikált gazdálkodás: Segítse elő a vidéki életmód, kultúra és hagyományok sokféleségének megőrzését, biztosítsa a kulturális örökség részét képező építészeti, régészeti, néprajzi, településszerkezeti és táji értékek fennmaradását, óvja meg a vidék biológiai sokféleségét és relatíve jó környezetállapotát;

Gondosság és önzetlenség: Biztosítsa a „jó gazda gondossága” elvének az érvényesülését, de nem sértheti más közösségek (pl. az érintett területekkel szomszédos térségek) értékeit és érdekeit, nem vezethet a területi különbségek növekedéséhez;

Etikus működés: Elő kell segítenie az egészséges termékek előállítását, állatjóléti tevékenységet és az etikus termelés és kereskedés kereteinek kialakulását;

Tudatos élelmiszertermelés és fogyasztás: Segítse elő az élelmiszer termékekkel kapcsolatos fogyasztói magatartás javítását és a fenntartható fogyasztási szokások elterjesztését.

A HVS-ben megjelenő környezeti szempontok:

Természetmegőrző vidékfejlesztés: Egyértelműen támogatnia kell a természeti értékek, a biológiai sokféleség, a genetikai állomány és a természetes térszerkezet megőrzését;

Ökológikus vidékfejlesztés: A gazdálkodási tevékenységek, valamint a föld- és tájhasználat során az erőforrás-igény és környezethasználat vegye figyelembe a környezet korlátozott eltartóképességét és a helyi természeti adottságokat;

Szennyezés megelőzés, minimalizálás: Törekedjen a szennyezések és a hulladékok kibocsátásának megelőzésére, illetve ahol ez nem lehetséges, e kibocsátások minimalizálására (a helyi környezetet csak az eltartó-képességéig terhelő);

Tovagyűrűző negatív hatások minimalizálása: Mérsékelnie kell a mezőgazdaság okozta kedvezőtlen környezeti hatásokat; különösen nem erősítheti az elsivatagosodás, az éghajlatváltozás, a szélsőséges vízjárás, a talajpusztulás kedvezőtlen környezeti hatásait, továbbá nem vezethet a különböző környezeti rendszerek közötti szennyezés-átterhelésekhez;

Dematerializáció: A felhasznált ipari nyersanyagok (pl. műtrágya, növényvédő szer, agrotechnika) és energiahordozók mennyiségét, a szállítási és raktározási igényeket minimalizálni kell;

Újrahasznosítás: Az intézkedéseknek elő kell segíteniük a szennyvizek, a hígtrágyák és a hulladékok, mezőgazdasági melléktermékek újrahasznosítását;

Takarékosság a kimerülő készletekkel: A meg nem újuló természeti erőforrások és lételemek igénybevételét minimálisra kell szorítani;

Értékvédő gazdálkodás a megújuló erőforrásokkal: A feltételesen megújuló természeti erőforrások és környezeti elemek készleteit, állapotát és önszabályozó képességét fenn kell tartani és ezeket csak megújuló képességük mértéke és üteme figyelembevételével lehet igénybe venni ;

Ágazati integráció: Segítse elő a fenntartható közlekedéspolitikát, fenntartható energiapolitika, az ökológiai szemléletű tájgazdálkodás érvényre juttatását.

A HVS-ben megjelenő gazdasági szempontok:

Prosperáló vidéki gazdaság: Segítse elő a magas hozzáadott értéket előállító gazdálkodást, a mezőgazdasági ágazat tőkehiányának mérséklését, a gazdálkodás stabilitását és kiszámíthatóságát;

Integrált termékpolitika: Segítse elő az integrált termékpolitika érvényesülését azáltal, hogy a termelői és fogyasztói mintázatok átalakításának iránya az anyag és energia intenzív termékek és szolgáltatások körétől, az anyag és energia szegény, inkább tudás és kultúra alapú termelés és fogyasztás irányába mutasson;

Decentralizált vidékfejlesztés: Nem vezethet a mezőgazdasági vállalkozások indokolatlan koncentrációjához, és elő kell segítenie a vállalkozások sokszínűségét, verseny-egyenlőségét ;

„Termelj helyben, fogyassz helyben”: Segítse elő a helyi piacra jutást, a közösségi önellátást, támogassa a helyi élelmiszer-termelést és forgalmazást;

„Dolgozz helyben”: Segítse elő a helyben foglalkoztatást, a helyi kisvállalkozások fejlődését, a családi, kisközösségi gazdálkodási formák elterjesztését, támogassa a falusi életmód, a hagyományokon alapuló megélhetési formák térnyerését;

Minőségi termékek, innováció: Segítse elő a mezőgazdaságban az innovációt, az innovatív gazdálkodási technikák elterjesztését és a minőségi agrártermelést;

Diverzifikált vidéki termék kínálat: Segítse elő a sajátos értékesítésű, egyedi minőségű termékek (pl. hungarikum) előállítását;

Térségen belüli termelési együttműködések: Erősítse a térségen, településen belüli termék feldolgozási láncolat kialakítását, a termelők, gyártók egymásközi kereskedelmi kapcsolatainak javítását.

A HVS-ben megjelenő társadalmi szempontok, kritériumok:

Helyi ökoszociális érdekelttség és társadalmi felelősség vállalás: Segítse elő, hogy az erőforrások használata felelősségtudatos körülmények között történjen, és a helyi közösségek érdekeit szolgálja.

Társadalmi méltányosság: Járuljon hozzá a vidéken élők megélhetésének javításához, a szegénység leküzdéséhez, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkózásához;

Tudásalapú vidékfejlesztés: Segítse elő a mezőgazdaságban dolgozók képzését, hozzáférését az információhoz és a tudáshoz, segítse a gazdálkodást támogató helyi szellemi kapacitások, szolgáltatások kiépítését;

Társadalmi kohézió: Segítse, hogy a vidéki közösségek kitalálják saját jövőképüket, identitásukat, továbbá támogassa a térségek, települések társadalmi probléma importjának kikerülését (pl. városról kiköltözők vidéki szegregációja);

Szolidaritás, területi kohézió: Segítse elő az élelmiszertermelő és fogyasztó egymásra utaltságának felismerését, valamint a gazdaközösségek és a helyi társadalom kapcsolatának javítását;

Nemzedékek közötti igazságosság és társadalmi esély egyenlőség: Az erőforrások értékvédő, takarékos, hosszú távú szempontokat szem előtt tartó gazdálkodását kell megvalósítani, oly módon, hogy a nők, gyermekek, idősek, fogyatékkal élők esélyegyenlősége is biztosított legyen;

Társadalmi részvétel: Segítse a gazdatársadalom és az érintett helyi közösségek, civil és szakmai szervezetek részvételét a vidékfejlesztési döntésekben, támogassa a vidéki civil társadalom önszerveződését és fejlődését.

V.2. A HVS LEADER Terv megvalósítására vonatkozó mellékletei

V.2.1. LEADER Intézkedési Terv

2_intezkedesi_terv_
btle_05_13.doc

V.2.2. Projekt adatlap és kitöltési útmutatója

3_projekt_adatlap_b
tle_05_13.doc